

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 22 · 24. november
Sesjonen 2020–2021

Møte tysdag den 24. november 2020 kl. 10

President: Nils T. Bjørke

Dagsorden (nr. 22):

1. Stortingets vedtak til lov om endringer i arbeids- og velferdsforvaltningsloven, sosialtjenesteloven, lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (behandling av personopplysninger) (Lovvedtak 16 (2020–2021), jf. Innst. 70 L (2020–2021) og Prop. 135 L (2019–2020))
2. Stortingets vedtak til lov om overgangsregler mv. ved Storbritannias uttreden fra Den europeiske union (brexit-loven) (Lovvedtak 17 (2020–2021), jf. Innst. 49 L (2020–2021) og Prop. 10 LS (2020–2021))
3. Stortingets vedtak til lov om endringer i helsepersonelloven mv. (enkler tilgang til helseopplysninger om tidligere pasienter) (Lovvedtak 18 (2020–2021), jf. Innst. 75 L (2020–2021) og Prop. 59 L (2019–2020))
4. Stortingets vedtak til lov om endringer i helseregisterloven m.m. (tilgjengeliggjøring av helsedata) (Lovvedtak 19 (2020–2021), jf. Innst. 74 L (2020–2021) og Prop. 63 L (2019–2020))
5. Stortingets vedtak til lov om endringer i folketrygdloven (krav til direkte oppgjør) (Lovvedtak 20 (2020–2021), jf. Innst. 72 L (2020–2021) og Prop. 121 L (2019–2020))
6. Innstilling fra Stortingets presidentskap om endringer i retningslinjer for bruk av tilskudd til stortingsgruppene (Innst. 92 S (2020–2021))
7. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Levende lokalsamfunn for fremtiden. Distriktsmeldingen (Innst. 88 S (2020–2021), jf. Meld. St. 5 (2019–2020))
8. Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om skole uten profitt (Innst. 90 S (2020–2021), jf. Dokument 8:10 S (2020–2021))
9. Referat

Presidenten: Presidenten vil av smittevernomsyn tilrå at publikumsgalleriet vil halda stengt også under møtet i dag. – Det er vedteke.

Representanten Maria Aasen-Svensrud, som har vore permittert, har igjen teke sete.

Det ligg føre tre permisjonssøknader:

- frå Sosialistisk Venstrepartis stortingsgruppe om sjukepermisjon for representanten Mona Fagerås i tida frå og med 24. november og inntil vidare

- frå Raudts stortingsgruppe om omsorgspermisjon for representanten Bjørnar Moxnes tysdag 24. november
- frå Miljøpartiet Dei Grønes stortingsgruppe om velferdspermisjon for representanten Une Bastholm tysdag 24. november
Presidenten vil føreslå at desse søknadene vert behandla straks og innvilga. – Det er vedteke.
Frå første vararepresentant for Oslo, Per Espen Stoknes, ligg det føre søknad om fritak frå å møta i Stortinget under representanten Une Bastholms permisjon, av velferdsgrunnar.

Etter forslag frå presidenten vart samrøystes vedteke:

1. Søknaden vert behandla straks og innvilga.
2. Følgjande vararepresentantar vert innkalla for å møta i permisjonstida: For Nordland: Marius Meisfjord Jøsevoll For Oslo: Seher Aydar og Kristoffer Robin Haug

Presidenten: Marius Meisfjord Jøsevoll, Seher Aydar og Kristoffer Robin Haug er til stades og vil ta sete.

Val av setjepresident

Presidenten: Presidenten tilrår at det vert vald ein setjepresident for møta i Stortinget denne veka. – Det er vedteke.

Presidenten føreslår Svein Roald Hansen. – Andre framlegg ligg ikkje føre, og presidenten reknar Svein Roald Hansen som samrøystes vald som setjepresident for møta i Stortinget denne veka.

Statsråd Linda Hofstad Helleland la fram 17 kgl. proposisjonar (sjå under Referat).

Presidenten: Sakene nr. 1–5 vert handsama under eitt.

Sak nr. 1 [10:03:44]

Stortingets vedtak til lov om endringer i arbeids- og velferdsforvaltningsloven, sosialtjenesteloven, lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (behandling av personopplysninger) (Lovvedtak 16 (2020–2021), jf. Innst. 70 L (2020–2021) og Prop. 135 L (2019–2020))

Sak nr. 2 [10:03:45]

Stortingets vedtak til lov om overgangsregler mv. ved Storbritannias uttreden fra Den europeiske union (brexit-loven) (Lovvedtak 17 (2020–2021), jf. Innst. 49 L (2020–2021) og Prop. 10 LS (2020–2021))

Sak nr. 3 [10:03:46]

Stortingets vedtak til lov om endringer i helsepersonelloven mv. (enklere tilgang til helseopplysninger om tidligere pasienter) (Lovvedtak 18 (2020–2021), jf. Innst. 75 L (2020–2021) og Prop. 59 L (2019–2020))

Sak nr. 4 [10:03:47]

Stortingets vedtak til lov om endringer i helseregisterloven m.m. (tilgjengeliggjøring av helsedata) (Lovvedtak 19 (2020–2021), jf. Innst. 74 L (2020–2021) og Prop. 63 L (2019–2020))

Sak nr. 5 [10:03:48]

Stortingets vedtak til lov om endringer i folketrygdloven (krav til direkte oppgjør) (Lovvedtak 20 (2020–2021), jf. Innst. 72 L (2020–2021) og Prop. 121 L (2019–2020))

Presidenten: Sakene nr. 1–5 er andre gongs hand-saming av lover og gjeld lovvedtaka 16–20. – Ingen har bede om ordet.

Sak nr. 6 [10:04:00]

Innstilling fra Stortingets presidentskap om endringer i retningslinjer for bruk av tilskudd til stortingsgruppene (Innst. 92 S (2020–2021))

Presidenten: Presidenten vil ordna debatten slik: Det vert gjeve inntil 5 minutt taletid til kvar parti-gruppe.

Vidare vert det ikkje gjeve høve til replikkar, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

Stortingspresident Tone Wilhelmsen Trøen [10:04:33]: Stortingets presidentskap fremmer i denne innstillingen forslag om endringer i retningslinjer for bruk av tilskudd til partigruppene, som sist ble fastsatt 20. juni 2013.

Presidentskapet besluttet i februar 2019 å foreta en helhetlig gjennomgang av tilskuddet som gis til stortingsgrupper og uavhengige representanter på Stortinget, og vurdere behovet for endringer i ordningen. Noe av bakgrunnen for gjennomgangen var også en offentlig debatt med kritisk søkelys i forkant.

Det er foretatt en grundig gjennomgang. Gjennomgangen har overordnet vurdert om det er en rimelig sammenheng mellom gruppetilskuddets størrelse og formålet med tilskuddet. Formålet om at stortingsgruppene gis tilskudd for at gruppene skal kunne drive sin

virksomhet slik at stortingsrepresentantene kan utøve sitt stortingsverv, har ligget fast. Vurderingen er videre at tilskuddets størrelse og struktur er hensiktsmessig etter endringene som ble gjort i beregningsmodellen i 2013.

Det overordnede målet med gjennomgangen har vært å sikre at ordningen med gruppetilskudd er innrettet på en slik måte at den tjener sin hensikt og bidrar til å ivareta Stortingets tillit i samfunnet.

Presidentskapet mener at det er på områdene åpenhet og egenkapital at det er behov for størst endringer, og et samlet presidentskap står bak forslagene i innstillingen. Vi mener at dette er endringer som vil stå seg over tid.

Det foreslås en egen bestemmelse som regulerer åpenhet og rett til innsyn. Presidentskapet mener det bør være størst mulig åpenhet om bruken av offentlige midler, og foreslår derfor å innføre en rett til innsyn i stortingsgruppene opplysninger på detaljert regnskaps- og bilagsnivå etter avsluttede og revisorgodkjente regnskap.

Hensynet til personvernet til representanter og de ansatte i gruppene og partigruppene konkurransesige posisjoner er sikret gjennom enkelte unntak fra hovedregelen om innsyn, men presidentskapet viser også til at det ikke er noe i veien for at stortingsgruppene vurderer merinnsyn i den enkelte sak.

Presidentskapet foreslår videre begrensninger i muligheten til å bygge opp egenkapital. Forslaget innebærer at stortingsgruppene fortsatt skal ha adgang til å opparbeide seg egenkapital fra gruppetilskuddet, men at beholdningen per 1. juli året etter et stortingsvalg ikke kan overstige halvannet års tilskudd beregnet ut fra siste års tilskudd, og det overskytende beløp skal betales tilbake til Stortinget.

Presidentskapet foreslår også å fjerne tilskuddet som gis gruppen med presidentvervet, og å innlemme i retningslinjene en norm for tildeling av areal til gruppe-ne i Stortingets bygningsmasse.

Presidentskapet har for øvrig sett behov for tydeligere retningslinjer på områder der det i dag kan være uklarheter, men disse endringene er ikke ment å endre dagens praksis.

Presidentskapet foreslår at retningslinjene trer i kraft 1. oktober 2021, bortsett fra § 11, om innsyn, som foreslås å tre i kraft 1. januar 2022, og § 5, om egenkapital, som foreslås å tre i kraft 1. juli 2026, etter stortingsvalget i 2025.

Seher Aydar (R) [10:08:21]: Det er avgjørende for demokratiet å sikre at folkevalgte representanter utøver sitt verv, og at det skjer på en måte som sikrer folkelig legitimitet. Vi har sett en rekke saker i media som ikke akkurat har bidratt til dette, både om hvordan

gruppetilskudd går til festing med høy prislapp, om formuebygging i partigruppenes egenkapital og om manglende åpenhet. Rødt er derfor glad for at det kommer forslag til innstramminger og mer åpenhet om bruk av gruppetilskuddet. Det er et stort framskritt, som også Rødt har jobbet for, at det foreslås innsynsrett i stortingsgruppenes regnskap på bilagsnivå.

Samtidig åpner reglene for veldig store unntak. Rødt vil ha størst mulig åpenhet og stiller derfor forslag om at gruppene plikter å vurdere helt eller delvis innsyn også når de foreslåtte bestemmelsene gir mulighet til å la være. Vi foreslår at hensynet til offentligheten skal veie tyngre. Slik er reglene i offentlig forvaltning. Partigruppene er ikke offentlige forvaltningsorganer, men vi kan følge etter på dette punktet.

Vi mener også at retningslinjene bør tre i kraft raskere. Regnskapene bør åpnes for innsyn fra nyttår. De store, etablerte partiene som ikke har gitt innsyn til nå, har alle muligheter til å legge om praksis i tide. Dette bør ikke vente til etter stortingsvalget.

Det blir også altfor lenge å vente til 2026 med å stramme inn reglene for egenkapital. Rammene som er foreslått, er tross alt fortsatt veldig romslige.

I 2013 ble gruppetilskuddet endret fra at alle partier på Stortinget, uavhengig av størrelse, skulle kunne gi sine representanter nødvendig støtte. Tildelingen av arbeidsplasser burde skje etter samme modell som gruppetilskuddet. Den foreslåtte modellen for arealdisponering legger opp til en spesiell forskjellsbehandling av stortingsgrupper og er etter vår oppfatning i strid med gruppetilskuddets formål.

Rødt er for økt åpenhet og styrking av demokratiet. Nå går Stortinget i riktig retning, men vi vil gå litt lenger og litt raskere.

Jeg tar med dette opp Rødts forslag.

Presidenten: Representanten Seher Aydar har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:11:06]: Eg ønskjer å gi honnør til stortingspresidenten, som har dratt i land dette arbeidet. Det er eit kjempestort framsteg for openheit og innsyn, og presidentskapet har gjort ein formidabel jobb med å rydde opp i det regelverket som har vore, som har, fordi det har vore så lite openheit og innsyn, skapt grunnlag for tvil og mistanke rundt arbeidet til Stortinget. Med dette tar ein store steg i retning av mykje større openheit, som er eit prosjekt som vi i SV har stått på barrikadane for lenge, men som vi no syster har kome mykje, mykje lenger.

Litt om forslaga frå Raudt: Slik eg opplever forslaga, vil dei ikkje gi noka endring i sjølve grunnlaget for innsyn, men det må vurderast bitte litt nærmare av partigruppene om ein skal gi innsyn eller ikkje. Så det vil

ikkje vere noka endring. For SV sin del vil vi praktisere ein veldig stor grad av innsyn. Vi vil når det kjem ønske om innsyn frå ulike typar aktørar, gå veldig langt i å vere imøtekomande. Det skal vere heilt særskilde grunnar til at vi ikkje skulle gjere det. Andre vil kanskje praktisere det på ein annan måte. Det får tida vise. Men forslaga frå Raudt handlar først og fremst om at ein pålegg å vurdere det bitte litt nærmare. Kunne vi fått ein kommentar frå saksordføraren til det?

Til forslag nr. 2, frå Raudt: Slik vi les det, handlar det om at egenkapitalen til gruppene må kome ned på det nivået raskare – frå 2026 til 2022. Her snakkar vi i stor grad om Høgre og Framstegspartiet og at dei må bruke mykje pengar på veldig kort tid. Er det riktig forstått, og er det praktisk ønskjeleg – no ser eg bort frå det politiske – at ein har eit slikt løp?

Stortingspresident Tone Wilhelmsen Trøen [10:13:43]: På den tydelige oppfordringen fra Knag Fylkesnes tar jeg ordet for å kommentere nettopp det. Jeg sa i mitt første innlegg at presidentskapet tydelig understreker i innstillingen at partiene bør vurdere merinnsyn der det er av offentlig interesse. Slik sett er det i tråd både med det SVs representant her sier, og det Rødts representant sa.

Vi har også tatt en nøye vurdering av forholdet knyttet til offentleglova, men partigruppene er private rettssubjekter, ikke offentlige, som er tilnærmet fullfinansiert over statsbudsjettet gjennom gruppetilskuddet. Det vil kreve en helt annen type byråkratisk jobbing i partigruppene dersom en skulle følge offentleglova. Vår vurdering er at de reglene som nå vil gjelde for innsyn, vil møte nettopp det behovet for åpenhet om bruk av midlene, med de få unntakene som er nevnt i regelverket. Men jeg understreker på nytt: Presidentskapet viser i innstillingen til at man oppfordrer til å gi merinnsyn der partigruppene vurderer det riktig, forutsatt at man kan ivareta personvern, og det er full forståelse for at konkurransemessig posisjonering for partier vil ikke være opplysninger det er naturlig å gi innsyn i.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 6.

Sak nr. 7 [10:15:33]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Levende lokalsamfunn for fremtiden. Distriktsmeldingen (Innst. 88 S (2020–2021), jf. Meld. St. 5 (2019–2020))

Presidenten: Etter ynske frå kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten ordna debatten slik:

5 minutt til kvar partigruppe og 5 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vert det – innanfor den fordelte taletida – gjeve høve til inntil fem replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

Stein Erik Lauvås (A) [10:16:19] (ordfører for saken): Takk til komiteen for godt samarbeid. Denne meldingen skulle vært i Stortinget i april, men ble utsatt, og vi har derfor hatt ekstra høringsrunder i saken. Utover det regner jeg med at de ulike partiene selv redegjør for sitt syn i debatten som kommer.

For Arbeiderpartiet er distriktpolitikken en av hjørnesteinene for utviklingen av Norge som et velferdssamfunn. Vi må ha en distriktpolitikk som tar hele landet i bruk, og som gir muligheter for utdanning, arbeid og bosetting i hele landet. Da er det en rekke forutsetninger som må ligge til grunn, og vi vil endre kurs i distriktpolitikken. Vi vil sette i gang nye tiltak for å skape utvikling og framtidstro i hele landet, og vi skal forsterke innsatsen på områder som Høyre-regjeringen har forsømt. I en Arbeiderparti-ledet regjering vil hver eneste statsråd få marsjordre om at politikken vi fører, skal gagne både by og land. Vi skal bytte ut distriktsministeren med reell distriktpolitikk.

I dette dokumentet viser vi til 60 punkter for en bedre og mer helhetlig distriktpolitikk. Dette er det største løftet for distriktpolitikk siden 1970-tallet, og det er helt nødvendig. Etter sju år med en regjering som har sentralisert og privatisert, er det på tide med ny kurs for distriktpolitikken. Jeg skal nevne noen punkter som hver for seg og sammen vil gi Distrikts-Norge bedre muligheter til å opprettholde og skape nye arbeidsplasser for å kunne tiltrekke seg bosetting.

Vi må fortsette med ordningen med regionalt differensiert arbeidsgiveravgift, som kanskje er en av de viktigste ordningene i distriktpolitikken. Den har vist seg å fungere. Så må vi satse på ny industri, basert f.eks. på skogressursene vi har, og vi må sikre at mer fisk kan landes langs kysten og bearbeides, slik at en større del av verdiskapingen i fiskeindustrien blir igjen i Norge. Vi må ta grep om de regionale utviklingsmidlene, slik at fylker og kommuner igjen kan drive fornuftig næringsutviklingsarbeid, og da gjerne i samarbeid med private. Slik hadde man stor mulighet til før, men det er blitt kuttet grovt i de midlene.

Vi må, som et eksempel, forbedre pendlerfradraget. Vi må ha et bedre pendlerfradrag, slik at det blir enklere å bo ett sted og jobbe et annet sted – gjøre det billigere for folk. Vi må også sørge for at lokalsamfunnene sikres en rettfærdig og forutsigbar inntekt når de stiller

naturressurser til disposisjon for fellesskapets beste. Vi må sørge for å endre opplegget for store anbud, sånn at lokale og regionale entreprenører kan klare å være med i kampen om å vinne disse anbudene og få verdiskapingen regionalt og lokalt.

Det handler selvfølgelig om inntektsnivået til kommuner og fylker. Fjoråret var det dårligste på 15 år for kommune- og fylkesøkonomien. Forslaget for 2021 ser ikke særlig bedre ut. Det er et minusbudsjettforslag for 2021 fra regjeringen.

Så handler det om utdanning. Det handler om desentralisert utdanning som et viktig grep for at folk skal kunne fortsette å bo i distriktene og slippe lange reiser for å utdanne seg. Da bør utdanningsinstitusjonene få større muligheter til å utvikle fjernundervisning og såkalte modulbaserte utdanninger på nett.

Nærhetsprinsippet for statlig styring vil også være et viktig verktøy. Staten kan ikke forlate distriktene, slik vi hører at Høyres ordfører i Bø i Vesterålen sier:

«Staten har forlatt oss».

Staten har forlatt Bø i Vesterålen med Høyre ved roret.

Disse punktene og de øvrige som jeg ikke har omtalt, men som er beskrevet fra vår side i dette dokumentet, er eksempler på en bedre og mer framtidsrettet distriktpolitikk, en politisk retning og satsing på distriktene som vil løfte kvaliteten i distriktene, bidra til at vi kan ha bosetting og næringsliv i hele landet, og til at vi kan utvikle vårt velferdssamfunn slik at alle får delta, uavhengig av om de bor i by eller bygd. Derfor skal jeg passe på å runde av med å si at det er ingen motsetning mellom å ha en aktiv storbypolitikk og en aktiv distriktpolitikk. Det er by og land, hand i hand som utgjør hele Norge.

Jeg ser fram til debatten i dag, for her ser vi tydelige forskjeller i politikken og i prioriteringene. Så vil jeg ta opp de forslagene som Arbeiderpartiet står bak i innstillingen.

Presidenten: Representanten Stein Erik Lauvås har teke opp dei forslaga som Arbeidarpartiet er ein del av.

Norunn Tveiten Benestad (H) [10:21:30]: Gode lokalsamfunn formes av menneskene som bor der. Trygge jobber og gode velferdstjenester er viktig uansett hvor man bor i landet. Ingen bosetter seg et sted der det ikke finnes arbeid. Derfor skal det være enkelt å skape arbeidsplasser i hele landet. Distrikts-Norge er privilegert med naturressurser og arealer som kan benyttes til å utvikle nye næringer, og mange av de nye, spennende jobbene i framtida vil utvikles i Distrikts-Norge.

Distriktsmeldinga peker på to store utfordringer – demografi og et økt behov for kompetanse til arbeids- og næringslivet i distriktene. Vi trenger alle gode velferds-

tjenester og trygghet i hverdagen. En god skole er avgjørende for at alle barn skal få muligheter til å klare seg i livet. Helsetjenester som sørger for at en får hjelp når en trenger det, og at eldre kan bo lenger hjemme, er like viktig i distriktene som i byen. Det samme er et politi som står klart når alvorlige hendelser oppstår. Derfor er også politiet kraftig oppbemannet under denne regjeringa.

Det viktigste vi gjør for vekstkraft i hele Norge, handler ikke om økte skatter, mer subsidier eller flere reguleringer. Det handler om tilgang på kompetanse, om næringsrettede skattelett og om bedriftenes tilgang til markeder de kan selge varene sine til.

Under denne regjeringa bygges landet vårt sammen gjennom en historisk satsing på vei og bane. Med en dobling av samferdselsbudsjettet ser vi nå en veitbygging i bygd og by som mangler sidestykke. Samtidig skaper det digitale Norge helt nye muligheter for å bo og jobbe i distriktene. Med digitaliseringen av offentlig sektor trenger en ikke like ofte oppsøke offentlige tjenester fysisk. De kan nås med et tastetrykk på mobilen. Offentlige digitale tjenester gjør hverdagen enklere og tjenestene bedre, og med digitaliseringen av offentlig sektor og regjeringas massive satsing på bredbånd knyttes også landet sammen.

Trenden de siste 60 årene – ja, faktisk helt siden 1800-tallet – har vært at flere flytter inn mot byene. Det er en global megatrend, uavhengig av regjeringskonstellasjoner. Som politikere kan vi ikke bestemme hvor folk skal bo, men vi kan legge til rette for vekst, attraktivitet og økt bolyst i distriktene og utvikle småbyene og de større tettstedene våre. Kombinasjonen av våre enorme naturressurser, en befolkning med mye kompetanse og digitalisering i verdenstoppen gjør at vi har store muligheter for nye, spennende jobber i hele landet, og dem må vi bruke.

Året som har gått etter at denne distriktsmeldinga ble skrevet, har vært unikt. Pandemien har rokket ved manges trygghet, og 2020 har vært et krevende år for både næringsliv, tjenesteytende sektor og privatpersoner og familier landet over. Heldigvis har Norge hatt sterk økonomisk ryggrad og en politisk vilje til å sette inn de nødvendige tiltakene i denne vanskelige situasjonen. Nå øyner vi et håp om at effektive vaksiner kan bidra til å snu pandemien.

Før pandemien inntraff, var ledigheten i Distrikts-Norge rekordlav. Det var stor investeringslyst i industrien. Reiseliv og oppdrett gikk så det suste, og sjømatnæringen satte eksportrekorder. Verdiskapingen var høy i distriktnæringslivet, og det skremmebildet vi ofte hører opposisjonen forsøker å tegne, rimer dårlig.

Ingen enkelttiltak eller subsidier kan løse enhver utfordring og snu globale megatrender, men uten arbeidsmuligheter blir ikke folk værende i distriktene

våre. Derfor har denne regjeringa satset på det som virker mest: Den har redusert etterslepet fra de rød-grønne med en historisk satsing på samferdsel, og en dobling av budsjettene gjør at by og bygd knyttes sammen tryggere og raskere. Den har satset på å spille på lag med det lokale næringslivet, senke skatter og fjerne reguleringer for jobbskaperne, sikret den viktige, differensierte arbeidsgiveravgiften og ikke minst sikret det viktige eksportmarkedet ved å hegne om EØS-avtalen.

Vi har satset bredt på kompetanseutvikling fordi vi vet at tilgang på kompetanse er den viktigste utfordringen for distriktene. Vi har satset på digitalisering av teknologi, som gir moderne velferdstjenester i hele landet, og sagt ja til det lokale initiativet.

Vi trenger en distriktspolitikk som binder landet sammen, og som gjør det enklere å skape nye, lønnsomme arbeidsplasser – en politikk som er bra for folk og bra for næringslivet. Det leverer denne regjeringa.

Helge André Njåstad (FrP) [10:26:32]: Arbeidarpartiets talsmann, Lauvås, innleia med å sitera Høgres ordfører i Bø, Sture Pedersen, med sitatet: «Staten har forlatt oss». Eg hadde ein mistanke om at det sitatet kom til å bli brukt i salen i dag òg, som det vart gjort på Politisk kvarter i dag. Eg har besøkt Sture i Bø, og maken til ordførar som står på for innbyggjarane sine, skal ein leita lenge etter.

Eg er ueinig med han på eitt punkt, og det er at staten har forlate han. Staten, gjennom Fylkesmannen, har absolutt ikkje forlate verken Bø eller andre distriktskommunar. Staten er til stades så det held, med å fremja motsegn, innvendingar og gjera det vanskeleg for lokalpolitikarar å få utvikla areala sine. Staten er absolutt til stades.

Mitt engasjement knytt til distriktspolitikk handlar meir om at staten må forlata fleire kommunar når det kjem til å stikka kjeppar i hjula, og la kommunane få lov til å utnytta areala sine og få lov til å skapa dei arbeidsplassane som dei ønskjer å skapa. Det trur eg faktisk at eg og Høgre-ordføraren i Bø er heilt einige om, at me treng eit system som gjer at lokalpolitikarane i Noreg rettar fokuset sitt mot å skapa aktivitet og arbeidsplassar, meir enn å få overføringar og milde gåver frå denne sal eller regjeringa.

Det er det som er kjernen i distriktspolitikk, at me må ha ordførarar som reiser seg opp om morgonen og tenkjer: Korleis skal eg skaffa fleire innbyggjarar til kommunen min, korleis skal eg skapa fleire arbeidsplassar?, meir enn at dei reiser seg opp og tenkjer: Korleis skal eg få fleire overføringar og fleire milde gåver frå denne sal? Difor treng me ein distriktspolitikk som anerkjenner at lokaldemokratiet skal få lov til å fungera og få lov til å bestemma meir sjølv.

Difor er eg veldig glad for at Framstegspartiet har fått regjeringspartia med på eit forslag som seier nettopp at fylkesmennene skal få eit nytt brev, der dei skal få beskjed om at dei skal vektleggja lokalt sjølvstyre sterkare enn i dag. Der ligg det ei kraftig erkjenning av at me ikkje er fornøgde med det me i dei partia har gjort på sju år i fellesskap. Me har framleis fylkesmenn som stoppar for mange fornuftige ting. Difor er me nøydde til å gje uttrykk for frå Stortinget, gjennom eit vedtak i dag, at det skal vektleggjast sterkare enn i dag. Det vil vera det viktigaste distriktsverkemiddelet me kan gje for at distrikta skal få lov til å utvikla seg vidare.

Eg er òg glad for at både regjeringspartia og Arbeidarpartiet går inn i vårt forslag om å laga ein rettleiar for å ta vare på gamle bygg. Det er ei kjensgjerning at veldig mange bygg er bygde for ei anna tid enn det dei er i i dag. Nausta langs kysten vår, ulike bygningar knytte til landbruket som ikkje lenger er i bruk på same måten – me er nøydde til å gje dei eit nytt innhald, sørgja for at dei kan skapa verdiar så dei blir tekne vare på. Det er ein viktig del av kulturen vår, kystkulturen vår. Difor er me veldig glade for at det er eit fleirtal som ber regjeringa laga ein rettleiar, sånn at kommunane får ei oppskrift på korleis ein kan ta desse bygga i bruk, skapa reiselivsprodukt, skapa overnattingstilbod og verkeleg gje distrikta moglegheit til å vera offensive i distriktspolitikken.

Framstegspartiet er veldig glad for at me fekk fleirtal for dei to forslaga. Det vil vera det viktigaste bidraget me kan gje frå dagens debatt til lokaldemokratia og til distrikta.

Vidare handlar distriktspolitikk om masse. Når eg reiser rundt i distrikta, er det stort sett éin ting dei ber om, og det er samferdsel. Eg høyrer aldri lokalpolitikarar eller næringslivsfolk snakka om regionale utviklingsmidlar eller at fylkeskommunane må bli sterkare i næringsavdelingane sine. Det dei ber om, er pengar til veg. Det dei ber om, er betre ferjetilbod, betre infrastruktur, meir breibandsatsing. Difor er det viktig at me fortset den linja me har hatt i sju år, i lag med regjeringspartia, nemleg å styrkja samferdselsbudsjettet. Det er det som er avgjerande for Distrikts-Noreg, at ein faktisk har ein mobilitet som gjer at ein kan koma raskt til og frå distrikta.

Ferjepolitikk er eit anna område som er veldig viktig for kysten. No registrerer eg at regjeringa skal koma med noko nytt i dag. Dei skal dela distriktspolitikken i to, med kyst og fjellbygder. Viss ein då fokuserer på kysten, er ferjetilbod ekstremt viktig. Eg registrerer at regjeringa for eitt år sidan, då det var eit ferjeopprør, var veldig ivrig og reiste rundt, men med ein gong ferjeopprøret ikkje er like sterkt i media, har ein gløymt denne viktige delen av samferdselspolitikken. Ein har gløymt å følgja opp satsingane i statsbudsjettet, ein har faktisk òg kutta. Me er

kritiske til at regjeringa eitt år er oppteken av dette, men neste år kuttar. Samferdsel er viktig.

Til slutt vil eg ta opp forslaga frå Framstegspartiet.

Presidenten: Representanten Helge André Njåstad har teke opp dei forslaga han refererte til.

Willfred Nordlund (Sp) [10:31:49]: Vi behandlar i dag en ny distriktsmelding, kun noen få år etter at regjeringen la fram sin siste.

Et samfunn med små forskjeller er bedre å leve i for alle. En vellykket distriktspolitikk har historisk vært avgjørende for Norge. Spredt bosetting har vært en nøkkel for den velferdsutviklingen Norge har hatt.

Det er ikke noe som tyder på at behovet for å ta i bruk naturressursene vil reduseres i fremtiden. For å benytte disse ressursene til arbeidsplasser og verdiskaping er vi avhengig av at det fortsatt er folk som ser muligheter og tar disse i bruk i hele landet.

Det meste av Norge er i ulik grad distrikter. Da må politikken ha tro på hele Norge og legge forholdene til rette for at folk skal kunne bo, arbeide og leve sine liv i hele landet. Med regjeringens og støttepartienes politikk har mange grunnleggende tjenester og arbeidsplasser forsvunnet, og tryggheten og beredskapen er blitt svekket, i både by og bygd.

Kommuner og fylkeskommuner i hele landet sørger for de grunnleggende velferdstjenestene til folk. Pengene til kommunene og fylkene går til å drive gode skoler for barna våre, yte god eldreomsorg for våre eldre og gi gode tjenester til folk og næringsliv. Pengene til kommunene er altså penger til de grunnleggende tjenestene folk trenger i hverdagen.

Trangere økonomiske tider for kommuner og fylkeskommuner betyr da dårligere tjenester til folk. Innbyggertall og reiseavstander kan ikke være avgjørende for den økonomiske forutsetningen kommunene får til å gi den hjelpen folk trenger i eldreomsorg, i barnehage eller i skole.

Senterpartiet mener at sosiale og geografiske forskjeller må utjevnes på tvers av store og små kommuner, mellom by og bygd. På tross av det regjeringen mener er tidenes kommuneøkonomi, viser alle budsjettundersøkelser det motsatte. Det er hardt å være lokalpolitiker i distriktene, særlig i små og mellomstore kommuner.

Folk og næringsliv er mer avhengig av et godt flytilbud enn det regjeringen er villig til å innrømme. Ansvaret skal nå overføres fra staten til fylkene, midt i en krise for luftfarten. Nærings- og samferdselspolitikken burde bidratt til å tilrettelegge for den naturressursbaserte verdiskapingen som i all hovedsak foregår i distriktskommunene, både langs kysten og i innlandet. Senterpartiet mener staten må sette fylkeskommunene i stand til å ruste opp veinettet, redusere ferje- og båtprisene, sørge

for gode utdanningstilbud og gi et skikkelig kollektivtilbud.

Alle i Norge skal føle seg trygge, uansett hvor i landet man bor. Det innebærer at man skal være trygg på at politi, ambulanse og brannvesen kommer når man ringer, og at tiden det tar for å få hjelp, er så kort som mulig.

Dersom Norge skal nå målet om fortsatt desentralisert bosetting og å ta hele landet i bruk, må vi som land evne å ha en sosial og geografisk utjevning av makt, arbeidsplasser og kapital.

Boligpolitikken er et område som påvirkes av sentraliseringen på andre områder. Regjeringens politikk fører til at det blir vanskeligere for unge å komme inn i boligmarkedet, særlig i byene. I distriktene er det et kjent begrep at huset er verdt halvparten når nøkkelen settes i døra. Dette må løses.

Regjeringens manglende forståelse for de lokale forhold kommer til uttrykk gjennom begrensninger på områder som arealplanlegging, motorferdsel, skadefelling av rovdyr, boligetablering og næringsutvikling.

Regjeringen skaper alvorlig usikkerhet for bedrifter og ansatte som i dag nyter godt av ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift. Differensiert arbeidsgiveravgift er det viktigste distriktpolitiske virkemidlet Norge har, sier alle rapporter. Det betyr at staten har forskjellig avgift for en arbeidsplass i Oslo og i Finnmark for å utjevne bedriftenes muligheter til å ha ansatte. Det er et verktøy som må videreutvikles ytterligere for å styrke hele landet. Regjeringen har satt dette i spill.

Regjeringspartiene med støttepartier har flere ganger innført skatte- og avgiftsskjerpelser som har uheldige distriktpolitiske effekter. Pendlerne har fått kraftige skatteskjerpelser i tiden med Erna Solberg som statsminister. Senterpartiet mener at alle skal tjene på å bidra. De som strekker seg ekstra langt og har lang reisevei til jobb, skal få en rimelig kompensasjon for dette.

Nedbyggingen av folks og næringslivs muligheter i distriktene, som tross alt er størsteparten av Norge, avspeiler det politiske mål høyre regjeringen med støtte fra Fremskrittspartiet har arbeidet for.

Det går godt i mange deler av næringslivet i distriktene. La oss bygge det opp og ikke ned. Den negative utviklingen på flere områder kan endres av politiske beslutninger. Det handler om vilje. Den viljen har Senterpartiet.

Med dette tar jeg opp forslagene fra Senterpartiet og SV og forslagene fra Senterpartiet.

Presidenten: Representanten Willfred Nordlund har teke opp dei forslaga han viste til.

Karin Andersen (SV) [10:36:54]: Folk må få bo der de vil, men det er et politisk ansvar å gjøre det mulig. Sentralisering er en internasjonal trend. Det er noen

egne valg, men det er ikke minst et resultat av politikk. Regjeringen har lagt fram en stortingsmelding som sier at det går den gjerne vegen, og de vil fortsette enda mer med den samme politikken, som vil avfolke distriktene. Det er SV helt uenig i. De eneste forslagene som ser ut til å komme fra regjeringen, er at de skal ha mer frislipp for ødeleggelse og privatisering av strandsonen og naturen.

SV ønsker å bygge på fellesskap og på arbeidsplasser. Vi vil se framover og se på det som er fornybart. Det kan vi gjøre – og ha en veldig god distriktpolitikk, for det å ta vare på og bruke naturressursene fornuftig er god distriktpolitikk.

Fellesskapet først: Da må vi se på hva vi gjør i kommunesektoren og i statlig sektor. Kommunesektoren er utsatt for en sparekampanje fra denne regjeringen. SV er det partiet som vil satse mest på fellesskapet i kommunene. Telemarksforskning har lagt fram en rapport som viser at det er staten som sentraliserer mest, og at man har sentralisert flest arbeidsplasser de siste tre årene. Så når representanter for regjeringspartiene går opp her og sier at det er viktig med arbeid, er det viktig å få stoppet sentraliseringen, for det er viktige kompetansearbeidsplasser rundt omkring. Det andre er at det handler om viktige tilbud til folk. Derfor fremmet SV forslag om en nærhetsreform, og vi er glad for at vi har fått med oss Arbeiderpartiet og Senterpartiet på det. Vi fremmer også forslag om at man må sørge for at statlige arbeidsplasser legges utenfor Oslo og de andre pressområdene, og at man må utrede distriktpolitiske konsekvenser i alle saker og omorganiseringer. Og det har vi sett nok av: Nav, skatt, høyere utdanning, Kystverket, Husbanken – bare for å nevne noen. Og det er arbeidsplasser, det!

Videre er SV opptatt av å skape de nye arbeidsplassene. Mens regjeringen er opptatt av å lime oss enda mer fast til oljenæringen, der vi vet vi må trappe ned, foreslår SV kraftige tiltak for å bygge opp arbeidsplasser på lokale ressurser, sikre at både arbeidsplassene og pengene blir tjent og kommer distriktene til gode. Da er vi nødt til å flytte risikoavlastningen til både små og store aktører som skal starte næringsutvikling, over på fornybart, og det foreslår SV. Blant annet har vi et forslag i denne innstillingen som også Arbeiderpartiet og Senterpartiet har sluttet seg til, og det er et lovlig tiltak innenfor EØS-reglene slik de er i dag. Det er å gi direkte støtte, ubyråkratisk automatisk støtte, til oppstart av små og mellomstore bedrifter, til oppstartskostnader, investeringskostnader og markedsføringskostnader, f.eks. i en femårsperiode. Det hadde vært kjempeviktig nå som reiselivsnæringen og turismen ligger nede i så store deler av Distrikts-Norge, og når så få nå tør å satse. La oss gjøre dette, la oss bruke det handlingsrommet vi har innenfor EØS til å etablere dette nå.

I tillegg til det trenger vi også muligheter til kompetanse lokalt. Der er studiesentrene gode tilbud. Noen fylker har organisert dette annerledes, men de lever fra hånd til munn. De har ikke faste statlige tilskudd som gjør at de kan koordinere den innsatsen som skal til. Jeg appellerer på det sterkeste til alle om at de støtter SVs forslag i denne saken, for det må på plass. For privat næringsliv og for offentlig virksomhet er det helt avgjørende at folk kan utdanne seg hele livet, ta utdanning, helt fra det grunnleggende og til høyere utdanning lokalt, og gjøre det mens man er i jobb.

Videre er det viktig nå å få på plass både bredbånd og 5G i distriktene. De som ikke får det, blir koblet fra utviklingen. Derfor må vi begynne i den andre enden. Vi kan ikke begynne å bygge opp først i sentrum, og så, til sist, får distriktene. Da går det den gærne vegen, og da blir distriktene koblet fra.

Videre ønsker SV å flytte på samferdselsbevilgningene, penger fra sentrale motorvegprosjekter over til gode distriktsveger.

Jeg tar opp de forslagene fra SV som står i innstillingen. Så vil jeg be om ordet en gang til for å fullføre innlegget mitt.

Presidenten: Representanten Karin Andersen har teke opp forslaga frå SV.

André N. Skjelstad (V) [10:42:20]: Debatten i dag er egentlig en debatt vi skulle hatt i vår, men nå ble det en pause. Vi har imidlertid fått god tid til å bli kjent med innholdet.

Det gir også god grunn til optimisme, for flere piler peker faktisk oppover. Før pandemien var arbeidsledigheten i Distrikts-Norge rekordlav, næringslivet var i vekst, reiseliv og oppdrett gikk så det suste, og regjeringen har bevilget flere milliarder for å sikre at disse næringene også vil stå sterkt etter pandemien.

Distriktsmeldingen forteller også at det går langt bedre i Distrikts-Norge enn enkelte partier i denne salen vil ha oss til å tro. Representanter for distriktene har brukt mye tid på å reise rundt og snakke med folk, gründere og bedriftsledere i distriktene. Etter hva jeg har hørt og sett, er ikke distriktsmeldingen overraskende lesing. Til tross for positive utsikter ønsker enkelte partier å skape inntrykk av at Stortinget og regjeringen arbeider mot distriktene. Dette har ført til at konflikten mellom by og land tilsynelatende står sterkere i dag enn på lenge.

Jeg vil derfor benytte anledningen til å ta det ned en smule. Jeg tror vi alle er tjent med en redelighet i debatten om hvordan det egentlig står til i vårt land. Det er ikke til å komme fra at distriktsmeldingen gir grunn til optimisme. Den beskriver en virkelighet som står seg

godt i forhold til det det rød-grønne styret oppnådde på åtte år. Det er viktig å merke seg.

I 2019 alene ble 40 000 arbeidsplasser skapt i bygd og by. Den statlige sysselsettingen er i nesten alle fylker høyere i dag enn i 2013. I løpet av de sju siste årene har over 1 500 politiårsverk i politidistriktene kommet til. Samferdselsbudsjettene har mer enn doblet seg de siste årene. Og tall fra SSB viser at omkring 80 pst. av vareeksporten og halvparten av tjenesteproduksjonen går til EU. EØS-avtalen sikrer oss en verdifull tilgang til et avgjørende marked. Samlet norsk eksport var på over 1 300 mrd. kr i 2019. Mye av den produksjonen skjer i distriktene. Distriktsnæringsutvalgets rapport fra i høst forteller oss at næringslivet i distriktene går godt og har gode utsikter for videre vekst.

Videre knytter regjeringen landet sammen med en historisk satsing på bredbånd og digitale tjenester. I 2010 leverte distriktsutvalget en rapport til oss hvor vi kunne lese at 8 pst. av husholdningene i Norge hadde tilgang på høyhastighetsbredbånd. I dag, ti år senere, har 89 pst. av norske husholdninger tilbud om høyhastighetsbredbånd. Norge har, sammen med Danmark, den aller beste mobil- og bredbåndstilgangen i Europa.

Vi er vant til at motsetningen mellom by og land preger debatten. Stein Rokkan ga oss de statsvitenskapelige begrepene for å forstå den motsetningen mellom sentrum og periferi, og politiske partier kaster ikke bort anledningen til å holde dem ved like. Men jeg mener at det mer enn noen gang er viktig at vi trekker i samme retning. Det er ikke til å legge skjul på at vår geografi byr på utfordringer, men jeg mener at denne regjeringens politikk er med på å bryte ned viktige barrierer. Den splittende retorikken som bygger opp under konflikter mellom by og bygd, gagnar verken distriktene eller byene. Denne salen representerer alle deler av Norge, og det blir for enkelt å peke på at enkeltpartier, til og med regjeringen, angriper dem i og med deres påståtte undergraving av distriktene. Ingen av oss driver en bevisst distriktsfiendtlig politikk, og det må være lov å be om at den polariserende retorikken som brer om seg, nå etter hvert legges bort. Det fins ingen holdepunkter for å si at sittende regjering ikke legger til rette for en god distriktspolitikk. Jeg mener at de rød-grønne hadde åtte år med like gode hensikter med sin distriktspolitikk som denne regjeringen har. Det er viktig at vi ikke tillegger våre politiske motstandere uriktige behov. Splittende retorikk fører ingensteds hen.

Torhild Bransdal (KrF) [10:46:41]: Jeg har smakt litt på begrepet distriktspolitikk. Det er et veldig sterkt og symboltungt ord i vårt lille, men langstrakte land. Ikke vet jeg når begrepet oppsto, men alle skjønner om-

trent hva det er for noe, selv om det til tider blir misbrukt og innsnevret.

Jeg tror vi er tjent med å nærme oss distriktspolitikken uten innsnevring. God distriktspolitikk er summen av mange politikkområder som virker sammen for å legge til rette for bosetting, næringsvirksomhet og trivsel over hele landet. Både den samlede næringspolitikken, kompetansepolitikken, kulturpolitikken, helsepolitikken, samferdselspolitikken og de rammer som legges for fylkes- og kommuneøkonomi, er vesentlig for bosetting og vekst i alle deler av landet, særlig i de delene som i ulik grad faller inn under distriktsbegrepet. Så også i miljøpolitikken, som er avgjørende både for trivsel og næring, for ikke å si hele livsgrunnlaget vårt.

Mennesker lever sine mer eller mindre travle liv over hele landet. Jeg minner derfor om familiepolitikken, med respekt for at familier enten de bor i Kristiansand eller Hattfjelldal, vet best hvordan de ønsker å innrette hverdagen sin. Det er også en rammeforutsetning for de gode livene i by og land.

Det er først hvis vi tenker bredt og helhetlig at vi kan evne å definere god distriktspolitikk. Hvis vi snevrer den inn til enkelte få virkemidler, kan det bli til et godt medieutspill, men ikke helhetlig politikk. I den uttalelsen ligger det en del frustrasjon over at vi i denne salen synes å være i overkant opptatt av forenklete utspill framfor å bedrive god samfunnsstyring.

All politisk debatt er koronapreget for tiden. Det er et nytt alvor og en ny kriseforståelse i landet. Det er en vanskelig øvelse å skille skitt og kanel i disse tider, men jeg tror vi må prøve. Det er en langsiktig underliggende politikk, og det er forhåpentligvis en tidsavgrenset politikk som handler om å håndtere krisen. Kanelen i denne sammenhengen er at før pandemien inntraff, var ledigheten i Distrikts-Norge rekordlav. Det var stor investeringslyst i industrien, reiseliv og oppdrett gikk så det suste, sjømatnæringen hadde satt eksportrekord, og fylkene med lavest arbeidsledighet var Trøndelag, Troms og Finnmark, Nordland og Innlandet. Det stemmer dårlig med skremmebildet deler av opposisjonen forsøker å tegne av situasjonen i Distrikts-Norge.

Det er dette som er normalen, det er dette vi forhåpentligvis skal vende tilbake til, men til tross for høy verdiskaping i distriktsnæringslivet har trenden de siste 60 årene vært at mange flytter fra bygd til by. Det har skjedd en underliggende sentralisering av folk de siste 50 årene. Alt dette er ikke som følge av vedtak, men noe vi ser over hele verden.

Vi verken kan eller skal styre enkeltmenneskers og familiers valg og atferd, men vi skal gjøre det mulig å velge, i familiepolitikken som i distriktspolitikken. Det er vår oppgave fra nasjonale myndigheters side å tilrettelegge for et levende næringsliv, gode og forutsigbare vel-

ferdstjenester og gode kommunikasjonsløsninger. Det er ingen grunn til å snakke distriktene ned. Det er heller ingen grunn til å bortforklare at små kommuner med langt mellom husene har andre utfordringer enn Oslo og Drammen.

Når jeg snakker med folk fra deler av landet med større distriktsutfordringer, som den kommunen der jeg selv var ordfører i 18 år, er det tre budskap som går igjen: bredbånd, kompetanse og tilgang på kompetanse og samferdsel. Jeg er stolt av at i 2021-forslaget er samferdselsbudsjettet nær doblet i perioden og tilskuddene til bredbånd er systematisk økt. Regjeringen foreslår å legge opp til fortsatt satsing i budsjettforslaget for 2021. Bevilgning til bredbåndsutbygging har økt år for år med den sittende regjeringen, og det trengs. Det er nå i slutfasen, og det offentlige må trå ekstra til når markedet blir så lite at det ikke driver seg selv. Likevel står landet og distriktene overfor flere utfordringer. Det blir færre unge arbeidsføre mennesker bak hver pensjonist, både næringslivet og det offentlige sliter med å få tak i rett kompetanse, og landet skal gjennomføre et grønt skifte.

Nylig fikk vi innstillingen fra distriktsnæringsutvalget. Utvalget ble bedt om å beskrive hva god lokal og regional næringspolitikk er, og å synliggjøre hva som fremmer og hemmer lønnsom næringsvirksomhet i distriktene. Hensikten med utvalget var å utrede næringslivets betydning for å nå distriktspolitiske mål.

La meg til sist nevne regionreformen – utskjelt av enkelte, men ønsket av mange av de partier som har sett det opportunt å sutre og skjelle. Når den er fullt ut gjennomført, vil det føre til at beslutninger og virkemidler i mye større grad forvaltes av folkevalgte regionale politikere. Det gir grunnlag for betydelig distriktspolitisk gevinst ettersom fylkeskommunene kan utvikle sitt regionale fortrinn og kompensere for regionale utfordringer.

Alt levende er i endring. Slik er det i naturen, og slik er det i hvordan vi organiserer menneskelig samhandling og rammer for samfunn. Det høres ut som om enkelte i denne sal forneker det faktum og forherliger strukturer og mønstre som har eksistert siden jeg var ung. Det er ikke en god oppskrift på framtidsrettet distriktspolitikk.

Statsråd Linda Hofstad Helleland [10:52:07]: Norge er et allsidig land med ulike muligheter og utfordringer. Det tar regjeringen høyde for i sin distriktspolitikk. Vi mener at en bred satsing på distriktene er det beste vi kan gjøre, og vårt viktigste bidrag er å gjøre mulighetene i distriktene virkelige.

Derfor har regjeringen satset stort bl.a. gjennom nesten å doble bevilgningene til samferdsel. Regjeringens prioritering av infrastruktur gir mulighet for regio-

nal utvikling, det styrker grunnlaget for bosetting, ressursutnyttelse og næringsutvikling og binder by og land sammen. Vi har en rekordhøy dekning av bredbånd i Norge, og andelen husstander i spredtbygde strøk som har tilgang på høyhastighetsbredbånd, er femdoblet under denne regjeringen.

Regjeringen satser stort på å forbedre rammevilkårene for bedriftene, som skaper jobber, inntekter og bosetting i distriktene. Dette gjøres ved å sette ned skattene og forenkle hverdagen til tusenvis av bedrifter i hele landet.

Totalt sett bruker Norge rundt 46 mrd. kr på direkte distriktpolitiske virkemidler. 46 mrd. kr er mye penger. Det er nesten 10 mrd. kr mer enn da vi overtok regjeringsmakten. Lav eller ingen arbeidsgiveravgift gjør også at bedriftene sparer millioner av kroner på å ansette medarbeidere i distriktene i stedet for i sentrale strøk.

I mars ble verden rammet av en pandemi som har satt både bygd og by på prøve. Distriktsmeldingen som ble lagt frem før virusutbruddet, pekte på at næringslivet i distriktene gikk godt. Lønnsomme private arbeidsplasser gir grunnlag for vekst og fremgang.

Vi ser at våre virkemidler for næringsutvikling og innovasjon treffer distriktsnæringslivet veldig godt. For eksempel utløste næringslivet i distriktene over halvparten av Innovasjon Norges samlede bevilgninger for næringsstøtte i 2019. Det gjør at vi bl.a. kan støtte flere av de verdensledende næringene vi har i distriktene, som f.eks. grønn skipsfart, og bidra til å utvikle nye næringer og nye, spennende jobber rundt omkring i hele Distrikts-Norge.

Regjeringen bidrar til å skape gode velferdstjenester og trygghet uansett hvor i landet man bor. Inntektsøkningene til kommunene har bidratt til gode velferdstjenester også i distriktene. Vi har også løftet omfanget av og kvaliteten på statlige helsetjenester, utdanning og ikke minst politiet. Regjeringen har f.eks. så langt investert og besluttet investert om lag 157 mrd. kr bare i hel-sebygg. I tillegg har regjeringen styrket politiet slik at vi nå når målet de rød-grønne satte seg om to politiårsverk per tusen innbyggere fordelt på 225 tjenestesteder.

Regjeringen satser tungt på utdanning og kompetanse. Tilbudet om desentralisert utdanning styrkes. Vi har f.eks. startet ordningen med kompetansepiloter, som er særlig rettet mot kompetansebehovet hos små virksomheter i Distrikts-Norge.

En viktig nøkkel for utvikling i distriktene ligger i digitalisering og modernisering. Digitale løsninger øker tilgjengeligheten og kvaliteten på tjenester. Før måtte mange reise langt for å få omregistrert kjøretøyet. I dag kan man gjøre det fra sin egen stue på pc-en sin. I tillegg åpner digitaliseringen for nye jobber, som datasentre og

batterifabrikker. Distriktene har plassene, distriktene har fornybar kraft.

Alle innbyggere og virksomheter skal få tilgang på internett uavhengig av hvor man bor. Nivået på bredbåndstilskudd i distriktene har økt kraftig, og nå skal vi også få nasjonal 5G på plass. Da begynner vi både i storbyene og ute på de minste øyene.

Snart får vi, i tillegg til distriktsnæringsutvalgets innstilling, en utredning om demografiutfordringer i distriktene, som Victor Norman leder arbeidet med. Der vil vi se på hvordan vi skal håndtere utfordringen med at det er færre unge bak hver eldre person også i distriktene.

For regjeringen handler det om mulighetene i distriktene. Det er viktig å løfte frem dem. Jeg ser at noen er mer opptatt av å kjempe mot modernisering, endring og bedre tjenester. Det er feil måte å presentere distriktene på. Det gjør ikke distriktene mer attraktive. Vi må synliggjøre de mulighetene og det potensialet som ligger i gode liv ute i distriktene.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Stein Erik Lauvås (A) [10:57:26]: Statsråden la i vei om å dele Norge i to områder i distriktpolitikken i Politisk kvarter i dag tidlig. Nå er det bare noen få dager siden vi avga innstillingen som vi behandler her i dag, og i den innstillingen er det altså ikke spor å finne av dette grepet som statsråden snakket om på morgenen i dag, og som det egentlig var veldig vanskelig å få grep om hva var. Hvorfor er ikke dette omtalt i innstillingen, og hvorfor finnes det ingen forslag fra regjeringsspartiet Høyre eller de andre regjeringsspartiene om dette i denne innstillingen? Eller er det faktisk sånn at statsråden jobber etter det vi får kalle innfallsmetoden i distriktpolitikken, ettersom ingen har hørt om dette tidlige, og det ikke er omtalt her i dag i det hele tatt?

Statsråd Linda Hofstad Helleland [10:58:22]: Det er sånn, som kanskje representanten kjenner til, at når regjeringen legger frem strategier, så sendes ikke det til Stortinget. Det er regjeringens privilegium å legge frem.

Så er det slik at distriktsmeldingen som ble lagt frem, er et overordnet utgangspunkt om hvordan stoda er, men også om hvordan kursen er videre. Som distriktsminister ønsker jeg at vi skal konkretisere i større grad de utfordringene, men også det potensialet som ligger i Distrikts-Norge, og da er det feil å definere hver eneste lille vestlige bygd og lille kystsamfunn som om de har akkurat de samme behovene og samme mulighetene, for vi ser at det er store forskjeller. Ved kysten har man havet, som gir enorme muligheter for verdiskaping, og i fjellregioner ser vi at bl.a. reiseliv, mineralnærings- annen type virksomhet – gir arbeidsplasser. Regje-

ringen ønsker å jobbe mer konkret, og derfor ønsker vi å legge frem en strategi.

Stein Erik Lauvås (A) [10:59:30]: Det ble jo ikke særlig mer tydelig etter dette svaret. Tvert imot ble det enda mer tåkete. Det er veldig vanskelig å forstå at en regjering ikke kan få bakt inn en sånn type nytenking, som visstnok da skal være veldig viktig og saliggjørende, når man hadde muligheten i en distriktsmelding, i Stortinget i dag. Og som sagt: Vi avga denne innstillingen bare for noen dager siden, så dette må jo være noe som statsråden bare har tenkt på en tilfeldig morgen, og det er egentlig ikke bra for distriktpolitikken at man jobber etter den type innfallsmetode.

Men jeg får stille statsråden et annet spørsmål, og som er litt mer konkret: Nå foreslår man å legge ned trafikkstasjonen på Mysen, som er viktig for næringslivet, og som favner 50 000–60 000 mennesker. Den skal nå legges ned og flyttes mange, mange mil vekk. Hvorfor er det god distriktpolitikk?

Statsråd Linda Hofstad Helleland [11:00:31]: Først må jeg kommentere representantens – nærmest – påstander om at dette er noe som ikke er regjeringsbehandlet. De strategiene har regjeringen valgt å utarbeide fordi vi ønsker mer konkretisering – ikke minst også etter at vi så Arbeiderpartiets største distriktpolitiske løft siden 1970-tallet, hvor man ikke nevner den næringen, Norges største næring, som bidrar til flest arbeidsplasser og industrivirksomhet rundt om i hele landet, nemlig olje- og gassindustrien.

Så kan ikke jeg ta ansvar for at ikke representanten forstår hva som menes med at regjeringen legger frem strategier for å konkretisere mer, for å bidra til å legge til rette for flere arbeidsplasser i distriktene. Startskuddet gikk i dag. Jeg lover at når de er utarbeidet, skal jeg sende strategiene til representanten, men ...

Presidenten: Nå var vel tida ute.

Helge André Njåstad (FrP) [11:01:49]: Det er interessant at det største opposisjonspartiet bruker to replikkar på spørsmålet om forskjellen på fjellbygder og kyst, og at det er den store utfordringa i landet vårt. Eg kan stadfesta at det er stor forskjell. Kysten har sjø, og mange kystsamfunn er avhengige av ferjer. Det leier meg inn på det spørsmålet som eg har.

Eg registrerte at distriktsministeren var i lag med samferdsleministeren på ferjetur før Noreg stengde ned. Dei drakk kaffi og åt sveler, såg eg på bileta. Dei kom med litt pengar i revidert budsjett etter at dei hadde vore på tur. No kom dei med statsbudsjettet, og då kutta dei pengane. Så eg lurar på: Når regjeringa er oppteken av å skilja mellom innland og kyst, kvifor anerkjenner dei

ikkje behovet for billege ferjebilletter for næringslivet? Kvifor gjorde ein det kuttet i statsbudsjettet for 2021? Må ein ta ein ny ferjetur og eta fleire sveler for å gje meir pengar?

Statsråd Linda Hofstad Helleland [11:02:46]: Det kunne vært hyggelig å være på ferjetur med representanten Njåstad og spise svele. Jeg har lyst til å starte svaret mitt med å understreke at jeg er veldig glad for at Fremskrittspartiet også har en bred tilnærming til distriktpolitikken, at Fremskrittspartiet ikke – som enkelte andre partier i denne salen – tror på at det er den smale distriktpolitikken med subsidier og enkelttiltak som skal løse de store utfordringene, men f.eks. en storstilt satsing på samferdsel, som Fremskrittspartiet og denne regjeringen har stått for.

Regjeringen jobber for en enklere og billigere reisehverdag for dem som benytter seg av ferjer. Det er helt avgjørende for at man skal kunne bo rundt omkring i Kyst-Norge. Som en del av de økonomiske tiltakene i møte med virusutbruddet bevilget regjeringen 285 mill. kr til drift av ferjer på riksveiene. Vi har også fått tilbakemeldinger om at det er store utfordringer med AutoPASS-ordningen. Det tok regjeringen tak i og jobber med innskuddskrav også for å redusere det. Vi er opptatt av ... (Presidenten klubber.) Det må jeg komme tilbake til.

Presidenten: Tida er nok ute. Statsråden må prøva å vera kjappare i svara sine!

Heidi Greni (Sp) [11:04:11]: Med dagens teknologiske utvikling kan statlige arbeidsplasser lokaliseres hvor som helst, bare det er tilstrekkelig bredbåndskapitet. Regjeringen har opprettet ca. 21 000 nye statlige arbeidsplasser siden 2013 og prøver å skape inntrykk av at disse er jevnt fordelt over hele landet, og at dette er god distriktpolitikk. Statistikken viser imidlertid at 13 000 av disse ble opprettet i de fire største byene – 4 500 i Oslo. Dette er på toppen av den voldsomme indre sentraliseringen i regionene. I Trøndelag er 3 190 av de 3 200 nye statlige arbeidsplassene opprettet i Trondheim. Mener statsråden det kan kalles god distriktpolitikk å legge alle nye statlige arbeidsplasser til storbyene? Hvis ikke: Hva vil statsråden gjøre for å sørge for at denne utviklingen snur?

Statsråd Linda Hofstad Helleland [11:05:07]: Først er jeg nødt til å irettesette representanten, for økningen i all statlig sysselsetting har vært fallende i de fire største byene siden 2013. Vi vil fortsette å dempe veksten i antall statlige arbeidsplasser i storbyene. Derfor lokaliserer vi statlige arbeidsplasser over hele landet. Regjeringen har vedtatt nye retningslinjer for statlige arbeids-

plasser. Det betyr at alle statlige arbeidsplasser som etableres og flyttes ut, skal etableres og flyttes til utenfor Oslo-regionen. Alle større etatsgjennomganger skal ha med en vurdering av hva som kan flyttes ut av Oslo. Den statlige sysselsettingen er høyere i nesten alle fylker i dag enn den var i 2013. Denne regjeringen har flyttet ut over dobbelt så mange statlige arbeidsplasser som Senterpartiet klarte å gjøre da de satt i regjering.

Karin Andersen (SV) [11:06:14]: Det må jo bety at statsråden avviser Telemarksforskings rapport, som viser at det er staten som har sentralisert mest de siste tre årene. Det tror jeg ikke statsråden egentlig skjønner, men kanskje statsråden burde skjønne at små og mellomstore bedrifter i distriktene nå trenger å kunne få mot til å starte opp. Da er det behov for at staten avlaste risiko, og der har vi erfaring for at de statlige virkemidlene har virket veldig bra. Det står jo i regjeringens egne dokumenter. Derfor foreslår SV nå at vi kan gjøre det som er lov innenfor EØS-avtalen, nemlig å gi direkte støtte til oppstart, investeringer og markedsføring til små og mellomstore bedrifter, slik at de tør å etablere seg. For etter koronakrisen og så stor nedgang i særlig reiseliv og turisme er det veldig få som tør.

Hva er grunnen til at regjeringen ikke vil være med på det, men derimot gjerne vil risikoavlaste svære bedrifter som ... (Presidenten klubber.)

Statsråd Linda Hofstad Helleland [11:07:20]: For det første er vi opptatt av at vi skal legge til rette for de små og mellomstore bedriftene gjennom å ha forutsigbare rammevilkår. Det de minst trenger, er det som er SVs svar, nemlig økte skatter.

Så vet vi at virkemiddelapparatet, gjennom SIVA, gjennom Forskningsrådet, gjennom næringshagene og ikke minst også gjennom den støtten som er kommet til små og mellomstore bedrifter gjennom omstillingsmidler i forbindelse med koronakrisen, er viktig. Men for dem som ønsker å etablere seg, er det helt avgjørende å få tilgang på kapital. Da handler det om at vi også legger til rette for privat kapital. Det ser vi er mangelvare rundt om i distriktene – den er sentrert mot de større byene.

Det er kombinasjonen av alle de forutsigbare rammevilkårene som gjør at flere bedrifter etablerer seg, og vi ser også at distriktsnæringsutvalget konkluderer med at ... (Presidenten klubber.)

Presidenten: Tida er ute, og replikkordskiftet er omme.

Dei som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [11:08:53]: Samferdselspolitikken er et av de viktigste virkemidlene vi tar i

bruk for å skape vekst og utvikling i hele landet. Det er den beste distriktspolitikken vi kan ha. Bygd og by knyttes tettere sammen, vi bygger mer vei og mer bane – det er god politikk.

Denne regjeringen har redusert etterslepet fra de rød-grønne med en historisk satsing på samferdsel. Vi har nær doblet samferdselsbudsjettet fra 2013, og ved etableringen av Nye Veier bygger vi raskere og får mer igjen for pengene. Det vil opposisjonen skrote. Jeg skjønner at de da vil bruke mer penger enn nødvendig for å bygge nye veier.

I mitt eget hjemfylke har vi en historie om Ringeriksbanen. Det måtte en ikke-sosialistisk regjering til for å skjære igjennom et prosjekt som hadde stått i stampe i årtier. Ny vei og bane vil nå åpne opp for utvikling i hele Ringeriks- og Hallingdalsregionen. Det er distriktspolitikk.

Og: Denne regjeringen spiller på lag med næringslivet. Vi senker skatter, vi fjerner reguleringer for jobbskaperne, og vi har redusert formuesskatten på arbeidende kapital, fjernet maskinskatten og gjort endringer i kraftskatten. Vi heier fram dem som vil investere i egen og andres arbeidsplass i eget lokalsamfunn. Og ikke minst sikrer vi eksportbedriftene i distriktene deres viktigste eksportmarked ved å hegne om EØS-avtalen. Denne vil også Senterpartiet skrote. Det er vel ikke distriktspolitikk.

Før pandemien inntraff, var ledigheten i Distrikts-Norge rekordlav. Det var stor investeringslyst i industrien. Reiseliv og oppdrett gikk så det suste. Sjømatnæringen satte eksportrekord. Det stemmer dårlig med de skremmebildene opposisjonen forsøker å tegne av situasjonen i Distrikts-Norge.

Grunnlaget for at folk kan bo og trives i hele landet, er at man har en jobb å gå til. Regjeringen har derfor også flyttet ut og etablert 1 230 arbeidsplasser utenfor Oslo-regionen. Det er faktisk dobbelt så mange som de rød-grønne klarte. Utflytting av statlige arbeidsplasser er viktig fordi det bidrar til å skape kompetansemiljøer utenfor byene, som igjen øker stedets attraktivitet overfor barnefamilier og ikke minst for investeringer.

Men vi kan ikke leve av statlige arbeidsplasser alene. Det er først og fremst jobbene i privat sektor som skaper muligheter og aktivitet i lokalsamfunnet. Derfor har vi prioritert gode vilkår for jobbskaperne.

Geir Adelsten Iversen (Sp) [11:12:14]: Alle ønsker utvikling – og ikke avviking. Sentraliseringen må stoppe opp. Regjeringen mener det er viktig å spre makt og bygge samfunnet nedenfra. Et sterkt lokalt folkestyre gir folk og lokalsamfunn frihet og mulighet til å styre sin egen hverdag og samfunnsutvikling. Det var vel derfor man gjennomførte tvangsvedtak om å slå sammen

Finnmark og Troms. Det har ikke blitt noen stor suksess – eller?

Folketallet i distriktene er slik at det blir stadig flere eldre, og stadig flere kommuner har befolkningsnedgang. Uansett hvordan vi velger å leve livet vårt, må vi få de samme mulighetene i livet. Store og mindre næringsformer må bli heiet på. Ulike samfunn må ha de samme goder, f.eks. politi, helsetilbud og skole. Dette burde være en selvfølge.

I Gamvik har en nå en fullstendig gjennomgang av kommuneøkonomien, og en må gjøre betydelige kutt. En gjennomgang kan være sunt, men når gjennomgangene skjer så ofte som nå, fører det til usikkerhet for befolkningen. Senest er det noen som vil ha vurdert skolen i Gamvik slått sammen med Mehamn skole. Avstanden er kanskje ikke så stor, men det folk er redd for, er om ungene kommer seg til og fra Gamvik på grunn av været, som har vært vanvittig dårlig til tider. Det skaper dårlig bolyst.

Berlevåg: Her spurte en dame meg hvordan vi kunne tillate at fisken som ble fisket rett utenfor stuedøren, ikke kom på land, slik at det kunne skapes flere industriarbeidsplasser i Berlevåg – slik det var tidligere. Berlevåg hadde hundrevis av arbeidsplasser som følge av fiskerierne for få år siden. Hun mente at fryseanlegg som ble brukt til å sende fisken ut av landet for produksjon, måtte forbys. Fisk fanges utenfor kysten av Norge, sendes langt vekk for produksjon og sendes så tilbake til Norge, og så finner vi den i butikkene. Dette må vi slutte med. Folk må kunne kjøpe norsk fisk som blir produsert i Norge. Alle bedrifter jeg har møtt langs kysten, sier det er mangel på råstoff – det samtidig som vi aldri har hatt så store kvoter som nå.

Ordføreren i Båtsfjord sier at vi må ha selvtillit i fiskeripolitikken. Vi har verdens beste fisk, og vi har foredlet fisk i hundrevis av år. Dette kan vi. Kysten vil ha mer arbeid, og vi må slutte å sende fisken til utlandet for produksjon. Vi må fiske fisken selv, og vi må produsere den selv. Det er en vei å gå for å skape flere arbeidsplasser langs kysten.

Torill Eidsheim (H) [11:15:33]: Denne distriktsmeldinga viser tydeleg at regjeringa ønskjer levande lokalsamfunn i heile landet. I store delar av landet vårt går det godt, og regjeringa vil at det skal vere mogleg å leve gode liv – uansett kvar i Noreg ein bur.

Noreg har ein topografi som gjev store avstandar mellom regionale arbeidsmarknader. I kombinasjon møter vi no ei demografisk utfordring. Auka tal av eldre vil særleg i Distrikts-Noreg forsterke utfordringa med mangel på arbeidskraft både i privat og i offentleg sektor.

I meldinga blir det peika på Kompetansebehovsutvalet, som meiner at regionale forskjellar i rekruttering kan hengje saman med avgrensa mobilitet, små arbeidsmarknader og at potensielle kandidatar ikkje søker ei stilling på grunn av at fagmiljøet er for lite.

Mangel på eigna bustader kan òg vere hemmande for tilflytting og busetjing og dermed òg for rekruttering av stabil arbeidskraft. I norsk bustadpolitikk står eigarlinja sterkt – og det skal ho fortsatt gjere. Men vi må òg sørge for å sikre arbeidsmobilitet. Godt samordna bustad-, areal- og transportplanlegging må liggje til grunn for å utvikle attraktive, berekraftige byar og tettstader. Vi må leggje til rette for verdiskaping og næringsutvikling og fremje helse, miljø og livskvalitet. Kommunar og fylkeskommunar har eit stort ansvar for gode planprosessar som sikrar prioriteringane for ei ønskt samfunnsutvikling.

«Program for et aldersvennlig Norge» er ei av dei fem hovudsakene som regjeringa har peika på i Leve hele livet. Det vil bidra til å konkretisere korleis den einskilde og samfunnet kan bidra til at eldre menneske kan få lov til å leve meir aktivt og meir sjølvstendig.

Framtidas buformer må vere tilpassa ny teknologi og stimulere dei gode møta mellom generasjonar. Bustadmarknadene i mindre distriktskommunar og små arbeidsmarknader er ofte lite fleksible, og bustadbygging for eldre kan òg vere med og bidra til meir dynamikk og meir sirkulasjon i lokale bustadmarknader for andre målgrupper. I område med lite nybygging kan oppgradering av eksisterande bustader vere spesielt viktig. Det er difor viktig at vi støttar opp under distriktskommunane sitt arbeid på bustadfeltet, og her vil eg nemne Husbanken, DIBK og ikkje minst Enova.

Steinar Reiten (KrF) [11:18:54]: Noe av det som uroer meg aller mest med de partiene som ønsker å framstå som regjeringalternativet for kongeriket, er framtiden for EØS-avtalen. Jeg uroer meg ikke minst i en distriktpolitisk kontekst. EØS-avtalen har tjent Norge godt. Europeiske land utgjør en stor del av markedet for norskproduserte varer og råstoff. Særlig næringslivet i distriktene våre nyter godt av ordnet og forutsigbar markedsadgang til de europeiske landene og tilgang på kompetent arbeidskraft fra hele EØS-området til f.eks. verft og fiskeindustri. Det vil være å spille hasard med distriktsnæringslivet vårt å sette EØS-avtalen i spill, slik Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt vil.

Hvis Arbeiderpartiet tenker å regjere med – eller med støtte fra – disse partiene, må denne problemstillingen være et næringspolitisk mareritt. Det finnes selvsagt ting å utsette på EØS-avtalen, men jeg vil ikke nøle med å karakterisere det som distriktsfiendtlig å sette

EØS-avtalen i spill. I realpolitikken og næringslivets verden er det markedstilgang og forutsigbare rammevilkår som teller, ikke proklamasjoner og å fiske i opprørt vann en selv har pisket opp.

Jeg skal innrømme, for ærlighet varer som kjent lengst, at jeg var urolig for landbrukspolitikken da vi for sju år siden fikk en regjering der Fremskrittspartiet skulle styre det området. Den uroen vedvarte, men ble oftest hentet inn gjennom forlik i Stortinget. Nå er sitsen endret – mitt parti bestyrer Landbruksdepartementet, som er særdeles viktig i distriktpolitisk sammenheng. Norsk landbruk er viktig for å opprettholde matsikkerhet, verdiskaping, bosetting og kulturlandskap. Regjeringen vil ta vare på det unike ved norsk matproduksjon, som lav medisinbruk, god dyrevelferd og en lang verdikjede, i tillegg til bruk av norske ressurser, for å legge til rette for landbruk i hele landet. Regjeringen har hvert år, også før Kristelig Folkeparti tiltrådte, foretatt grep som bedrer lønnsomheten, som særlig er viktig for små og mellomstore bruk.

Også for landbruket er forutsigbarhet viktig – trygghet for at investeringer står seg og ikke kollapser i møte med politiske spagatøvelser fra Senterpartiet og SV med krav om skroting av EØS-avtalen, noe som vil sette hele importvernet for norske landbruksprodukter i spill.

Mitt parti snakker sjelden med store bokstaver om skattelette, men jeg snakker gjerne veldig høyt om reduksjon av formuesskatt på arbeidende kapital. Lettelser i formuesskatt på arbeidende kapital er viktig i Distrikts-Norge – hos eiere av sagbruket som må betale formuesskatt på trucken, på gårdsbruket som må betale formuesskatt på melkekuer Dagros, eller hos møbelprodusenten som må betale formuesskatt på lageret av skumgummi.

Jeg hoppet i stolen da representanten Støre i en debatt forleden slo fast at disse skattelettelsene ikke var relevante for bedriftene. Det må ha vært en forsnakkelser, men det er fort gjort å tenke slik hvis en baserer sitt budskap om beskatning bare på premisset om omfordeling og ikke tar med hensynet til næringslivet.

Tage Pettersen (H) [11:22:04]: Hele Norge er i omskifting, storby som bygd. Mange lokalsamfunn står overfor store endringer, og Høyre jobber for at alle innbyggere skal ha et likeverdig tjenestetilbud. Sterke bedrifter og levende lokalsamfunn er et konkurransefortrinn for Norge. Distriktpolitikken er summen av mange politikkområder som virker sammen for å legge til rette for bosetting, næringsvirksomhet og trivsel over hele landet.

I mange land, også her hjemme, ser vi en økende polarisering der by settes opp mot land. Jeg mener det må være et grunnleggende premiss i den norske dis-

triktpolitikken at vi sammen evner å ta vare på den norske tilliten og bygger bro mellom bygd og by.

Sterke og selvstendige kommuner er viktig for å sikre trygge og gode lokalsamfunn landet over. Den økonomiske situasjonen i norske kommuner er jevnt over god. I 2013 var det 46 kommuner registrert i ROBEK – i dag er tallet 12. Vi leser ut av statistikken at den gjennomsnittlige årlige veksten i kommunesektorens frie inntekter per innbygger har vært høyere under denne regjeringen enn under den rød-grønne.

Det frivillige arbeidet er limet i mange små og større lokalsamfunn. Derfor er jeg glad for at regjeringen i 2021 når målet om å trappe opp momskompensasjonen til frivilligheten til 1,8 mrd. kr. Samtidig ser vi at avkortingen har blitt redusert de siste årene. I 2013 var denne kompensasjonen på 941 mill. kr. Frivilligsentralene er ofte navet i dette viktige arbeidet der ute lokalt.

I forbindelse med behandlingen av kommuneproposisjonen for 2021 gikk regjeringspartiene og Fremskrittspartiet bort fra innlemming av støtten til frivilligsentralene i rammetilskuddet til kommunene, dette bl.a. for å unngå at sentralene i distriktskommuner fikk svekket sin finansiering.

Frivilligsentralene i Norge har de siste 30 årene utviklet seg til å bli en sentral og viktig del av landets frivillighet. Gjennom en stabil tilskuddsordning har Stortinget skapt et grunnlag som har utløst en enorm lokal satsing på frivillighet. Frivilligsentralene er svært verdifulle og spiller en viktig mobiliseringsrolle for frivillig innsats landet over. Det er i dag frivilligsentraler i 312 kommuner, som organiserer over 55 000 frivillige. For Høyre er det nå viktig å peke på behovet for forutsigbarhet for sentralene og behovet for å få kommunene til å være med og forplikte seg til finansieringen i årene som kommer.

Det gode samfunn skapes i samspillet mellom de nære fellesskapene, de offentlige tjenestene og det private næringslivet. I dette puslespillet er frivilligsentralene en vesentlig brikke for gode distrikter og ikke minst en god distriktpolitikk.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:25:16]: Det er rørende at regjeringen prøver å gi inntrykk av at de hører etter hva kommunene trenger. Kommunene har hittil ikke opplevd annet enn en kald skulder fra regjeringen, med kutt i tilskudd, sentralisering og krav om sammenslåinger. Regjeringen har vekket til live både Bunadsgeriljaen, kystopprør, distriktsopprør og demonstrasjonstog i både kystkommuner som Nesna og innlandskommuner som Ringsaker.

Det er i kommunene folk bor. Det er her velferden blir forvaltet, og folkestyret blir holdt levende. Vi er blitt uhyre opptatt av fødetall, men bør i mye større grad

prate om hvilken verden disse barna blir født inn i. Senterpartiet vil gjøre et løft for barn og unge i hele landet og sikre gode velferdstjenester nær dem. Sosiale og geografiske forskjeller må utjevnes på tvers av store og små kommuner og mellom by og bygd.

Kommunene er de som sikrer at vi har gode barnehager og skoler. Fylkene styrer de videregående skolene og ungdoms utdanningsmuligheter. Vi innfører i disse dager nye læreplaner i grunnskolen og steg for steg i videregående skole. Dette blir et mageplask om regjeringen ikke stiller opp med mer penger til lærerstillinger, læremidler, vikarer, kursing, utstyr og øvrige behov for fullgod drift ved skolene. Førstelinjen i kommunene, enten det er helse eller oppvekst, slites til felgen.

Samtidig har vi en regjering som gir inntrykk av å vite bedre enn folk selv lokalt. Sist i rekken er regjeringens pålegg om karakterbasert opptak til videregående opplæring. Dette er stikk i strid med ansvaret fylkene skal ta for kompetanse.

Skal alle ha lik tilgang på utdanning og kompetanse, må bl.a. alle ha tilgang til fullgod internettdekning. Dette er en forutsetning for å fungere i 2020. Med koronautbrudd og hjemmeskole har både lærere og foresatte fått en kalddusj av problemer med manglende internett.

I distriktsmeldingen fokuseres det dessuten mye på tilgang til høyere utdanning. Det var ikke regjeringen som vedtok en historisk vekst for fagskolene, men Senterpartiet og opposisjonen. Det er ikke regjeringen som leverer tiltak for desentralisert utdanning, det er det Senterpartiet og opposisjonen som gjør.

Senterpartiet vil stille opp med bedre økonomi for kommuner og fylkeskommuner. Vi vil sikre gode barnehager og skoler. Vi vil sikre desentraliserte utdannings tilbud og digital allemannsrett. Endringer går raskere og raskere. Det må vi rigge både utdanningsinstitusjoner og kommunal sektor til å takle og levere på, for det er kommunene som kjenner stoda lokalt best og sikrer gode tjenester nær folk. Det er her folk bor, og til sjuende og sist handler det nettopp om folk og mulighetene for folk i hele landet.

Margunn Ebbesen (H) [11:28:37]: Jeg er en stolt distriktsrepresentant. Og jeg kommer fra en kommune og et fylke som i stor grad omtales som Distrikt-Norge. Næringslivet går veldig godt i stort sett hele fylket, selv om vi ser noen skyer i horisonten på grunn av pandemien. Både før koronapandemien tok oss, og nå, midt i koronaen, er Nordland det fylket som har lavest arbeidsledighet. Vi har bedriftsledere og ansatte som ser muligheter, som skaper verdier hver eneste dag, og som har pågangsmot. Det er en gjennomgangstone når jeg reiser rundt i Nordland at regjeringen må fortsette med den jobben de har gjort for Distrikt-Norge fram til nå –

la det fortsette å lukte asfalt i hele fylket, fortsett med den enorme satsingen på utbyggingen av bredbånd, og, ikke minst, la kommunene få sitte igjen med noen av de verdiene de legger til rette for, slik som Høyre her på Stortinget var med på med Havbruksfondet. Det er nettopp en slik oppbygging av infrastruktur og incitamenter som gjør det mulig å utvikle arbeidsplasser og bo i hele fylket – og landet for øvrig.

Men vi har en utfordring, som ikke er av ny dato, og det er at vi blir færre. Utdanningsmuligheter er et stikkord for å forhindre dette. Og hva gjør den politiske ledelsen i Nordland, med Senterpartiet og Arbeiderpartiet i spissen, for å forhindre dette? Jo, her legger fylkesrådet ned skoleklasser i videregående skole, de forvitrer tilbudet i hele fylket. De legger ned tilbud som har vært desentralisert i hele fylket og gitt tilbud i tråd med hva næringslivet rundt om har etterspurt. Nå legges altså skoletilbud ned og sentraliseres til enkelte steder. Det betyr at ungdom ned i 16-årsalderen må flytte på hybel for å gå på videregående skole. Dette setter også arbeidsplasser i fare ved at bedriftene ikke får tak i kvalifisert arbeidskraft. Dette er ikke med på å bidra til bolyst i hele fylket og i landet.

Akkurat i disse dager pågår det et opprør med ordførere og partiledere fra Senterpartiet på Sør-Helgeland – mot deres eget fylkesråd i Nordland, for nok en gang har fylkesrådet med Arbeiderpartiet og Senterpartiet foreslått sentraliserende kuttforslag. Så de som tror at Senterpartiet og Arbeiderpartiet skal klare å stoppe en sentralisering ved et regjeringsskifte, og at de skal gjenåpne Nesna, bør først sjekke hva som faktisk skjer i kommuner og fylker der de har makt i dag, og sjekke historien fra da de satt i regjeringkontorene sist.

I den rød-grønne regjeringssperioden var befolkningsveksten i Norge på 9,7 pst., mens de fem største kommunene i landet opplevde en vekst på 15,4 pst.

Politikk handler om å prioritere, og Høyre i regjering har prioritert samferdsels- og bredbåndsutbygging, som gjør det mulig å bo og virke i hele landet.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Karin Andersen (SV) [11:31:48]: Politikk handler om å prioritere, og ingen regjering har hatt så mye penger til disposisjon som denne regjeringen. De kan da vel ikke ha sittet og kastet alle pengene ut av vinduet? Så noe mer må det jo bli til veg og samferdsel og til kommuner.

Noen av oss har prioritert annerledes enn regjeringen – mer til kommunene, mer til veger og samferdsel i distriktene, mer til næringsutvikling for de små og mellomstore bedriftene som ønsker å komme opp å stå, mindre til de store, steinrike eierne og bl.a. mindre til

den risikoavlastningen som regjeringen og stortingsflertallet dessverre holder på med overfor oljeindustrien, som alle sier i festtalene at vi er nødt til å slutte med. Da må vi vri de næringspolitiske og skattepolitiske virkemidlene over i distriktsretning og over i det som er bærekraftig, klima og miljø. Det gjør ikke regjeringen. Tvert imot viser en ny bok som har kommet, der man har gått gjennom distriktspolitikken, at den direkte bedriftsrettede støtten i distriktene er svekket helt systematisk. Derimot har man med de vridningene man har gjort på risikoavlastning for olje og gass og på de store skattelettene, vridd også de økonomiske virkemidlene for å få til dette i sentraliserende retning. – Det er ikke jeg som sier det, det er skrevet i en bok om distriktspolitikens historie som ble gitt ut for snaut ett år siden.

Så til kommuneøkonomien: Mange sier at det er få på ROBEK nå. Ja, det er fordi kommunene har sittet og kuttet. Den kommunen jeg bor i nå, kutter i lavterskeltilbud i psykiatrien. De har ikke pengene – de har rett og slett ikke pengene – men de er livredde for å komme på ROBEK, og derfor kutter de.

Forskjellen på SV og regjeringen er at vi vil risikoavlaste og gi hjelp til de småbedriftene som skal opp å stå. I det øyeblikket man tjener kjempemye penger og har store formuer, ja da må man være med på å bidra litt til det fellesskapet som har gjort at man har kommet opp å stå. Det er en god deal, og det vil gi mange flere arbeidsplasser rundt omkring i hele landet.

Til slutt om kompetanse: Vi er nødt til å få en fast finansiering av den desentraliserte høyere utdanningen landet rundt. De lever fra hånd til munn hvert år. Universiteter og høyskoler har ikke som hovedinteresse å sørge for det. Vi er nødt til å legge finansiering i bunnen, slik at det kan være koordinering av hvilke utdannings-tilbud som trengs både i privat og offentlig næringsliv – hva trenger menneskene som bor i dette området, og hvilket utdanningstilbud er det som fins, og som man kan få lokalt? Dette må det være penger til, og det må ikke variere fra år til år.

Leif Erik Egaas (H) [11:35:07]: Distriktsmeldingen viser til en flott utvikling på svært mange områder for Distrikts-Norge. Jeg vil gjerne gi en kort situasjonsrapport fra min hjemkommune, Egersund, som er distriktskommune og regionsenter i Dalane.

Fiskeribedriftene i kommunen melder om eventyrlige fangster. Per tredje kvartal er det landet 270 000 tonn fisk i Egersund havn. 2020 blir det beste året siden tidlig på 2000-tallet. Omløpshastigheten er stor – fisk inn og fisk ut på båt til hele verden bare dager etter landing. Fiskeriministeren var på besøk for en måneds tid siden og fikk se dette ved selvsyn. Det gir inntekter til bedriftene, havneforetaket og kommunen i form av

gode skatteinntekter. Skatteinntektene så langt i år er faktisk i overkant av budsjett og forventninger, tross covid-19 og såkalt dårlige tider.

Hjørnesteinsbedriften Aker Solutions melder om stor aktivitet. Egersund Energy Hub, et nystartet senter for energi og havvindaktivitet, ble besøkt av olje- og energiministeren for kort tid siden. De melder om optimisme og mange interessenter som vil være med på det nye energieventyret. Den videregående skolen har landets eneste linje for vindmølleoperatører. Ungdommen der får nå garantert lære plass hos operatørene. Det råder optimisme, og noen gjør noe rett.

Kystverket har bidratt med millionbeløp til utdyping av havnen. Det gjør at enda større fartøy kan komme inn for lossing og lasting.

Det pågår for tiden et arbeid med å lokalisere mineraler i et stort felt like utenfor Egersund. Et forsiktig verdi-anslag er på 330 mrd. kr. Vi snakker om nye arbeidsplasser og nye skatteinntekter.

Vi i regionen gleder oss til at det skal komme en ny firefelts E39 gjennom kommunen. Næringslivet har store forhåpninger til den nye veien. Blant annet har vindusprodusenten NorDan stipulert at de vil spare transportutgifter på 10 mill. kr i året. Når Nye Veier AS kommer i gang med byggingen, vil det også gi stor aktivitet og arbeid for lokale bedrifter.

Dette var, som sagt, bare en kort rapport fra en distriktskommune på Sør-Vestlandet. Det er selvfølgelig utfordringer på noen områder, men det er sannelig mye positivt som skjer også, og i noen tilfeller har regjeringen vært en solid og god bidragsyter.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:37:45]: Det førre innlegget kan egentlig vere eit greitt bakteppe for den diskusjonen vi har her, for det vi ser rundt omkring i Distrikts-Noreg, er opprør på opprør på opprør. Regjeringa har heilt eigenhendig skapt eit kystopprør, eit opprør mot ein fiskeripolitikk som tener nokre få både samfunn og personar. Ein har klart å få ein bunadsgerilja, som etter kvart har spreidd seg rundt omkring i større delar av landet, på grunn av sentralisering av offentlege tenester og helse. Ein har eit kommuneopprør etter å ha levert dårlegare og dårlegare budsjett til kommunane år for år. Ein har eit næringsopprør etter at ein har tappa fylka for betydelege midlar til næringsutvikling.

Lista er lang, og det verkar som at vi får to typar innlegg i denne debatten. Det er dei som latar som om alt er bra og supert, og at det er stor optimisme på grunn av regjeringas politikk. Og så er det vi andre, som held oss til det som står i avisene, og det opprøret som faktisk beveger seg rundt omkring i befolkninga, og tar det på alvor, som ordentlege demokratlar som prøver å følgje

med på kva folket meiner om dette, og om det er ei god samfunnsutvikling.

Det som denne regjeringa byggjer sin distriktspolitik på, byggjer på ein idé om at sentralstaten alltid veit best. Den veit alltid best om korleis ein skal gjere ting. Det lokale vettet har ikkje så stor betydning. Det er sentralstatens mening som alltid er klokast. Den byggjer også på ideen om at det store er alltid best – store einingar og store forhold er alltid best, og det småe er alltid dårleg. Det er utgangspunktet. Organisering som er smått, må ein få bukt med.

Evalueringane, dei harde fakta, viser sjølvsagt at store einingar faktisk ikkje fører til noko bra. Evalueringa av samanslåinga av høgskular og universitet har begynt å putre inn. Kva har det ført til? Dårlegare høgskular og universitet. Kjølige fakta på område etter område undergrev denne ideen, men den blir vidareført likevel, som om det var ein ideologi og ikkje noko som hadde noko med verkelegheita å gjere.

Dette minner meg om Holberg-stykket Erasmus Montanus, der bondestudenten har forlest seg på latin og logisk argumentasjon og kome langt unna det bondesamfunnet han kom frå. Han kjem tilbake og ser eit lokalsamfunn som berre har ukunne og overtru. Kritikkk av det blir av statsråden kalla å snakke ned distrikta. Eg trur at statsråden inst inne veit at det er det motsette som skjer.

Siv Mossleth (Sp) [11:41:16]: I dag er tredje jubel-dag etter at det søndag kveld ble klart at Bodø/Glimt tar seriegull. Vi nordlendinger jubler over superlaget. Jeg regner med at resten av landet også gjør det. Gratulerer så mye med seriegullet, Bodø/Glimt! Denne topplasseringen er så vel fortjent. Det gjør så utrolig godt at Bodø/Glimt, endelig, er det første nordnorske laget som tar gull i Eliteserien. Tusen takk, Bodø/Glimt for evig!

Hvorfor er det så spesielt at et nordnorsk fotballag vinner Eliteserien, er det kanskje noen som tenker. Da kjenner de ikke historien. De nordnorske lagene har hatt mer enn lang vinter, lange avstander og dårlig vær å slite med. Lenge nektet Norges Fotballforbund de nordnorske lagene å delta i cup- og seriemesterskap. Først i 1963 hadde alle norske lag lov å kvalifisere seg til cupen, og først i 1972 fikk nordnorske lag lov å kvalifisere seg til toppserien. Nordnorsk fotball måtte ikke bare slåss på banen, men også mot et dypt urettferdig seriesystem, helt til i 1979.

Hva har urettferdigheten i seriesystemet med distriktsmeldinga å gjøre, tenker kanskje noen. Nå er jo reglene like for alle. Men spillereglene eller lovene er ikke like for alle i dette landet. I år er fjelloven og fjellstyrene 100 år, og statsministeren sendte en jubileumshilsning til fjellstyrene i den anledning. Lokal forvaltning

skal sikre god forvaltning, sa statsministeren. Hun understreket at fjellstyrene representerer en lokal og kunnskapsbasert forvaltning av våre felles utmarksressurser, og at fjellstyrene gjør en viktig jobb. Jeg er helt enig med statsministeren og vil gratulere fjellstyrene så mye med jubileet. Statsministeren ønsket også fjellstyrene lykke til med de neste 100 årene.

Også nordlendingene må få forvalte statens grunn. Prinsippet om lokal forvaltning kan ikke gjelde bare i Finnmark, i Midt-Norge og i Sør-Norge. Regjeringa må la rettferdigheten råde. Vi skal også ha lokal forvaltning av våre allmenninger. Den 8. juni 2017 ba Stortinget regjeringa om å utrede fjellovens samme anvendelse i Nordland og Troms som sør for Nordlands grense. Det er ikke gjort. Denne loven er etter 100 år likevel ikke lik for alle. Denne urettferdigheten må knuses. Nordland og Troms må også få sjansen til egen bærekraftig utnyttning av naturressursene. Det gir også positive ringvirkninger for lokalsamfunnene og er helt i tråd med intensjonen i distriktsmeldinga.

Helge André Njåstad (FrP) [11:44:24]: Det er alltid hyggjeleg når nokon har fotballhelsingar frå talarstolen, så eg får gratulera Bodø/Glimt med gullet. Og sidan Brann ikkje klarer gullet i år, får me gleda oss over at det var ein bergensar på trenarbenken.

Det var ei god samanlikning føregåande representant hadde om like konkurransevilkår. Det skal innlegget mitt òg handla om. Når det gjeld formuesskatten, er det absolutt ikkje like konkurransevilkår. Det kjennest litt som for ein lokal norsk eigar å spela fotball mot Bodø/Glimt, at ein ikkje er på same fot som utanlandske eigarar. I koronasituasjonen ser me at mange bedrifter har hatt utfordringar. Då trur eg det er ein stor forskjell for innbyggjarane og for arbeidstakarane om eigaren er lokal, er ein del av lokalsamfunnet og er ein som har generasjonsperspektiv, enn om det er ein eigar frå Sverige, USA eller Kypros som eig dei lokale bedriftene.

Difor er det utruleg rart at me i Noreg har laga eit system som er sånn at ein ikkje har like konkurransevilkår for ein lokal norsk eigar, og dette er ei viktig distriktssak. Det er veldig viktig for distrikta at lokale eigarar som er opptekne av heimsplassen sin og opptekne av arbeidsplassane, skal ha like konkurransevilkår som utanlandske eigarar.

Difor forstår eg ikkje kvifor Arbeidarpartiet, SV og Senterpartiet gjer denne formuesskattdebatten til å bli ein kamp mellom rike og fattige og nører opp under ein misunningsdebatt. Når det eigentleg handlar om at ein skal ha eigarar som legg til rette for arbeidsplassar lokalt, burde ein halda seg for god til å dra det kortet og heile tida spela på at dette er misunning i det offentlege ordskiftet.

Framstegspartiet skulle aller helst ønskt at me hadde fjerna heile formuesskatten. Det er ein ting å skatta av overskot når det går bra i ei bedrift, då trur eg dei aller fleste er tilhengjarar av å dela av verdiskapinga, men formuesskatten handlar jo om òg å måtta skatta av underskot. Det ein då gjer, er at ein tappar eigenkapital frå bedriftene. Kven ønskjer å tappa eigenkapital ut av distriktsarbeidsplassar og svekkja bedriftene og i tillegg gjera det meir lønsamt å vera utanlandsk eigar? I alle fall ikkje Framstegspartiet – me ønskjer at me skal ha konkurransedyktige vilkår for norske eigarar. Difor er formuesskatten ein uting. Difor burde han heller ikkje heita det; han burde ha heitt straffeskatt for å vera norsk eigar.

Me heiar på dei som tek initiativ, og har i dag føreslått at ein skal vera meir tydeleg på at denne skatten bør vekk fordi det er ein skatt på både underskot og overskot og ei urimeleg dobbel- og trippelskattlegging. Me skulle gjerne ha fjerna den statlege delen først, sånn at kommunar kan konkurrera om å ha gode rammevilkår.

Då vil eg nok ein gong, som eg innleia denne debatten med, trekkja fram Sture Pedersen i Bø. Han har gjort meir for formuesskatten enn nokon andre, ved å gå føre. Me heiar på Bø, og me heiar på andre lokale initiativ, for me må denne skatten til livs.

Heidi Greni (Sp) [11:47:39]: Først vil jeg si tydelig at jeg vil ha meg frabedt at statsråden fra Stortingets talerstol beskylder meg for løgn når jeg siterer Finansdepartementets svar på budsjettspørsmål nr. 198, der de slår fast at Oslo har hatt en økning på 4 500 statlige arbeidsplasser, Trondheim på 3 191 og Bergen på 3 165. Enten har departementet gjort en dårlig jobb, eller så er det andre her i salen som trenger å bli korrigert.

Så til innlegget mitt. Sentralisering av folk er ikke en naturlov. Det handler om politiske valg. Hvis en ser på statistikken over folketallsvekst i kommunene fra 2005 til 2019, ser en tydelig at i 2005, da Erna Solberg gikk av som kommunalminister, hadde vi en nedgang i 249 kommuner. I 2013 var det kun 112 kommuner som hadde en nedgang, og i 2019 var det «all-time high», med 291 kommuner som hadde folketallsnedgang. Det viser at politikk virker. Sentraliseringspolitikk virker også.

For å motvirke sentraliseringen trenger vi en politikk som legger til rette for at folk skal kunne bo, arbeide og leve gode liv i hele Norge. Senterpartiet vil derfor jobbe for å få plass bygdevekstavtaler, og vi vil ha en aktiv distriktspolitikk med mål om å ta hele landet i bruk. Vi må sørge for at vi har en samferdselspolitikk for hele landet med trygge fylkesveier, et godt ferje- og båttilbud og kollektivtilbud. I tillegg er det nødvendig å få på plass god kommunikasjon med god internett-tilgang.

Det må bli slutt på sulteføring av kommuner og fylker som tvinger dem til skolenedleggelse.

Deler av utviklingen i distriktskommunene må gi bedre lokalpolitisk selvråderett, for statlig overkjøring og regulering i form av begrensninger på områder som arealplanlegging, motorferdsel, skadefelling av rovdyr osv. gjør at kommunene ikke får utviklet seg. Det må bli slutt på at vernebestemmelsene praktiseres på en slik måte at det hindrer næringsutvikling i mange områder. Derfor viser Senterpartiet til sitt forslag der vi ber regjeringen revidere statlige retningslinjer som hindrer lokalt selvstyre og utviklingsmuligheter i distriktene. Jeg vil samtidig varsle at Senterpartiet subsidiært vil stemme for forslag nr. 1, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti.

Fylkeskommunen har gjennom regionreformen fått en større rolle som regional utviklingsaktør. Dessverre er dette kombinert med en halvering av de distriktspolitiske virkemidlene. Dette henger selvsagt ikke i hop.

Marit Arnstad (Sp) [11:51:02]: Vi har en regjering som har brukt sine sju år på grundig sentralisering. De har slått sammen fylker og skapt noen enheter som ingen forstår noen ting av, bl.a. Viken, som er et oppkonstruert, merkelig fenomen. De har sentralisert politiet og lagt ned 126 lensmannskontor, og mange av dem som ble igjen, som skulle styrkes, har bare åpent to-tre dager i uka. De har sentralisert høyere utdanning, de er i ferd med å sentralisere tingrettene på en slik måte at en rekke domstoler har blitt lagt ned som sjølstendige domstoler, og de har ikke minst sentralisert statlige arbeidsplasser.

Men nå skal alt bli bra, for nå skal vi få en todeling av distriktspolitikken – en todeling mellom kyst og innland. Riktignok er ikke denne tanken nevnt i distriktsmeldingen, og jeg hørte nøyre etter, men det ble heller ikke nevnt i statsrådens innlegg for Stortinget, og nå forstår jeg at grunnen til det er at dette er en regjeringsstrategi som ikke skal synliggjøres overfor Stortinget. Vi har altså en mindretallsregjering som ikke er interessert i å dele et helt nytt initiativ i distriktspolitikken med offentligheten og Stortinget. Men Høyre vil nå dele Distrikts-Norge i to. Og da må vi jo kunne forvente å få noen svar om hva som ligger i det. Hva betyr det at en skal dele mellom kyst og innland? Hvilket innhold ligger i det? Hvis det er slik at det er helt uten innhold, bare et munnhell og bare noe noen har funnet på, da bør en også legge tanken ifra seg, for vi har allerede et distriktspolitisk virkeområde som er definert, bl.a. gjennom den differensierte arbeidsgiveravgiften, og vi bør ikke lansere noe som klusser med det systemet og klusser med det området. Da kan vi også havne i trøbbel når det gjelder å opp-

rettholde den ordningen, som er av stor verdi for privat næringsliv utover i distriktene.

Så har jeg lyst å nevne noe annet, for statsråden sto altså her og beskyldte en av mine medrepresentanter for ikke å snakke sant. Men representanten Heidi Greni forholdt seg til svaret fra Finansdepartementet på et spørsmål som Kommunaldepartementet har utarbeidet, som viser at det i perioden fra 2013 til 2019 har vært en økning i statlige arbeidsplasser, men ikke bare det, det har vært en veldig sterk sentralisering av statlige arbeidsplasser innad i regionene. I Trøndelag har det kommet 3 200 nye statlige arbeidsplasser, og 3 191 av dem har kommet i Trondheim. Det betyr sjølsagt at noen har tapt. Og da er det slik at Nærøy har tapt, Steinkjer har tapt, Snåsa har tapt og Midtre Gauldal har tapt, og da taper en også kraft som distrikt fordi en er avhengig av den type kunnskapsarbeidsplasser som statlige arbeidsplasser ofte er. Det er en erkjennelse som statsråden i det minste kan ta inn over seg.

Vetle Wang Soleim (H) [11:54:23]: Det er ingen som kan selge varer uten at man har kunder å selge til, det er ingen som tjener penger på noe av det man lager, uten at det er et marked som etterspør det, og det er ingen som får seg jobb uten at det er behov for flere stillinger. Med andre ord: Det er opplagt at jo flere kunder man kan selge til på like vilkår og jo større markedsplassen og etterspørselen er, jo flere varer må produsere, og folk får seg jobb.

Dette er spesielt viktig i distriktene. Det er altså et samlet næringsliv som står bunnsolid bak kravet om at vi må forsvare og hegne om EØS-avtalen. Dette gjelder alle deler av hele Norge. Det verste bedriftene ute i Norges kriker og kroker vet, er usikkerhet. Mange av dem føler på dette akkurat nå. Likevel: Hadde Senterpartiet fått gjennomslag for sitt syn, et syn som vel å merke ikke engang deres egne velgere støtter, hadde de gjort alt de kan for å skape nettopp denne usikkerheten, og jeg snakker selvsagt om Senterpartiets ønske om å ta oss ut av EØS-avtalen snarest mulig.

I debatter om skatt på våre norske bedriftseiere pleier jeg å utfordre mine meddebattanter fra Arbeiderpartiet på hvem i norsk næringsliv de har snakket med når de mener at en økning på 7 mrd. kr i skatt er riktig politikk nå. I dag må jeg spørre mine kollegaer fra Senterpartiet om det samme, bare at det er EØS-avtalen som er spørsmålet. I de mest usikre tidene på flere tiår, der det europeiske samarbeidet hjelper oss gjennom en pandemi, og der den europeiske økonomien er uløselig knyttet til vår egen – i den tiden skal Senterpartiet rive vekk hele fundamentet for eksport og verdiskaping i distriktene. Så hvem er det Senterpartiet har snakket med i næringslivet? Kan Senterpartiet nevne én bedriftsleder

for en hjørnesteinsbedrift som er avhengig av eksport, som mener at dette er riktig? Jeg har ikke møtt noen i distriktet som synes at det er en god idé å kutte bånd med vårt største og viktigste marked, og spesielt ikke nå.

Så pleier selvfølgelig svaret å være en ny og bedre avtale enn det vi har i dag. Vel, brexit gir ikke akkurat forutsigbarhet for britiske bedrifter, og for distriktsarbeidsplasser er det usikkerheten som er verst. Og den skaper Senterpartiet hver eneste dag med sin motstand mot EØS – en motstand som for øvrig er betraktelig mer høylytt her i salen enn hos deres representanter ute i distriktet. Men muligens er det sentralmakta i Senterpartiet som ikke lytter til grasrota.

Siri Gåsemyr Staalesen (A) [11:57:32]: En kvalitet ved Norge er at det bor folk i hele landet. Men for at det skal bo folk i hele landet, må det også være boliger i hele landet. I mange distriktskommuner kan det være en risiko forbundet med å bygge seg en ny bolig. En husbygger kan risikere at byggekostnadene for en ny bolig langt overstiger det boligen vil være verd dersom den må selges. Hva vil egentlig distriktsministeren gjøre konkret for å redusere den økonomiske risikoen ved å bygge nye boliger i distriktene? Svarene finner vi i hvert fall ikke her i dag.

Den rød-grønne regjeringen tok distriktene på alvor og jobbet aktivt for levende bygder. Derfor satset vi på boligetablering i distriktene for å stimulere til økt tilbud av ulike typer boliger og å finne strategier for å øke bevegelsen i boligmarkedet. Erfaringene med prosjektet var økt kompetanse ute i kommunene og god kunnskapsdeling. Fra 2012 til 2014 ble det bygd 284 nye boliger i satsingskommunene, og i 2014 fikk ytterligere 115 tildeelt tilskudd.

Vi foreslår fire nye boligpolitiske tiltak i dag:

Vi vil bruke Husbanken mer aktivt for å legge til rette for boligetablering i distriktene. Det må etableres ordninger som reduserer risikoen ved boligbygging.

Vi vil videre gi startlån til flere. Startlån skal være tilgjengelig for vanlig ungdom og skal vurderes etter inntekt og formue. Slik kan vi hindre at ulikhetene på boligmarkedet øker ytterligere.

Så vil vi innføre modeller for leie-til-eie med finansiering gjennom Husbanken for vanskeligstilte på boligmarkedet. Kommunene må oppfordres til å bruke leie-til-eie som et prinsipp i lokal boligsosial planlegging og utforming, og Arbeiderpartiet vil bidra til å etablere flere ikke-kommersielle utleieboliger.

Det må legges bedre til rette for førstegangsetablerere. Arbeiderpartiet vil at kommunene skal legge til rette for kommunale tomter og rimelig bolig for førstegangsetablerere og for bygging av studentboliger.

Bolig er ved siden av arbeid, utdanning og helse det viktigste for folks velferd. Arbeiderpartiet mener det er et offentlig ansvar at alle skal ha tilgang til en god bolig av bra kvalitet. Både stat og kommune må bidra til at det bygges nok boliger i alle deler av landet. Det er flere virkemidler som kan benyttes for å nå målsettingen om at alle skal ha tilgang til gode boliger.

Ove Trellevik (H) [12:00:26]: Noreg har endra seg betydeleg over lang tid og med skiftande regjeringar. I 1946 budde halvparten av Noregs befolkning i spreiddt-bygde strøk og resten i tettstader og byar. I dag bur 82 pst. av befolkninga i landets 990 byar og tettstader. Denne sentraliseringa, som Senterpartiet likar å kalla det, har skjedd gjennom fleire generasjonar, og ikkje eingong då Senterpartiet sat i regjering, klarte ein å snu denne utviklinga.

I 2006 la dåverande kommunalminister frå Senterpartiet, Åslaug Haga, fram ei stortingsmelding, «Hjarte for heile landet». Det kom ikkje mykje godt ut av den politikken: 9 000 årsverk i landbrukssektoren vart lagde ned, 336 skular i distrikta vart lagde ned, og 4 sjukehus mista sin akuttfunksjon, for å nemna noko. Befolkningsveksten i dei fem største byane var også betydeleg større enn i resten av landet. I det minste kan me no sjå at denne tendensen har snudd i fleire av dei største byane. I f.eks. Bergen har veksten stoppa heilt opp.

Det vi ser i dag, er at vekstkrafta i heile Noreg ikkje berre handlar om statlege arbeidsplassar, talet på postkontor, talet på lensmannskontor, eller talet på kommunehus for den del. Det handlar om konkurransekraft, om konkurransefordelar som lågare skattar, lågare avgifter. Det handlar om tilgang ut til marknader og tilgang til ressursar. Det handlar om mindre statlege reguleringar og meir lokalt sjølvstyre i arealplanlegginga. Det handlar om infrastruktur, og det handlar ikkje minst om kompetanse og arbeidskraft.

Det har teke tid å behandla denne stortingsmeldinga, og det er på mange måtar nokre fordelar ved det. Ein av dei viktigaste er at ein av dei NOU-ane som stortingsmeldinga peiker på, «Næringslivets betydning for levende og bærekraftige lokalsamfunn», allereie er ferdig. Denne NOU-en kjem med anbefalingar om kva som skal til for å få vekst og utvikling i næringslivet i heile landet vårt. Eg har allereie nemnt fleire av tiltaka.

Det er også på høg tid at landets tusen mindre byar og tettstader tek sitt ansvar for regional utvikling. Berre slik er det mogleg å motverka noko av dominansen til storbyane. Attraktive småbyar og tettstader har viktige funksjonar, dei tiltrekkjer seg folk og verksemder og bidreg til utvikling i sitt omland. Noreg treng fleire slike kraftsenter som bidreg til vekst og utvikling i distrikta rundt. Gode tettstadsenter er i seg sjølv eit gode og kan i

tilllegg hjelpa bedrifter med å vinna fram i konkurransen om arbeidskraft med den rette kompetansen. Det er nyttelaust å kjempa mot all form for sentralisering, slik Senterpartiet gjer i opposisjon, men som dei historisk sett gjev avkall på så snart dei er i regjering.

Marianne Haukland (H) [12:03:43]: Vi som bor og lever i distriktene, er helt avhengige av velfungerende transportveier. Da denne regjeringen tok over makten fra de rød-grønne i 2013, var det et enormt etterslep på nødvendig oppgradering av infrastruktur. Jernbanen var under forfall, og veier ble bygget stykkevis og delt med lang planleggingstid.

Regjeringen har gjennom syv år prioritert samferdsel svært høyt. Vi har reformert hele måten å tenke samferdsel på og opprettet Nye Veier AS. Med budsjettforslaget for 2021 har samferdselsbudsjettet blitt nær doblet siden regjeringen tiltrådte. Det har vært en god politikk. Satsingen har vært synlig i hele landet, med nye broer og nye veistrekninger. Vår samferdselspolitikk er med på å binde landet sammen, vi bygger vei og jernbane i et tempo som aldri før, og hele landet er med i tankene når vi planlegger infrastruktur – for ting henger sammen, og gode transportløsninger er en forutsetning for at folk skal kunne bo, leve og jobbe i hele landet, og for at vi skal kunne videreutvikle næringslivet vårt i distriktene.

Finnmark har hatt høy økonomisk vekst, og veksten i det nordligste fylket har vært størst sammenlignet med andre kommuner. Dette er en utvikling som vi har vært veldig stolte av, og den vitner om at de næringene som er lokalisert i fylket, har hatt høy vekst. Mye av veksten har skjedd innenfor eksportnæringer som havindustri, olje og gass. Derfor er E6 Kvæangsfjellet viktig for at Finnmark skal få en sikker tilknytning til resten av landet. Finnmark er helt avhengig av gode transportløsninger og av EØS-avtalen, som er en eksportmotorvei som sikrer fri varehandel, forutsigbarhet og tusenvis av arbeidsplasser. Vi må holde alle vinterveier åpne slik at fisken kommer til middagsbordet i Tyskland, Polen og Hviterussland uten unødvendig opphold. Så hvorfor Senterpartiet vil skrote EØS-avtalen, er for meg og mange i denne salen et mysterium. EØS-avtalen er en forutsetning for eksporten til vårt største marked.

Vi som sitter i denne salen, må ta avstand fra proteksjonistiske holdninger som er bygget på antakelser om at alt var bedre før, og at vi skal være selvforsynte. Norge er avhengig av eksport og har alltid vært avhengig av handel med andre land. Vekst og utvikling skal skje i hele landet, og vi skal ta i bruk hele landet. Da må vi også ha markedstilgang.

Innlandet og kysten har forskjellige utfordringer, og derfor er det viktig at regjeringen utvikler en mer tilpas-

set politikk for næringslivet som er særskilt for innlandet og for kysten. Derfor skal regjeringen legge fram en ny strategi for dette til våren, og den ser jeg veldig fram til at skal komme.

Liv Kari Eskeland (H) [12:06:55]: Noko av det viktigaste me kan gjera for å få utvikling i distrikta, er å leggja til rette for at det vert skapt arbeidsplassar, for i arbeidsplassar ligg det optimisme og framtidstru, det ligg utvikling og vekst. Med arbeidsplassar vert det pengar til kulturtilbod og fritidstilbod. Det vert barnevogner i gatene. Det vert aktivitet på byggeplassar, der ein høyrer gravemaskinar og hammarslag. Og med hammarslaga byggjer me dei gode lokalsamfunna, der folk trivst og vil bu.

I motsett fall, når arbeidsplassane forsvinn, vert det pessimisme. Folk flyttar, og vindauga som før hadde lys, vert dekte med gråpapir. Det må kuttast i kulturtilbod, i alt som skaper trivsel og glede. Og forsvinn gleda, forsvinn folk.

Skal me leggja til rette for arbeidsplassar i heile Noreg, er det mykje som må vera på plass. Distriktsmeldinga peikar på samferdsel og ein effektiv infrastruktur. Ho peikar på digitalisering og på høve til å skaffa seg kunnskap og kompetanse der folk lever og bur.

Men det som kanskje er aller viktigast, er ein kultur som seier ja, som tillèt lokal styring og lokalsamfunn som får ta del i den verdiskapinga som skjer.

Me treng å seia

- ja til nytenking, til utvikling og omstilling
- ja til innovering
- ja til å sjå moglegheiter framfor avgrensingar
- ja til eldsjeler og gründerar, til dei som ønskjer å få noko til

I dag fekk me i Politisk kvarter høyra om ei regjering som ønskjer ytterlegare å styrkja distriktpolitikken med å byggja opp under styrken til dei ulike kvalitetane som våre landsdelar har – der kysten får fram sine kvalitetar og innlandet sine.

Me søkjer å finna dei verkemidla som syter for at folk kan skapa seg gode liv i heile landet.

Diverre var mottakinga frå Senterpartiet og Arbeidarpartiet som venta – i staden for å vera litt nyfikne på kva som kan liggja i eit slikt grep, hamrar dei på med retoriske flosklar i kjend stil og dømmar tiltaket nord og ned før ein har sett kva som ligg i dette, og held fram med å svartmåla det som skjer i Distrikts-Noreg.

Då me tok over styringa av landet, fekk me overlevert eit bu som var tungt å snu, som var grodd fast i gårsdagens løysingar. Ja, det har vore krevjande, og me ser at folk er reformtrøytte. Men det var heilt naudsynt.

Me vil byggja opp, og me vil løfta fram.

Denne distriktsmeldinga viser ei tru på det personlege initiativet, på skaparkrafta som finst i folk som bur i distrikta, og på arbeidsplassar og ja-kultur – vel vitande om at det er dette som skaper gode lokalsamfunn og gode distrikt i heile Noregs land.

Presidenten: Presidenten bemerker at «floskler» tidligere er påtalt som et upassende parlamentarisk uttrykk.

Mari Holm Lønseth (H) [12:09:55]: De fleste som trenger helsehjelp, får det først i kommunen sin. Derfor er det viktig at vi har en god kommunehelsetjeneste, der barn møter en åpen dør hos helsesykepleier, og der gravide møter en jordmor i sin egen kommune. Derfor har Høyre i regjering styrket skolehelsetjenesten og helsestasjonene med over 1,3 mrd. kr siden vi tok over i 2013.

Samtidig er det også nødvendig at vi tenker nytt for å løse morgendagens utfordringer. Vi trenger mer ny teknologi når vi blir færre yrkesaktive per pensjonist. Ny teknologi gir muligheten til å gi like gode, om ikke bedre, helsetjenester til folk der de bor. Derfor er velferds-teknologiprogrammet viktig, og det videreføres også neste år.

Men vi trenger også flere varme hender som gir omsorg i hele landet, og det gjelder selvfølgelig også i fødselsomsorgen. Folk skal bli møtt med trygghet og kompetanse når et nytt liv kommer til verden, helt uavhengig av hvor man bor. Norge er et av verdens tryggeste land å føde i, og det skal det fortsatt være. De fødende er mer fornøyd med tilbudet nå enn hva de var tidligere, færre blir skadet under fødsel. Det vet vi er viktig når vi vet at flere kvinner velger å vente lenger med å få sitt første barn.

Noe av det viktigste som skjedd, er at kravet om å ha jordmorkompetanse i egen kommune har blitt gjeninnført etter at de rød-grønne i sin tid fjernet det. Det har ført til en økning på 60 pst. i antall jordmørårsverk i kommunene siden 2015. Det er viktig for at man skal få trygg og god oppfølging fra starten til slutten av svangerskapet.

Selv om mye er gjort, er det selvfølgelig også mye som kan gjøres bedre. Det har gjort stort inntrykk å høre om arbeidshverdagen til jordmødrene, og det er nettopp fortellinger fra dem som har gjort at regjeringen nedsatte et hurtigarbeidende utvalg, der også Jordmorforbundet var med, som har kommet med gode forslag til endringer som regjeringen er i full gang med å følge opp. Det gjelder selvfølgelig også følgetjenesten for de gravide som bor et stykke unna fødeavdelingen og har et stort behov for det.

Selv om det er mye som kan bli bedre, er skremslene om en dårlig fødselsomsorg rundt omkring i Norge ikke riktig.

Olemic Thommessen (H) [12:13:01]: Jeg har lagt merke til at representanter fra SV, Arbeiderpartiet og Senterpartiet i dag i ganske stor grad har brukt tiden sin på å snakke om virkemiddelapparatet mot næringslivet, og det er bra. De har snakket om kommuneøkonomi – det skal vi sikkert få flere anledninger til å diskutere etter hvert som vi kommer utover. Der ser vi litt forskjellig på det. Vårt utgangspunkt er naturligvis at kommuneøkonomien i Norge er bra.

Jeg har lyst til å minne om at hvis vi går tilbake til før koronaen, hadde vi en rekordlav arbeidsledighet. Vi hadde så godt som full sysselsetting, og næringslivet gikk så det suste over hele landet. Potensialene er der, og de kommer til å våkne igjen når koronaen er tilbaketrukket.

Der hvor det buttrer, derimot, er på en del av det tilbudet som kommunene evner å gi. Jeg mener at vi ikke kan ha en distriktspolitisk debatt uten å se nærmere på kommunestruktur og kommunenes evne til å stable på beina gode arbeidsplasser i offentlig sektor. Det er et viktig bidrag inn til å bygge lokalsamfunnene.

Basert på generalistprinsippet er det jo slik at det er de minste kommunene som på mange måter definerer hvor mange oppgaver vi kan legge ut til kommunesektoren. Hvis man tenker seg at vi hadde hatt en mer bærekraftig og sterkere kommunesektor som faktisk kunne ta på seg flere oppgaver, kunne vi virkelig snakke om å bygge opp arbeidsplasser i offentlig sektor. Den dagen kommunene kunne ta en del mer av planarbeidet, den dagen de kunne ta en del av miljøvernrettet arbeid, den dagen de kunne ta en større del av f.eks. lokal forvaltning av utmark, som er aktuelt i mitt område, den dagen de kanskje kunne ta f.eks. videregående skoler, den dagen ville vi virkelig snakke om å flytte makt og oppgaver ut til kommunene i et omfang som ville monne på en helt annen måte enn den lille diskusjonen vi har gående om statlige arbeidsplasser, som jeg for øvrig føler meg ganske trygg på, fordi regjeringen har levert atskillig bedre – borgerlige regjeringer før denne også – enn det rød-grønne regjeringer har vist at de kan.

Bedre kompetanse, større karrieremuligheter og bedre fagmiljøer er det som virkelig betyr noe for å styrke lokalsamfunnene. Det føler jeg meg trygg på, og da må vi kunne gjennomføre en kommunereform også for dem som trenger det mest, nemlig de minste kommunene, og det er stort sett de som i dag har falt utenfor.

Ole André Myhrvold (Sp) [12:16:26]: Norge hadde ikke vært Norge uten bruk av naturressursene. Levende distrikter bygger på bruk, forvaltning og foredling av de

ressursene som finnes, men også aktive valg som har gjort dette mulig og attraktivt.

Norge er et land preget av skog, og skogen har i generasjoner gitt velstand og utvikling i hele landet. Nå er det igjen på tide å bidra til en aktiv satsing på og mer bruk av skogens ressurser. Vi bør ta ut noe mer virke, og vi bør sørge for at norsk virke som allerede tas ut, bearbeides og utvikles til produkter rundt om i hele landet, framfor å gå på tog ut av landet. Skogen har stort potensial til å redusere norske klimagassutslipp, men også til å skape nye norske, grønne arbeidsplasser i hele landet.

Vi står altså overfor en stor omstilling av næringslivet – fra det fossile til det grønne karbonet. I vår tradisjon har alle store industriepoker som har brakt Norge framover, vært et samspill mellom privat kapital, offentlig innsats, rammebetingelser og en sterk fagbevegelse. Det er noe vi skal bygge videre på.

Når det gjelder skog og bioressursene, taper dessverre Norge terreng, midt i en tid som burde vært en renesanse for næringen, for det grønne og det fornybare. Vi taper terreng, noe vi ikke burde. Derfor fremmes det i dag på nytt forslag om grønt investeringsselskap for utvikling av teknologibedrifter med grønt karbon i forbindelse med denne meldingen, bedrifter som i stor grad vil ligge rundt i landet, nær ressursene. Det handler om at vi skal medvirke til at private – og jeg understreker det – kan etableres, for i dag blir de ikke etablert, og bli lønnsomme gjennom bidrag fra et sånt selskap.

Det siste eksemplet som viser behovet for et sånt grønt investeringsselskap, finner vi i Norske Skog Saugbrugs i Halden, som nylig varslet nedstenging av 25 pst. av kapasiteten ved papirmaskinene. Det er en bedrift som ikke har tenkt å legge seg ned for å dø, men som har planer om å utvikle nye, grønne produkter. Men dette krever kapital, kapital treforedlingsindustrien i dag mangler. Derfor trenger vi et statlig redskap som stiller opp med langsiktig risiko lånekapital, og om nødvendig egenkapital. Et grønt investeringsselskap skal investere i selskaper som tar en ledende og strategisk rolle i utviklingen av nye løsninger og teknologier basert på grønt karbon. Det skal være utløsende for at utviklingsarbeidet kan gjennomføres, og det skal investeres i virksomheter som kan skape konkurransedyktig avkastning i et langsiktig perspektiv i hele landet.

Det holder ikke, som næringsministeren sa her i spørretimen for et par uker siden, å overlate omstillingen av norsk industri til markedet og virksomhetene selv. Norsk skog og treindustri har aldri stått svakere. Da må staten kjenne sitt ansvar gjennom å bidra med verktøy for å gjennomføre omstilling og sikre arbeidsplasser og bruk av ressursene. Det vil gagne nasjonaløkonomien, og det vil bidra til livskraftige lokalsamfunn i hele landet.

Marius Meisfjord Jøsevold (SV) [12:19:41]: Jeg vil først få lov å bruke denne anledningen til å gratulere Bodø/Glimt med seriegullet i fotball, og tenker at det at det mot alle odds kommer et seriegull til Nordland og Nord-Norge, er et bevis på at om man er liten, betyr det allikevel ikke at man ikke kan gjøre store ting.

Det å være liten, men allikevel gjøre store ting har kjennetegnet norske distrikter til alle tider. Det er små samfunn som har skapt en havbruksnæring som skaper hundre milliarder i eksportverdier, med små samfunn som Lovund, Herøy, Sørarnøy, Steigen og Stokmarknes i spissen. Det er små industristeder som Mo i Rana, Mosjøen og Glomfjord som har skapt industrieventyr basert på lokale ressurser og ren norsk kraft.

Aftenpostens politiske redaktør, Kjetil Alstadheim, spurte i en kommentar tidligere i høst om flere jobber kan redde utkanten, og svarte kort og godt nei på dette. Det er skadelig å sette sånne lettvinde opphørssalgstempler på Distrikts-Norge, da Oslo-pressen åpenbart har en betydelig avsendermakt overfor sentrale politikere. Det er ting som tyder på at regjeringspartiene har forlest seg på den gode Alstadheim.

I mange tiår har befolkningsutviklingen i de fleste kyst- og distriktskommunene stagnert. Det politiske Norge har vært godt kjent med utviklingen og i like stor grad vært kjent med SSBs framtidsprognoser. Istedenfor å innse at den politiske verktøykassen er innholdsrik på instrumenter som kan snu eller redusere en negativ utvikling, møter vi det som minner om resignasjon. Bortsett fra at det – rett skal være rett – er bygd mye ny vei i Norge de siste sju årene, har regjeringen resignert i næringsnøytralitet og passivt eierskap.

All forskning viser at det er en klar sammenheng mellom hvor du studerer, og hvor du blir boende. Det kan virke som at regjeringen har forvekslet reformiver med samfunnsutvikling.

Når representanten Ebbesen fra denne talerstolen bruker sin tilmålte taletid på å angripe Nordland fylkeskommune istedenfor å ta et oppgjør med f.eks. sin egen regjering nedleggelse av campus Nesna, er det en total abdisering fra sin egen politikk. På Nesna har man gjennom over hundre år vært liten, men skapt lærere, samfunnsbyggere, gründere og distriktoptimister som har bidratt til at vi ikke har svenske tilstander i distriktpolitikken. Det burde de ha fått lov å fortsette med. Når denne stortingsmeldingen slår fast at like muligheter til utdanning i hele landet er en forutsetning for bosetting, ser denne representanten fram til at regjeringen omsetter sine egne ord til handling og gjenoppretter et fullverdig utdanningsstilbud på Nesna.

Jorodd Asphjell (A) [12:22:41]: I dag drøfter vi distriktsmeldingen og hvordan vi kan styrke distriktenes

rolle og posisjon for livskraftige lokalsamfunn. Da er det ekstra leit å se at to statsråder, kunnskapsministeren og selve distriktsministeren i den Høyre-dominerte regjeringen, bidrar til ytterligere sentralisering og reduksjon av viktige tilbud nært folk.

I Trøndelag er det 32 videregående skoler, og i et møte med Trøndelag fylkeskommune tidligere i høst ble det orientert om nedgang i søkertall og elevtall i alle videregående skoler i Trøndelag utenfor Trondheim. Når høyreregjeringen nå mot alle faglige innspill fra elevorganisasjoner, lærerorganisasjoner, KS, forskermiljø og fylkeskommuner som skoleeiere gjør stikk motsatt, er det direkte umusikalsk og viser at regjeringen ikke har gehør for det som kommer inn av innvendinger.

Dette vil undergrave bredden i fagtilbudet på mange videregående skoler og i flere tilfeller selve eksistensen for flere mindre videregående skoler i Distrikts-Norge. Dette rammer også på sikt næringslivet i distriktene sin tilgang på faglært arbeidskraft. Kombinasjonen av at Høyre og Venstre fjerner retten til å gå på sin egen nærskole, samt at de vil åpne for flere kommersielle privatskoler finansiert av den samme skolepotten, vil medføre tap av fagtilbud, færre formidlede lærlinger og høyst sannsynlig nedleggelse av enkeltskoler i distriktene.

Arbeiderpartiet vil skape en ny start for Norge etter pandemien. Da må vi ta i bruk hele landet. I Trøndelag er det er bredt og massivt flertall for en skolepolitikk for alle – ikke bare de få. I møter med elever, ansatte og folkevalgte fra Selbu, Røros, Frøya, Hitra, Heim, Indre Fosen, Åfjord, Ørland, Malvik, Gauldal, Melhus og Oppdal er det absolutt ingen som vil innføre et rent karakteropptak ved sine nærskoler.

Tilbakemeldingene er tydelig på at de videregående skolene er viktige ressurscenter med mange kompetansearbeidsplasser. En reduksjon av fagtilbud og nedlegging av elevplasser vil forsterke fraflytting og tap av ungdom og arbeidsplasser i distriktene.

Både Vestland, Vestfold, Telemark, Viken, Agder, Innlandet, Nordland, Trøndelag, Troms og Finnmark har vedtatt en form for nærskoleprinsipp. Når kunnskapsministeren, med støtte av distriktsministeren og resten av høyreregjeringen, vil skrote en viktig og velfungerende modell, som fylkeskommunene gjennom mange år har utviklet i nært samarbeid med vertskommuner og lokalt næringsliv, er det direkte arrogant.

I januar slo forskere fast at fritt skolevalg ga mest segregering i Oslo, større forskjeller i hovedstaden, lærere som forteller om skoler som blir brunere og brunere, og andre skoler som blir hvitere og hvitere.

En ting er sikkert: Når Arbeiderpartiet kommer i posisjon etter valget i 2021, vil vi endre dette – vi vil lytte til elevene, foresatte, lærerne og distriktene.

Norunn Tveiten Benestad (H) [12:25:53]: I Høyre sier vi ofte at gode lokalsamfunn skapes nedenfra. Vi tror på verdien av at folk selv bygger sitt nærmiljø, og distriktsmeldingen viser med all tydelighet hvor viktig næringslivet er for å skape levende og bærekraftige lokalsamfunn.

Derfor var det forstemmende i dag morges å høre på Politisk kvarter at opposisjonen fortsatt prøver å skape usikkerhet om den differensierte arbeidsgiveravgiften – et av våre viktigste distriktsvirkemidler. Er det én ting vi er enig i, er det å fortsette den differensierte arbeidsgiveravgiften.

Det er nesten fristende å spørre om både Senterpartiet og Arbeiderpartiet innimellom lider av midlertidig hukommelsestap. De snakker som om de ikke har vært i posisjon, og som om den globale urbaniseringen ikke pågikk på deres vakt. Representanten Trellevik har helt rett når han minner om at det i perioden 2005–2013 forsvant 9 000 gårdsbruk, det ble 336 færre skoler i distriktene, det ble færre sykehus med akuttfunksjoner og en kraftig reduksjon i jordbruksareal. Befolkningsveksten i de fem største byene var atskillig høyere enn i landet for øvrig.

Man må kunne spørre seg: Hvor troverdig er det at et nytt rød-grønt styre skal snu sentraliseringstendensen? Det er ingenting av deres forrige periode som tyder på det.

Jeg vil også gjerne si noe om kompetanse i denne debatten. Vi vet at mange lokalsamfunn opplever rekrutteringsproblemer og manglende tilgang på kompetanse allerede i dag. Og den mangelen vil forsterke seg uten gode tiltak. Men jeg reagerer når opposisjonspartiene kritiserer regjeringa for manglende satsing på dette feltet.

Jeg vil gjerne minne om at det var under Solberg-regjeringa at fagskolene, regionenes egne næringsrettede fagutdanninger, ble styrket og løftet opp som høyere utdanning. Det var under Solberg-regjeringa at kompetansereformen Leve hele livet ble satt i verk for å styrke arbeidet for at hele befolkningen skal ha relevant kompetanse og flere skal kunne delta i arbeidslivet. Det var under Solberg-regjeringa at regionene har fått større ansvar for den regionale kompetansopolitikken, at ordningen med kompetansepiloter fra Troms og Finnmark i nord til Agder i sør ble etablert, og at opptrappingen av de fleksible etter- og videreutdanningene kom i gang. Og det er under Solberg-regjeringa at utdanningsstøtteordningene gjennom Statens lånekasse er blitt mer fleksible og gjør det enklere for den enkelte – og særlig for voksne med familie og jobb – å ta videre utdanning.

Det har betydning når denne regjeringa denne våren lanserte utdanningsløftet med en storstilt satsing på 1,6 mrd. kr for å utvide kapasiteten i videregående

skoler, fagskoler, høyskoler og universiteter, med kompetansetilbud for ledige og permitterte. Det gir gode bidrag til et bærekraftig lokalsamfunn.

Så må jeg si at jeg i forrige innlegg glemte å ta opp de forslag som Høyre er en del av – så det gjør jeg nå.

Presidenten: Da har representanten Norunn Tveiten Benestad tatt opp de forslagene hun refererte til.

Arne Nævra (SV) [12:29:11]: Representanten Njøstad sa noe viktig, men han konkluderte feil. Han sa at uansett hvor han reiste i distriktene, fikk han melding om at samferdsel var det aller, aller viktigste når det gjaldt distriktsproblematikken. Det har han selvfølgelig fullstendig rett i, men det er noen «men» her: Regjeringa har i mange år, med to Fremskrittsparti-statsråder i spissen, stått for en fullstendig distriktsfiendtlig samferdselspolitikk. Det er min påstand, og jeg kan vise til en del eksempler.

Mens de bruker milliardene på store, miljøfiendtlige og ofte overdimensjonerte motorveier, ofte i sentrale strøk, har vi altså følgende situasjon, som regjeringa tilgodeser med noen få skillinger, samtidig som de hyller Nye Veier AS: Vi har rundt 40 000 km med fylkesvei som har et vedlikeholdsetterslep på 50–60 mrd. kr. De fleste som skal ut på riksveiene med sin næringstransport, skal vel gjennom en fylkesvei først? Det er i hvert fall ofte sånn. Er det god distriktspolitikk å prioritere sånn?

Det er samtidig enorme behov for rassikring. Nasjonal rassikringsgruppe har snakket om rundt 70 mrd. kr hvis vi skal trygge veiene våre. Det akutte behovet er 15–20 mrd. kr. Regjeringa setter av 1,9 mrd. kr til sammen – det dekker bare så vidt prisstigningen. Så langt om rassikring – er det god distriktspolitikk?

Er Stortinget for øvrig kjent med at godt over 100 mil med riksvei mangler gul midtstripe? En lastebil kan ikke møte en annen bil på disse smale veiene. Det er situasjonen. Da er det snakk om distriktspolitikk – er det god distriktspolitikk?

Midt oppi dette sentraliseres viktige statlige samferdselssektorer. Det legges ned trafikkstasjoner. Modellen i Statens vegvesen endres, noe som betyr sentralisert programledelse i divisjonsmodellen som er opprettet, osv.

Akkurat i dag, når vi har debatt i salen om distriktspolitikk, sies det i et oppslag i NRK at tre av fire beredskapskontorer i Kystverket skal legges ned, bl.a. i Bergen. Hva er dette for noe? De to kontorene på Vestlandet skal altså nedbemannes vekk. Det blåser jo ikke stort på Vestlandet, ikke er det noe særlig opprørt hav der heller. Dette er stikk i strid med god beredskapspolitikk og stikk i strid med god distriktspolitikk. Verst av alt er at jeg ennå ikke har klart å se begrunnelsen for det.

Uansett, til både Njåstad og Ørmen Johnsen, som skrøt så mye av blå samferdselspolitikk: De skal ha store problemer med å kalle den distriktsvennlig.

Statsråd Linda Hofstad Helleland [12:32:31]: Jeg snakket med Høyres ordfører i Bø, Sture Pedersen, i formiddag. Han kunne fortelle at det han var mest opptatt av, var ikke at staten trekker seg ut, men at han får legge til rette for næringsutvikling i kommunen sin, og at regjeringen styrker selvråderetten, og det har vi gjort. Mens Senterpartiet satt i regjering, fikk kommunene nei i seks av ti innsigelsessaker. Under denne regjeringens ledelse får kommunene ja i åtte av ti innsigelsessaker.

Den store sentraliseringen og utflyttingen av statens aktivitet i Bø skjedde mens Senterpartiet satt i regjering. Mens Senterpartiet satt i regjering, ble det lagt ned flere akutfunksjoner. Det ble lagt ned flere melkebruk, det ble lagt ned flere skoler, og flere flyttet til byene. Når man hører Marit Arnstad fra denne talerstolen, framstiller hun det som om sentralisering er noe som har skjedd i løpet av noen få år. Det foregår en storstilt urbanisering over hele verden. Sentraliseringen i Norge har holdt på i over 60 år. Norge er det minst sentraliserte landet i Norden.

Det vi ser, er at tjenester digitaliseres, og mens Senterpartiet er mest opptatt av å tviholde på strukturer, systemer og kontorer, digitaliseres hele Norge. Med denne regjeringen har tilgangen til høyhastighetsbredbånd blitt femdoblet. Når vi nå gir folk mulighet til å levere inn ligningen på mobilen eller pc-en sin, slipper de å rekke ligningskontoret før midnatt, slik vi måtte før i tiden. Er det noen som vil tilbake dit? Er det noen som vil dit at vi er nødt til å tvinge folk med lang reisevei til å oppsøke et kontor når man kan gjøre det på mobilen sin?

Det er bekymringsfullt å høre at Senterpartiet motsetter seg all utvikling, all modernisering, all forenkling og forbedring av tjenester. Alt handler om å framstille distriktene som om det ikke går bra. Når jeg er ute og reiser og snakker med folk og bedrifter, opplever jeg et enormt pågangsmot, en vilje til å skape gode lokalsamfunn og få til ting. Da må vi legge til rette for det.

Et av de viktigste distriktpolitiske tiltakene vi har, er den differensierte arbeidsgiveravgiften. Der er regjeringens ambisjon mest mulig stabilitet for ordningen, for vi vet at den virker så godt.

Jeg ser at jeg må holde et innlegg til, president.

Presidenten: Det er bare å trykke på knappen og tegne seg, statsråd.

Tuva Moflag (A) [12:35:49]: Jeg bor i Nordre Follo, en nylig sammenslått kommune med nesten 60 000

innbyggere. Nærmeste nabo heter Oslo og har snart 700 000 innbyggere. Om sommeren tilbringer jeg tid på Helgeland, og da spesielt i Nesna kommune. Her er det under 2 000 innbyggere. Det er tre kystkommuner, faktisk, men det var kanskje ikke strandlinjen til Oslofjorden og Bunnefjorden statsråden tenkte på når hun vil dele inn landet på nytt.

I mitt politiske arbeid prøver jeg å ha med meg at våre politiske løsninger skal passe i hele dette spennet – i byen og på bygda, i store og små kommuner. Kommunene skal ha en stat som spiller på lag, uansett hvor stor kommunen er. Vi må kjenne kommunenes utfordringer og bidra med løsninger.

Ordføreren i Bø har blitt nevnt flere ganger i løpet av dagen. Jeg vil trekke fram to dyktige Arbeiderparti-ordførere fra nettopp Nordre Follo og Nesna. De heter faktisk Hanne begge to, og jeg tror de begge kjenner på følelsen av en stat som har forlatt dem.

Det blir veldig hult at statsråden snakker om viktigheten av desentralisert utdanning når regjeringen har tillatt at den lange tradisjonen med utdanning på Nesna har blitt rasert. Vil ikke statsråden at distriktskommunen og kystkommunen Nesna fortsatt skal være livskraftig? Hvorfor stiller ikke staten opp for Nesna?

Ordfører Hanne Davidsen i Nesna sier til meg: Vi har store naturressurser og verdiskaping innenfor kraft, hav, fisk, mineral og industri i vår region, men vi har langt færre studieplasser og kompetansearbeidsplasser enn andre regioner. Vi har et slagord: Uten utdanning og læring, ingen industri og næring, forteller Hanne og fortsetter: Vi trenger høyere utdanning på Nesna for å forsyne regionen med den kompetansen som er nødvendig for å opprettholde bosetting, velferd og verdiskaping.

Likevel forlot staten Nesna.

Nordre Follo må være regjeringens drømmekommune. Her er Hanne Opdan ordfører. Nordre Follo er slått sammen av Oppegård og Ski og er en kommune uten eiendomsskatt. Og vet du hva? Det er beintøft. Kommunene som slår seg sammen, har ikke fått nok støtte til å dekke de pukkelkostnadene man pådrar seg i forbindelse med en sammenslåing. Innbyggerne får ikke den kommunen vi har lovet dem. For lokalpolitikkerne handler det ikke lenger om hvordan man skal utvikle kommunen videre, men hvilke nedlegginger man klarer å stanse. Skal vi redde helsestasjonen eller beholde sykehjemsplassene? Skal vi stramme inn på fritidstilbudet til barn eller til eldre?

Staten stiller ikke opp for Nordre Follo heller. Ordfører Hanne Opdan er bekymret for oppgaver som overføres uten at det følger nok penger med.

Nå er det nok snakk. Vi trenger en regjering som faktisk stiller opp for kommunene.

Siv Mossleth (Sp) [12:39:09]: Etter å ha hørt på regjeringspartienes representanter må jeg få lov til å si tere Peer Gynt:

«Ja, tenke det; ønske det; ville det med; – men gjøre det! Nei, det skjønner jeg ikke.»

Hva sier distriktsmeldinga, og hva gjør regjeringa? Regjeringa sentraliserer både støyende og stille. Staten trekker seg ut, og regjeringa peker på distriktsnæringslivet som redningen. Men viktige faktorer for distriktsnæringslivet er desentraliserte utdanninger, desentraliserte campuser, bolyst og statlige arbeidsplasser.

Fakta viser at ungdom bosetter seg der utdanningen er – 70–80 pst. av dem gjør det. Og hva gjør regjeringa? De legger ned lærerutdanningen på Nesna og sykepleierutdanningen i Sandnessjøen og tapper Helgelandskysten for kompetanse og ungdom.

I perioden 2013–2019 har regjeringa vedtatt å flytte eller nyetablere i overkant av 1 220 arbeidsplasser utenfor Oslo. Ok, men av den totale økningen på 21 259 statlige arbeidsplasser siden 2013, har 92,4 pst. kommet i sør. Kun én av 13 nye arbeidsplasser har kommet til Nord-Norge, og der faller folketallet fort. Samspillet mellom statlige arbeidsplasser og næringslivet er viktig – i alle fall i distriktene. Når de statlige arbeidsplassene trekkes tilbake, er det med på å gjøre at folk flytter.

Har man forresten god dekning etter snart åtte år med høyreregjering? Det kommer an på hvor man bor. Geografisk er det store digitale forskjeller, så svaret kommer helt an på bosted. Dekningen er på 98 pst. i tettbygde strøk, men bare 56 pst. har god dekning i griskrendte strøk. Resultatet er mindre bolyst og stor funksjonsnedsettelse for næring og utdanning når man sliter med bredbåndsdekningen.

Det brukes mye penger på transport. Firefelts motorvei og 110 km/t, men ingen snakker om fire felt og 110 km/t i nord. Hvis vi skal telle hoder, persontransport og kortere reisetid, må vi også telle fiskehoder og forsinkelser på næringstransport. Fersk fisk har det travelt. Men kostnader knyttet til verditap som følge av forsinkelser på vei, blir i dag ikke vurdert når staten foretar vurderinger av nye veiprosjekter.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [12:42:21]: I den glimrende NRK-dokumentaren «UXA» kommer det tydelig fram hvordan et samfunn og et land blir totalt forandret når naturressursene og verdiene fra produksjon konsentreres på få hender.

I Midtvesten dokumenterer Thomas Seltzer hva som skjer med tidligere godt betalte arbeidsplasser i industrien, som istedenfor blir preget av sosial dumping. Han dokumenterer hvordan et rikt og yrende næringsliv som tidligere skapte grobunn for å drive butikk, være håndverker og skape en framtid for famili-

er, er preget av håpløshet og snarere et veldig negativt syn på framtiden. De pengene som tidligere sirkulerte i lokalsamfunnene, er tatt over av store multinasjonale konserner. Det er markedsideologiens logikk at de mange skal utkonkurreres for at formuene skal konsentreres på noen få hender.

For å bruke et uttrykk fra Norge: Det er skviset så mye tannkrem ut av tuben at det ikke kommer tilbake igjen. Det var et uttrykk fra Høyres statsråd Hofstad Helleland, før hun ble statsråd, om hvordan samfunnet skulle styres, og om at ordninger som har skapt fordeling og demokratisk styring, skulle brytes ned, slik at Arbeiderpartiet ikke kunne bygge det opp igjen.

I Høyres programforslag, som nettopp statsråd Hofstad Helleland har ført i pennen, står det helt eksplisitt at de lovene som i dag fordeler naturressursene på flere hender, konsesjonslovene, skal svekkes og endres, slik at en får en mer ukontrollert omsetning av eiendom i Norge. Det er starten på den samme typen utvikling som vi så sårt har fått erfare at Midtvesten har gått igjennom. Makten og produksjonen vil da samles på noen få hender, og mindre penger blir igjen i lokalsamfunnene.

Det var dette Høyres parlamentariske leder overså da han hevdet at det ikke var noe problem at en stor del av skogarealene i Trøndelag skulle selges til Tyskland, for han sa at skogen blir jo uansett liggende der den er – den ligger i Norge. Det kunne kanskje en tilsvarende person i Midtvesten ha sagt også – at jorda ligger fortsatt der den ligger, den ligger i Midtvesten. Men det er en fattig trøst for alle de arbeidsfolkene som i dag ikke har en lønn å leve av, en fattig trøst for alt det lokale næringslivet som opplever at pengene er tatt ut av deres nærmiljø og snarere er konsentrert på noen få konserner.

Vi trenger et mer rettferdig Norge, vi trenger et nytt stortingsflertall.

Torill Eidsheim (H) [12:45:51]: Denne regjeringa har gjennomført nødvendige strukturendringar gjennom bl.a. politireforma, vegreforma og universitets- og høgskulereforma. Målet er betre tenester uansett kvar folk bur. Samfunnet vårt må forandrest for å bli bevart. Når eg høyrer representanten Sandtrøen sidestille den historiske utviklinga i USA med det som i dag skjer i Noreg, må eg seie at det vitnar om manglande historie-kunnskap. Eg anbefalar at ein les ei bok som faktisk beskriver dette svært godt. Boka heiter «Hillbillyens klagesang». Det var dagens oppfordring.

Det eg hadde lyst til å snakke om, er at digitaliseringa som vi no opplever, legg til rette for auka kvalitet på og tilgang til statens tenester, heilt uavhengig av kvar i landet vårt ein bur. Samtidig reduserer digitaliseringa behovet for fysisk å vere til stades og talet på statleg tilsette. Regjeringa har vist at ho er oppteken av å vidareut-

vikle effektive og moderne statlige tenester, som nyttiggjør seg teknologiske moglegheiter, og som sørgjer for at befolkninga har tilgang til grunnleggjande og likeverdige tenester i heile landet.

Verda opplever ei vårløysing av kunstig intelligens. Dette opnar for enorme moglegheiter, som vil kunne vere smarte, men kanskje òg litt skremmande – smarte når vi legg til rette for bevisst og ønskt utvikling, og skremmande om ein ikkje sørgjer for forståing for utviklinga og grip moglegheitene.

Den meldinga vi behandlar i dag, viser at ny teknologi skapar nye moglegheiter for distrikta. Folk og bedrifter er heilt avhengige av å ta del i den digitale utviklinga. Det treng dei for å kunne skape arbeidsplassar og for å leve eit godt liv. Det er dermed ein avgjerande del av distriktspolitikken at robust digital infrastruktur er på plass. Landet vårt blir knytt saman med regjeringa si offensive satsing på infrastruktur, som òg legg til rette for rask utvikling av 5G. Dette treng vi for at Noreg skal kunne hente ut digitaliseringsgevinstane, men då må òg offentleg sektor hengje med. Innovasjon i offentleg sektor føreset ein forvaltingskultur som mogleggjer digital transformasjon og utvikling.

Stein Erik Lauvås (A) [12:49:11]: Det er enkelte fra regjeringspartiene her som snakker om kommuneøkonomien som i de reneste vekkelsestaler. Men det er jo slik som med andre vekkelsestaler som omtaler mirakler, det er altså ingen som har sett noe til det, som kan bekrefte at kommuneøkonomien er så god som man her påstår fra regjeringspartienes side. Det er direkte feil. Fjorårets kommuneoppgjør var altså det dårligste på 15 år.

For 2021 følger regjeringen svært godt opp – for å bruke det uttrykket – når den legger opp til det som faktisk blir et minusbudsjett for kommunene, som gjør at kommunene må kutte i alle de tjenestene vi ellers hører at regjeringspartienes medlemmer snakker pent om, og sier det er viktig at det må være god kvalitet på. Men de legger altså ikke opp til at kommunene skal kunne levere disse gode tjenestene. Tvert imot legger regjeringen opp til at man må kutte i tjenestene der ute.

Vi opplever distriktsopprør og misnøye. Det er den største misnøyen fra distriktene mot en regjering siden forrige gang Høyre satt i regjering, i 2004/2005. Jeg husker veldig godt da ordførerne, også fra Kristelig Folkeparti, den gangen var ute og hadde et distriktsopprør. Så var det stille med tanke på distriktsopprør i mellomtiden, men nå kommer det altså igjen for fullt. Dette med bunadsgeriljaer og andre opprør fra distriktene ble nevnt her. Det er klart det blir opprør når man opplever at regjeringen har brukt sju år på å skru sentraliserings-skruen stadig strammere til og gir en stadig dårligere

kommuneøkonomi fordi de prioriterer pengene til andre ting enn felles velferd der ute hvor folk bor.

Så kom den siste saken, eller det vil si to saker, i går og i dag. Den ene var at fritt skolevalg nå plutselig skulle bli god distriktspolitikk – noe som alle advarer mot. Det fører til at elevene som bor på Ørje, der jeg bor, kanskje må reise til Ski eller til Moss, altså få økt reiseveien til sin nærmeste videregående skole med både tre, fire, fem og seks mil. Det kan ikke være god distriktspolitikk. Og det er jo merkelig at det heller ikke er omtalt i denne meldingen – på akkurat samme måte som det distriktsministeren dro opp av hatten i dag morges, i Politisk kvarter: en todeling av Distrikts-Norge, som plutselig skulle løse alle problemer, men som ingen har hørt om, og som ikke står noe sted i innstillingen vi behandler her i dag. Det er en merkelig måte å føre distriktspolitikk på.

Margret Hagerup (H) [12:52:28]: Det farer en elendighetsberetning gjennom landet. Det er ikke lenger bare by mot land, det er nå også politikerne som drikker kaffe med folket, mot dem som sentraliserer i hovedstaden. Vi skal ikke lenger enn til Storbritannia for å se hva slike tanker kan føre til. «Look to Norway» – de klarer seg godt uten EU, ble det sagt. De skulle bare visst. I dag kan Storbritannia bare drømme om en like god avtale som oss. Allikevel tror Senterpartiet fremdeles på et alternativ til EØS-avtalen. Da går visst alt så meget bedre.

Vedum har latt det gå sport i å ta med kaffekoppen på norgesturné og advare mot sentralisering. Blir spørsmålene for vanskelige, ler han dem bare vekk. For Senterpartiet er det blitt en strategi å bygge motsetninger gjennom enkel retorikk som skal fri til våre følelser. Senterpartiet ser helt ut til å ha glemt at den globale urbaniseringstrenden også pågikk på deres vakt. De unnlater helt å nevne at det i perioden 2005–2013 forsvant 9 000 gårdsbruk, det ble 336 færre skoler i distriktene, færre sykehus med akuttfunksjon og en kraftig reduksjon i jordbruksareal. Men det passer ikke inn i historiefortellingen. Senterpartiet vil nødvendig forflute en god debatt med fakta.

Før valget i 2013 kom Senterpartiet med en rekke dommedagsprofetier på vegne av norsk landbruk. Nå ser vi at nedleggelsen av jordbruksbedrifter er bremsset kraftig opp. Snittveksten i landbruksproduksjonen er mer enn tredoblet, og gjennomsnittlig omdisponering av jordbruksareal er gått ned med over 30 pst.

Senterpartiet kalte Nye Veier et luftslott. Dette luftslottet har spart staten for 59 mrd. kr, og det bygges mer vei og bane enn noen gang. Lukten av asfalt er godt nytt for distriktene.

Ja, det går godt i distriktene. Allikevel fortsetter Senterpartiet å komme med halvsannheter og skremsler,

for Senterpartiet skal stoppe den globale sentraliseringen. Da er det mindre viktig at budskapet ikke er sannferdig, så lenge det framføres på norsk, for når følelser skal vekkes, må alle kaffekopper tas i bruk.

Det er verdt å merke seg at Senterpartiet vil ut av EØS-avtalen, en avtale som sikrer norske bedrifter tilgang til sitt viktigste marked. Det setter jobber i fare, og i det scenarioet vil sentralisering være vår minste utfordring.

Vi politikere kan ikke bestemme hvor folk skal bo, men vi kan legge til rette for vekst, attraktivitet og økt bolyst i distriktene. Det har vi gjort gjennom å sørge for gode rammevilkår for bedriftene og en historisk satsing på vei og bane, for det er jobber som skaper liv i bygdene, og som videre er grunnlaget for velferdstjenester og kulturtilbud.

Distriktene trenger ikke flere kaffepauser og enkel retorikk fra Senterpartiet. De trenger en aktiv politikk for vekst og flere jobber.

Ove Trellevik (H) [12:55:47]: Utvikling av olje- og gassrelatert næringsverksemd i Distrikts-Noreg har vore ei målsetjing for Høgre sidan verksemda starta på norsk kontinentalsokkel. Det betyr utruleg mykje for heile samfunnet i dag, men spesielt langs kysten, der me finn størst utslag av sysselsetjingstala – på Sør-Vestlandet, Vestlandet og nordover langs kysten. Det er på mange måtar berebjelken i heile velferdssamfunnet vårt.

Me veit at oljenæringa ikkje vil vara evig. Me treng nye næringar. Det at regjeringa jobbar vidare med stortingsmeldinga, har gjennomført to NOU-ar og no jobbar vidare med strategiar for å få framvekst i nye næringar, må me berre ta fram – og gjerne kalla det ei hyllings-tale til regjeringa. Det handlar altså om å jobba vidare. Sjølv om Stortinget har lagt den stortingsmeldinga til side på grunn av covid-19 og ikkje jobba med den, er det tryggjande å sjå at regjeringa faktisk prioriterer distrikta og har jobba med denne meldinga trass i covid-19.

Så er det slik, som fleire har nemnt her i dag, at det er store behov for å gjera endringar, nettopp for å få vekk flaskehalsar for å skapa ny næring langs kysten. Det er tryggjande både å veta og registrera at regjeringa jobbar med både strandsoneforskrifta og endringar i plan- og bygningslova. Strategien me no skal jobba med, håpar eg me kan meisla ut og sjå om det er behov for ytterlegare endringar i.

Regjeringa Solberg forsøkte i 2016 med endringar i plan- og bygningslova, nettopp for å ta høgde for desse flaskehalsane, men me fekk ikkje stortingsfleirtalet med oss den gongen. Når eg høyrer representanten Greni her i dag, er det oppløftande å sjå at kanskje fleire parti enn

berre regjeringspartia kjem til å støtta lettar i plan- og bygningslova på plansida. Det set eg stor pris.

Det er egentleg veldig oppsiktsvekkjande at Arbeidarpartiet ikkje nemner olje- og gassektoren i nokon av dei 60 punkta dei har lista opp i denne innstillinga. Det er veldig fascinerande, men samtidig viser dei jo ei rekke andre ting. Blant anna dreg dei fram hestenæringa. Hestenæringa og hestehald er viktig for svært mange menneske og ei inntektskjelde for andre. Eg vil oppmoda saksordføraren til å lesa regjeringa sin rettleiar, Hesten som ressurs – Lokal næringsutvikling. Så må eg òg få nytta sjansen til å gratulera saksordføraren med kuskelisens etter flott køyring og kurs på Jarlsberg Travbane tidlegare i år.

Eirik Sivertsen (A) [12:58:55]: Jeg kan slutte meg til gratulasjonen fra foregående taler til representanten Lauvås, men jeg kan også forsikre foregående taler om at engasjementet for hestenæringen ikke har gått ut over engasjementet og innsatsen i arbeidet med distriktsmeldingen.

Hvis jeg sier at næringsliv og kommuner utover landet mangler arbeidskraft, og særlig relevant arbeidskraft, og at kommuner og bedrifter ikke klarer å utløse det potensialet de har, og hvis jeg sier at demografien ute i landet gjør at stadig færre unge arbeidstakere må ta ansvar for stadig flere eldre, svartmaler jeg da situasjonen? Av debatten her i dag kan det høres ut som om det er det vi gjør. Og det er mulig at det er svartmaling, men det er akkurat det som står i meldingen som regjeringen har lagt fram. Vi må bare erkjenne at det er store endringer på gang i samfunnet, og at vi har noen utfordringer i distriktene. Så burde posisjonspartiene holde seg for gode til å karakterisere oss og beskyldte oss for svartmaling når vi gjentar de utfordringene regjeringen selv har løftet opp.

Jeg må si at når jeg hører regjeringens representanter her i dag, som er så tilfreds med alt som er høyere, større, lengre og koster mer enn da regjeringen Stoltenberg II styrte, og ikke har noen nye tiltak å legge på bordet, som er omtalt i meldingen, synes jeg man framstår som ganske selvtilfreds. Vi kan diskutere mange av de tiltakene det har vært referert til i den perioden som regjeringen Solberg har styrt, men faktum er at den utviklingen vi debatterer her i dag, ikke har endret seg, den fortsetter på samme kursen. Og jeg er enig med de talerne som har påpekt at denne utviklingen også skjedd under regjeringen Stoltenberg II. Det er riktig – fordi det er en global megatrend. Folk har flyttet til byer siden vi oppfant konseptet for ca. 9 000 år siden.

Vi står nå overfor noen store utfordringer som vi må møte, og det er problemet med den meldingen som er lagt fram: Den debatterer ikke det, den bare beskriver

situasjonen. Hva gjør vi med den utviklingen som, ifølge FN, går mot at 75 pst. av jordas befolkning bor i byer i år 2100? Eller, som jeg hørte en forsker på en konferanse i fjor si, at 80 pst. av jordas befolkning bor i de 600 største byene? Hvis vi mener det er en verdi at det bor folk i hele landet – hvilke strategier og hvilke tiltak har vi da tenkt å iverksette?

Den digitale revolusjonen og de utfordringene og mulighetene det medfører, der bindingen mellom arbeidskraften og realkapitalen er oppløst, som gjør at folk flytter til byene fordi det er der de har lyst til å bo – hva gjør vi med det hvis vi mener det er en verdi at folk skal bo over hele landet? Hvordan tar vi i bruk de mulighetene på en positiv måte? Og hva gjør vi med klimaendringene? Hvordan setter vi kommuner og steder over hele landet i stand til å møte både tilpasninger til klimaendringene og det å unngå større klimaendringer enn nødvendig?

Eva Kristin Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Liv Kari Eskeland (H) [13:02:18]: Førre talar har heilt rett. Klimaet er i endring, og det er brei politisk semje om at omstilling er nødvendig for å tilpassa samfunnet til å verta fornybart. Både styresmakter og forbrukarar over heile verda stiller stadig strengare krav til kutt i utslepp og ønskjer meir miljøvenleg produksjon av varer og tenester. I dette biletet er distriktsnæringslivet avgjerande viktig for at me skal nå måla me har sett oss.

Norsk Industri forventar at omsetninga knytt til grøn teknologi og industri vil auka i åra framover, og me registrerer at bedrifter i distriktskommunane har stort gjennomslag når det gjeld miljøteknologitilskot frå Innovasjon Noreg. 45 pst. av volumet gjekk til distrikta i 2019.

Maritim sektor utviklar nye miljøløysingar innan både skrog- og propelldesign og nye null- og lågutslepps framdriftsmaskineri. Norsk prosessindustri tek i bruk ny teknologi for å effektivisera sin produksjon og byter ut fossile innsatsfaktorar med fornybare. Mineralnæringa, som me finn i distrikta, er avgjerande for eit vellykka grønt skifte. Det same er landbruket, som tek sin del av ansvaret. Også reiseliv, som no tenkjer grønt, trass i store utfordringar i desse dagar, finn me i distrikta.

Havbruk er ei næring som tek det grøne skiftet på alvor, mellom anna gjennom utvikling av føringrediensar og elektrifisering av anlegg og arbeidsbåtar. Norsk oppdrettslaks eksporterer til den europeiske marknaden og har ved levering til slakteanlegg utslepp som svarer til 20 pst. i forhold til europeisk storfe. Auka produksjon i havbruksnæringane kan difor bidra til å redusera dei globale utsleppa.

I tillegg kjem sjølvsagt jobbar knytte til energiproduksjon, som skjer der ressursane finst, der vinden bles og vatnet gjev energi. Men også framtidig energiproduksjon som havvind kan gje gode distriktsarbeidsplassar.

Distrikta spelar ei stadig viktigare rolle i omstillinga til eit meir klimavenleg næringsliv. Skal me lykkast med dette, må me halda fram med den satsinga me har hatt på digitalisering, på effektive offentlege tenester og på velfungerande og pålitelege transport- og logistikksystem. Dette er område der Høgre har sett inn stor innsats etter at me kom i regjering, for her var det ein stor oppvask som stod att etter år med raud-grønt styre.

Det norske distriktsnæringslivet fortener støtte og næringsvenleg politikk på vegen ut av koronakrisa og ut i verda med den grøne industrien og teknologien vår, ikkje motstraums politikk med høgare skattar og restriktive grunnhaldningar.

Kent Gudmundsen (H) [13:05:18]: Vi står i en krevende tid, og mange arbeidsplasser føles utrygge, selv om vi kan se lyset i tunnelen med vaksiner på vei og gjennom en trygg styring ut av krisen. Sånn sett har vi et godt utgangspunkt i Norge, sammenlignet med andre land.

I Nord-Norge har vi mange muligheter for vekst og utvikling, og i tiden etter normaliseringen vil det være viktig at man fører en ja-politikk som skaper grunnlag for vekst, spennende arbeidsplasser og flere ben å stå på. Det er i så måte viktig at vi minnes tiden før koronakrisen, da arbeidsledigheten var rekordlav og den største utfordringen i landsdelen var å få tak i tilstrekkelig kvalifisert arbeidskraft, for det var det som var utviklingen i nord. Selvsagt var det – og er fortsatt – utfordringer, men systematiske satsinger på utdanning og forskning fra regjeringens side er derfor fortsatt det viktigste grepet vi kan ta for å bidra til videre vekst og utvikling.

I min landsdel har vi fått flere tusen nye studieplaser, støtte til studiesentre og styrking av desentralisert utdanning. En har tatt mange målrettede grep for styrking av yrkesopplæring, enten det er rekordøkning av lærlingtilskuddet, bransjeprogram for å få flere kvalifiserte i viktige næringer i landsdelen, styrking av fagskolene som yrkesfaglig høyere utdanning og muligheter for å ta fagbrev på jobben, for å nevne noe. Og det er mye mer. Men poenget er klart: Satsingen på utdanning og yrkesopplæring står sterkt i vår regjering og bidrar til viktig påfyll i nord.

Jeg vil også trekke fram veisatsingen i nord, som har bidratt til at stamveiene har fått et virkelig stort løft på kort tid, og sammen med Statnetts milliardinvestering i nettoverføring fra Nordland og opp til Finnmark skaper vi grunnlag for vekst i næringslivet.

Samtidig må vi erkjenne at etterslepet etter mange magre år ikke er løst på noen få år med denne regjeringen. Arbeidet må fortsette. Den målrettede satsingen og prioriteringen av kunnskap, forskning, veier og gode rammebetingelser for våre nordnorske arbeidsplasser må få lov til å fortsette. Det er distriktene, kysten og Nord-Norge som nå ikke trenger store skatteøkninger og mindre satsing på vei og forskning og utdanning, som varsles fra venstresiden.

Så det er grunn til å rope et varsku, for de alternative budsjettene som legges fram, avslører den store planen med skattsmell og valglofter som langt fra er finansiert. Når prioriteringene skal tas, ender vi raskt tilbake i gamle rød-grønne takter, med forfall på veiene, fokus på skolemat framfor lærere og et nytt hvileskjær innen forskning.

Det er ikke det vi trenger i Nord-Norge. Vi trenger mer satsing som i dag, en ytterligere opptrapping videre inn mot fylkesveiene og en fortsatt styrking av utdanning og yrkesfagene. Sånn møter vi mulighetene i nord og i distriktene.

Martin Kolberg (A) [13:08:22]: Jeg følger denne debatten og registrerer det vi vet godt fra før, og det er at regjeringens politikk preges av tre stolper som innvirker på denne debatten. Den ene er en tydelig skjevfordeling av den økte verdiskapingen av samfunnets økonomiske ressurser – hele skattedebatten og formuesskattdebatten. Jeg lar den ligge nå, for det er det ikke anledning til å bruke tid på, men jeg bare nevner det som et grunnlag. Den andre er hele privatiseringsfilosofien, selvsagt, og den tredje er sentraliseringen.

Disse tre faktorene virker alle sammen i én retning. Det rammer oss alle, men det rammer særlig våre distrikter. Norge er Norge fordi vi har distrikter – levende distrikter. Det er merkelig å legge merke til, når vi sitter og lytter på Høyres representanter og statsråden, at det er ikke bare spørsmål om utvikling av sentralisering som en konsekvens av en liberalistisk økonomisk filosofi, men det er også konsekvensen av at man vil en sentralisering. Det er et nytt trekk i debatten om distriktspolitikken i Norge som framstår i denne debatten, og som selvfølgelig øker skillene på en veldig tydelig måte. For hva er det det egentlig truer? Jo, som flere av mine kollegaer har vært inne på her fra talerstolen, truer det en nasjonal verdi som handler om bosetting og gode vekstvilkår i hele landet. Det er det som trues – av summen av høyrepartienes politikk. Det handler om synet på staten, som også veldig tydelig kommer fram som en skillelinje i denne debatten. Staten skal ta ansvar for alle, men spesielt for de delene av landet som trenger staten mest, og det er distriktene. Staten skal være distriktenes venn og ikke bli oppfattet som dens motstander. Når vi nå rei-

ser rundt i landet og hører hva som blir sagt rundt omkring, oppstår det et motsetningsforhold, fordi befolkningen ute i landet ser ikke lenger på «by og land hand i hand» som en reell del av samfunnsutviklingen, for de føler seg forlatt av staten. Dette står som en av de viktigste forutsetningene for å rette opp den utviklingen som vi ser, som høyre regjeringen har bidratt til, nemlig synet på staten. Til sist vil jeg si at jeg oppfatter dette som ganske alvorlig: Det ødelegger jo mange menneskers syn på seg selv og selvbildet i distriktene, på grunn av at de blir forlatt av staten.

Marit Arnstad (Sp) [13:11:49]: Gjennom sin regjeringstid har Høyre systematisert sentraliseringen av Norge. De har vært helt opphengt i større strukturer og større enheter. De har gått systematisk fra sektor til sektor innenfor offentlig forvaltning og tappet lokalsamfunn for statlige arbeidsplasser og til dels også for inntekter. Det er de ikke så glad i å høre i dag, men det må sies.

Så er det for så vidt hyggelig at Høyre er så opptatt av Senterpartiet. Det er trivelig. Riktignok går de løs på både standpunkt og personer, og det er ikke måte på hvor gammeldagse, tilbakeskuende, bakstrevske og håpløse Senterpartiet er. Ja, til og med det at vi liker å drikke kaffe, er gæli, hvis vi skal tro representanten Hagerup. Og ikke bare det, men vi skal også tillegges meninger som f.eks. at vi vil stoppe «den globale sentraliseringen» – hva nå det er for noe. Jeg skal ikke si «til Høyre», men jeg håper Høyre er klar over at når de prøver å stemple Senterpartiet på den måten, stempler de også alle som nå sitter rundt omkring og er frustrerte over det som skjer i deres eget distrikt, og i deres eget lokalsamfunn, og den avmakten de føler over at ting blir sentralisert.

Men det vi har etterlyst i dag, er bl.a. om statsråden kan fortelle noe mer om hva denne todelingen – som det virker som en har funnet opp i løpet av noen få dager – egentlig innebærer. Nå ser jeg at det har gått ut en pressemelding i formiddag fra departementet, men fortsatt er det ikke mulig å bli klok på hva denne todelingen konkret skal innebære. Senterpartiet er litt bekymret, og vi er nysgjerrige på dette – representanten Eskeland beskyldte meg for ikke å være nysgjerrig, men jeg er nysgjerrig på dette – for vi lurte på om dette vil gjøre noe med de virkemidlene vi i dag har overfor distriktskommunene, og om det vil skape usikkerhet om den differensierte arbeidsgiveravgiften.

Statsråden liker ofte å vise til Frøya. Jeg tror Frøya er mye mer opptatt av å beholde lav arbeidsgiveravgift og få mer igjen fra havbruksfondet enn de er av å bli tolket inn i en slags ny todeling mellom hav og innland. Så en må være opptatt av at den høyttenkningen en gjør

omkring nye virkemidler, ikke gjør at en får noen risiko knyttet til de virkemidlene en har i dag, særlig den differensierte arbeidsgiveravgiften. Vi vet at EU neste år skal revurdere og gjennomgå sin distriktpolitikk, og vi har ikke noe behov for at den ordningen skal komme i spill.

For øvrig venter jeg fortsatt på at statsråden sier noe om at hun beskylder min medrepresentant for usannhet, og at hun gjerne unnskylder det på talerstolen.

Tom-Christer Nilsen (H) [13:15:06]: Når en hører debatten i denne salen i dag, er det mest framtrepende alle kjærlighetserklæringene til spredtbygde strøk. Det føles også som ekte kjærlighet fra alle sider av salen – og det er godt. Hører en på noen av debattantene, kan det virke som om noen er imot og noen for distriktene. Slik er det selvfølgelig ikke.

La oss ta en titt på resultatene. Vi kan f.eks. se på befolkningsutviklingen: Har noen regjering noen gang lyktes med å øke andelen innbyggere i spredtbygde strøk i Norge? Svaret er nei for samtlige regjeringer Norge har hatt som fri nasjon – og i union med Sverige.

Når var sist gang noen regjering lyktes med å ha flere folk i distriktene da de gikk av, enn da de tiltrådte? Svaret er 2005, da Bondevik II-regjeringen gikk av – tilfeldigvis sammensatt av de samme partiene som i dag er i regjering. Før det da, kan en spørre. Da var det regjeringen Nygaardsvold, presidentens parti, ikke Gerhardsen, etter to forsøk, Torp, Lyng, Borten, Korvald, Bratteli, Nordli, Brundtland I, II og III, Willoch, Syse, Jagland, Bondevik, på første forsøk, Stoltenberg på første eller andre forsøk, eller for så vidt den regjeringen som sitter i dag.

Hva skjedde da Senterpartiet satt med hånden på rattet og foten på bremsen fra 2005 til 2013? Sentraliseringen akselererte, målt i befolkningsendring. Hva har vært utviklingen de siste årene? Den har avtatt noe, men det er langt til målet.

Hva sier dette egentlig? Jo, det er ikke de regionale utviklingsmidlene som sikrer markedsadgang for distriktenes produkter; det er EØS-avtalen. Trusselen er ikke hvor Utenriksdepartementet er lokalisert, men at noen vil sende ut Norge på den samme berg- og dalbanen av en brexit, og med dårligere markedsadgang for distriktene som resultat.

Statlige arbeidsplasser er viktige, men private arbeidsplasser er flere – og viktigere – i distriktene. Trusselen er ikke at det blir flere leger og sykepleiere eller statlige arbeidsplasser i fylkeshovedstaden, men at noen ønsker å skattlegge norske eiere stadig hardere og norske bedrifter hardere. Det er gode nyheter for utenlandske storkonsern, men det går ut over distriktene. Selv om de rikeste kanskje bor i Bø etter hvert, er distriktsbedriftene ofte eid av dem som driver dem.

Det er ikke statlige virkemidler som gjør at distrikte- ne lykkes; det er distriktenes folk. Trusselen er ikke færre kommuner, men de målsøkende politiske raketene mot distriktsnæringene – mot olje og gass, som verftet leverer til, mot gruvedriften, som kunne gitt befolkning og sysselsetting, mot havbruk i sjøen og – Gud forby! – om du har satset og bygget deg en større båt med litt mer kvote. I alle andre sammenhenger skryter vi av dem som lykkes, investerer og skaper noe stort, men i fiskeriene er det selve synden.

Disse målsøkende raketene mot distriktsnæringene som lykkes, og mot folk som satser, skaper uro og framtidsskyt. Det er den største trusselen nå – den stadig jakten etter hva vi ikke skal leve av i distriktene, i stedet for hva vi kan leve av i landet.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [13:18:09]: Senterpartiet vil legge til rette for at det skal være mulig å bo, arbeide og leve gode liv i hele Norge. Da må en sørge for at det er gode tjenester nært folk. En må sørge for at det er en god beredskap, og at folk får hjelp innen rimelig tid når de trenger det, uansett hvor en bor i Norge – i bygd eller i by. En må også sørge for en plan for å utvikle hele Norge.

Jeg hørte ansvarlig statsråd, bl.a. på NRK tidligere i dag, snakke om nye merkelapper på kommunene og nye inndelinger. Det som er viktig for folk, er hvilken praktisk politikk en fører, og resultatet med dagens regjering og støttepartiet Fremskrittspartiet er at det blir stadig mer målrettet sentralisering gjennom politikken og kraftige avgiftsøkninger, som rammer folk og næringsliv i hele Norge.

Når en hører de fine ordene som mange brer om seg med i denne debatten om utvikling i distriktene, tror jeg at veldig mange rundt omkring i norske distrikter i dag sitter og lurer på: Har jeg en jobb å gå til i morgen? Går bedriften som jeg jobber i, konkurs? Går livsverket mitt til grunne? Kommer flyet til å gå i morgen – ikke på grunn av for dårlig vær, men på grunn av at det ikke er passasjerer nok til å ha avgangen?

Og hva gjør flertallet, regjeringspartiene og Fremskrittspartiet, i denne situasjonen? De legger opp til målrettede avgiftsøkninger for noen av de hardest rammede næringene. Reiselivet, som nå ligger med brukket rygg, og som en kan håpe kanskje kan komme opp i knestående fram mot sommeren, skal møte en dobling av momssatsen. Dette gjelder både reiselivet, transportbransjen og kulturlivet – alle er hardt rammede næringer. Og flypassasjeravgiften, som regjeringen i forslaget til statsbudsjett har foreslått å gjeninnføre, er en avgiftsøkning som regjeringen har beregnet alene vil få inn over 1,5 mrd. kr. Det er også langt flere ting en skulle gjort for flybransjen, ikke minst å sørge for en kompen-

sasjonsordning. Fortsatt, etter godt over et halvt år med stor krise i luftfarten, er det ingen tiltak på det området.

Så til pendlerne, som gang etter gang har opplevd kraftige skatteskjerpelser fra dagens regjering, både de som er dagpendlere, og de som er ukependlere, de som bor på brakke, eller har hatt hyre i tillegg: kraftige innskjerpinger for dem. I dagens situasjon, med kraftig sentralisering og korona, der folk må være villig til å flytte mer på seg for å ha jobb i fremtiden, skal en altså ha ytterligere skatteskjerpelser for pendlere. Det er en svært uklok politikk.

Statsråd Linda Hofstad Helleland [13:21:33]: Jeg må si at jeg skvatt litt da Senterpartiet snakket om stempling. Er det noe partiet har gjort til sin paradegren, så er det jo å gå ut og kritisere alt og alle til enhver tid, samtidig som man har penger til alt og alle til enhver tid. Det blir interessant å se det alternative budsjettet til Senterpartiet når de endelig legger det fram, om det er kutt i løfter, eller om det er kutt i velferdsordninger, for å få budsjettet til å gå opp. Og det er noe nytt fra det Senterpartiet vi kjente, som satte tæring etter næring. Det hører vi ikke spor av lenger.

Når det gjelder statlig sysselsetting, kommenterte jeg ikke direkte de tallene fra Finansdepartementet – dem har jeg ingen grunn til å betvile – jeg kommenterte at den statlige sysselsettingen er høyere i nesten alle fylker i dag enn i 2013, at økningen i all statlig sysselsetting har vært fallende i de fire største byene siden 2013, og at vi fortsatt demper veksten i storbyene ved å lokalisere arbeidsplasser over hele landet.

Det har vært mye oppmerksomhet om hvordan regjeringen nå følger opp distriktpolitikken mer konkret, hvordan vi tilrettelegger for at landet vårt har ulike muligheter og ulike utfordringer. Det gleder meg veldig, for jeg tror at akkurat det landet vårt har behov for nå, er at vi gjør det vi kan for å legge til rette for å skape de spennende jobbene, slik at folk, f.eks. i etablererfasen, har lyst til å flytte ut av byene og til distriktene for å jobbe. Sentralisering er ikke et mål for denne regjeringen. Men det er heller ikke noe mål å prøve å leve i en fortid som ikke stemmer med det kartet som vi må forholde oss til.

Derfor ønsker regjeringen å se på hvordan det at kystområdene og innlandet har ulikt ressursgrunnlag, kan bidra til å skape vekst og utvikling i distriktene. Havet har gjennom århundrer vært en levevei for folk langs kysten, landbruket og skognæringen har gitt arbeidsplasser i innlandet, og med de to strategiene vil vi spisse politikken for å få en mer tilpasset og bærekraftig samfunnsutvikling langs kysten og i innlandet. Vi er rik på ressurser, og de skal vi forvalte på en bærekraftig måte, nettopp fordi det er med på å skape de nye

arbeidsplassene og de nye næringene, det vi skal leve av i fremtiden. Og da må vi gjøre vårt ytterste for å legge til rette for at de arbeidsplassene kommer på plass.

Turid Kristensen (H) [13:24:50]: Det begynner å bli ganske vanlig at en del representanter først må tegne opp et skremmebilde av en konstruert virkelighet, for deretter ganske engasjert å kunne advare om hva som vil skje dersom regjeringens politikk gjennomføres, dvs. i den konstruerte virkeligheten som representanten først har forsøkt å skape. Det er et litt underlig skue, men det skjer faktisk ganske ofte.

Det er dette jeg mener at vi ble vitne til her i dag da representanten Asphjell forsøkte å skape et bilde av at innføring av fritt skolevalg over hele landet vil føre til sentralisering – et ord som Arbeiderpartiet for øvrig stadig oftere låner av Senterpartiet – og fraflytting og tap av ungdom for distriktene. Det er liksom ikke måte på. Problemet med representanten Asphjells innlegg er bare det at det tegner et bilde av en virkelighet som ikke eksisterer, og som heller ikke kommer til å eksistere når vi innfører fritt skolevalg i hele landet.

Det er helt riktig at da forslaget om fritt skolevalg var på høring, kom det en del innspill, berettigede innspill, som vi og regjeringen følte behov for å ta en nærmere titt på. Det er jo nettopp det som er meningen med høringer. Når man får innspill som gjør at man bør ta et skritt tilbake, så gjør man det. Det betyr ikke at man skal legge hele forslaget i skuffen. Det betyr bare at man må jobbe videre med forslaget for å nå de målene man har satt seg.

Jeg er helt overbevist om at vi skal klare å nå de målene vi har satt oss, samtidig som vi kan svare ut de bekymringene som høringsinnspillene pekte på – at man ikke skulle klare å ivareta en desentralisert skolestruktur, at elevene skulle få for lang reisevei, at det skulle være fare for at skoler skulle legges ned. Det mener jeg at vi fint kan klare å ivareta, samtidig som vi klarer å gi elevene større valgfrihet, for her er det Arbeiderpartiet skiller seg fra meg og Høyre. Arbeiderpartiet viser en rørende omsorg for fylkespolitikernes valgfrihet, men er langt mindre opptatt av elevenes valgfrihet. Det er faktisk dette det handler om, at elevene skal få mer makt til å bestemme over egen framtid, skal få oppfylt sine drømmer, og at det ikke er foreldrenes adresse som skal avgjøre hvilken skole de skal få gå på, for det er mange grunner til at en elev ønsker seg til en annen skole enn den som ligger nærmest. Det kan selvfølgelig være et ønske om å gå på et spesielt studieprogram, men for en del er det også et sterkt ønske om å få bytte miljø, kanskje komme bort fra mobbing, få nye venner, få et nytt nettverk, starte på nytt. Og det er viktigere for meg enn at fylkespolitikere skal få bestemme mer.

Jeg er en sterk forsvarer av lokaldemokratiet, men jeg er også en sterk forsvarer av enkeltmenneskets rett til å bestemme over eget liv. Arbeiderpartiet vil reversere dette hvis de vinner valget i 2021. Det tror jeg ikke de kommer til å gjøre, men det er i hvert fall en av de aller beste grunnene til ikke å stemme på Arbeiderpartiet ved neste valg. Her er det hensynet til elevene som skal stå i høysetet, ikke en rørende omsorg for fylkespolitikere.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [13:28:05]: Jeg er glad for at vi har SSB. Det er rimelig lett å forholde seg til for alle i denne salen og for journalister og velgere. Hvis vi går inn på SSB og sjekker ut hvordan det står til med deltakelsen i arbeid, vil man fort se at det er flere kommuner i Norge, og mange av dem i distriktene, hvor det er mer enn 40 pst. av befolkningen i arbeidsfør alder som står utenfor arbeidslivet, og det er i en normalsituasjon. Etter koronaen har det blitt enda mer utfordrende. I denne salen betyr det eksempelvis at representantene Myhrvold, Strand, Thommesen, Nordlund, Gjelsvik, Sivertsen, Lauvås og Kristensen vil stå utenfor arbeidslivet. Så stor andel i enkelte distriktskommuner er det som i dag ikke har muligheten til å være med. Det er flere årsaker til det, men en manglende nærings- og industripolitikk er en åpenbar grunn.

Flere av disse kommunene ligger i mitt hjemfylke, i særlig den sørlige delen, hvor skogbruket tidligere sysselsatte mange. Da vil noen si: Ja, men det er jo på grunn av teknologisk utvikling. Det er delvis riktig, men det er også en side ved den historien som det er viktig å drøfte her, for det handler om hvorvidt råstoffet skal videreføres i Norge, eller om vi bare skal være en råvareleverandør til f.eks. den svenske industrien. Det handler om hvorvidt vi bruker aktive tiltak for å la ungdom som mangler sommerjobb, bidra til planting og ungsogpleie. Da skal jeg faktisk gi regjeringen honnør, for det fungerte i sommer, under koronaen, å gi ungdom muligheten til å delta i skogbruket.

Men i matproduksjonen, derimot, så vi det stikk motsatte, for selv om Stortinget den 31. mars enstemmig vedtok at regjeringen sammen med partene i arbeidslivet skulle sørge for å rydde opp i lønns- og arbeidsvilkårene til våre folk som jobber innenfor matproduksjon, så nektet høyre regjeringen, og de utestengte Fellesforbundet fra å ta del i de løsningene som skulle legges. Det fører åpenbart til at lønningene innenfor matproduksjon blant dem som jobber på åkrer og jorder, er så lave at det er dårligere betalt å bidra i matproduksjon enn det er å få stønad fra Nav.

Høyrepartiene sier ofte at det skal lønne seg å jobbe, og det er helt riktig, det skal lønne seg å jobbe, men det må vi løse på den måten at arbeidsfolk i distriktene får ordentlig betalt, ikke ved å fjerne våre felles forsikringer

og ta bort velferdsstatens ordninger, som skal danne golvet. Det er taket som må løftes, ikke golvet som skal bort.

Kristensen lurte på grunner til å stemme Arbeiderpartiet. Nettopp dette er en god grunn til å stemme på Arbeiderpartiet, for vi vil sørge for en storrengjøring i arbeidslivet som gjør at flere unge folk slipper inn.

Presidenten: Representanten Karin Andersen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Karin Andersen (SV) [13:31:20]: Vi har ennå ikke fått noe svar på hva denne todelingen av norsk distriktpolitikk skal være. Men jeg har kontakt med de grønne miljøene, forskningsmiljøene i Hedmark og Innlandet – Heidner Biocluster, Norwegian Wood Cluster og Biovalley. Det de sier, er at de ønsker seg et samarbeid med blå sektor, disse klyngene som er langs kysten. De kan altså produsere f.eks. fôr til fiskeoppdrett av det man kan produsere i Innlandet. Så den motsetningen regjeringen stiller opp, finnes ikke. Det disse sier til oss, er at de virkemidlene som SV har fremmet, er det som trengs for at de skal komme i gang med disse prosjektene, men da svarer regjeringen nei – akkurat som de sier nei til å resirkulere bygningsavfall på Forestia i Våler, som kunne skapt 100 arbeidsplasser. Nei takk, sier regjeringen.

Nils T. Bjørke (Sp) [13:32:40]: Det er spesielt når ministeren står på Stortingets talarstol og hevder at talet på statlege arbeidsplassar aukar i distrikta. Samtidig seier ho at tala frå departementet har ho tillit til. Vel, berre for Hordaland står det at samla vekst i statlege arbeidsplassar for heile Hordaland er på godt og vel 2 900. Men berre i Bergen er faktisk veksten på over 3 100. Det viser at i heile resten av Hordaland er det ein nedgang på nesten 250 arbeidsplassar. Då vert det spesielt å hevda at det er i distrikta talet på statlege arbeidsplassar veks.

Kvar er så desse arbeidsplassane? Lat meg ta eit døme frå heimbygda, Voss. Når det gjeld Biltilsynet, fjerna dei oppkøyring for tungbil og motorsyklar, dei fjerna halltenesta. Er det så nøye då? Ja, for det fører til at sjåfør-lærarane får store utfordringar. Dei får færre kundar når dei ikkje kan sikra oppkøyring i nærmiljøet. Næringsdrivande, som er eit honnørord – i alle fall på denne talarstolen – får det mykje meir tungvint når dei skal godkjenna ulike reiskap. Det er kanskje ikkje så langt til Bergen, men skal ein køyra ein dyrehengjar ned der berre for å få fastslege godkjenninga, er det tungvint.

Framstegspartiet var på Voss og skrytte av at dette ville ikkje dei vera med på. Men då me i opposisjonen her på huset prøvde å gjera eit vedtak om at ein ikkje

skulle leggja ned, så stemde dei imot. Eg hadde faktisk forventa at dei òg var med og støtta oss her så me kunne ha behalde dei viktige tenestene for folk flest.

Mange av fylkeskommunane har etter kvart så stramme rammer at dei no må gå igjennom utdannings-tilbodet sitt på mange vidaregåande skular. Dei utfordringane som fyrst og fremst kjem fram, er for praktiske fag, som kostar meir.

Eg må innom representanten Hagerup, som snakka om svartmaling. Eg vil seia det er ganske sterkt når både leiaren i Norges Bondelag og Hordaland Bondelag går ut med eige lesarbreve og seier at dei er veldig glad i landbruksnettverket i Høgre, men då må dei òg læra seg å lytta. Eg må seia at denne debatten har forsterka inntrykket mitt – ein høyrer det ein vil, og likar å laga glansbilde i staden for å ta fram dei reelle utfordringane for norsk landbruk.

Guro Angell Gimse (H) [13:35:48]: Sentralisering er en såkalt megatrend, et fenomen som preger samfunnsutviklingen i mange land. Dette er en trend som vi i Høyre aktivt motvirker og demper ved vår politikk. Vi fører en aktiv distriktspolitikk fordi vi ønsker å ta hele landet i bruk. Vi har det ikke i Norge som i Sverige, der distrikt ligger øde. Vi skal fortsette å hegne om levende bygder.

Næringslivet og landbruket er veldig viktig for å få til dette. Arbeidsplasser må skapes i Distrikts-Norge, og veldig mye bra skjer. Med Høyre i regjering fortsetter vi å sikre gode rammer for næringslivet gjennom lave skatter og avgifter og gjennom tilknytningen til EØS, som sikrer næringslivet i distriktene tilgang til et stort og veldig viktig marked. I fjor eksporterte vi fisk for over 100 mrd. kr, og det var rekord.

Landbruket er et viktig satsingsområde for oss. Vi husker Senterpartiet og Slagsvold Vedums spådommer i 2012 om at landbruket vil gå nord og ned med Erna Solberg som statsminister. Det er ikke det som har skjedd. Fakta og tilbakemeldinger viser noe helt annet. Forrige uke leste jeg i Trønderbladet, som er lokalavisen i Melhus kommune, der jeg er fra, at «landbruket har blitt mer sexy». Det var unge bønder på Hølonda, som ligger i ytterkanten av Melhus kommune, som møtte pressen og fortalte om optimisme og framtidstro. Flere hadde satset, og landbrukskontoret påpekte at det gikk veldig bra. Interessen for norsk landbruk og støtten til norsk landbruk er større enn noen gang, og søknaden til landbruksfaglige utdanninger er stor.

Med Høyre i regjering har vi gjort det lønnsomt å satse på teknologi som gjør det enklere for bonden å drive og mer interessant å drive. Skal vi få til rekruttering til landbruket, må vi fortsette å gjøre næringen sexy. Vi må fortsette å legge til rette for ny teknologi, og det gjør vi.

Trenden med nedleggelse av gårdsbruk, som vi så spesielt under de rød-grønne, har bremsset opp. Det ble lagt ned flere gårdsbruk under de rød-grønne, da Senterpartiet hadde landbruksministeren, enn under oss – mange flere.

Et moderne landbruk gir store ringvirkninger, det gir levende lokalsamfunn og oppdrag til håndverkere, dagligvare og annet næringsliv. Mange bønder i distriktet har gjort som mine sambygdinge, de har satset og skapt alt dette. Nå trengs det en forutsigbarhet for at dette kan fortsette. Dersom de rød-grønne, med SV, Miljøpartiet De Grønne og Rødt, får bestemme, settes hele denne forutsigbarheten i spill. En stemme til Senterpartiet er, slik det ser ut nå, en stemme til Miljøpartiet De Grønne og Rødt.

Stein Erik Lauvås (A) [13:39:05]: Jeg får takke for gratulasjonen med at jeg klarte å få lisens som travkusk. Det kan jeg anbefale flere å prøve på. Det blir for øvrig å kjøre i rød-grønne farger, selvsagt, når vi kommer så langt.

Fleipe om hestenæringen skal man egentlig ikke gjøre. Det er en stor næring. Den gir om lag 16 000 årsverk, spredt rundt omkring i hele landet, de fleste av dem ute i distriktene, så hestenæringen er vel verdt å både omtale og ta vare på.

Så kan jeg bare anbefale representanten Trellevik å slå opp på side – jeg tror det er – 41 i det dokumentet som ligger bak her, og der innstillingen vår står. Der er det en god merknad fra Arbeiderpartiet om olje- og gassnæringen, så han skal ikke behøve å bekymre seg for det.

Vi har en del forslag her i salen fra Arbeiderpartiet, noen sammen med Senterpartiet og noen sammen med SV, der vi bl.a. ber om at man skal styrke norsk hestehold. Vi ber om at man skal få opp et pilotprosjekt for smarte bygder. Vi ber om forslag om å øke finansieringen av hurtigbåt- og ferjetilbud i distriktene. Vi ber om nye tiltak for at distriktskommunene skal kunne innovere mer enn de gjør i dag. Vi ber om å sikre lik tilgang til kunnskap og kompetanse i hele landet gjennom å styrke utdanningsinstitusjonenes regionale rolle, altså gjøre det enklere å få kompetansepåfyll og ta mer utdanning som voksen.

Vi ber også regjeringen om å gå igjennom de regionale flyrutene for å sikre et godt og likeverdig kollektivtilbud i distriktene, og vi ber om at det legges til rette for en betydelig forbedring av mobildekningen i hele landet og utbygging av flere mobilmaster. Vi er også innom at man bør øke midlene til bredbåndsutbygging betydelig, for det er fremdeles altfor mange steder i landet som ikke har god nok dekning. Det har vi oppdaget, noen hver av oss når vi har hatt møter med folk ute i distrikte-

ne – når Teams-bildene stopper, det hakker og man mister lyd. Det er rett og slett ikke godt nok som verktøy.

Det er synd at vi ikke ser ut til å få noen tilslutning fra regjeringspartiene til noen av de forslagene jeg her har nevnt. Det skulle man jo tro hadde vært mulig etter at jeg har hørt debatten, men det er et stykke mellom det som regjeringsrepresentantene står her og sier, og det de faktisk ønsker å stemme for.

Ole André Myhrvold (Sp) [13:42:21]: Selvskryt skal man lytte til, det kommer fra hjertet, som den tyske filosofen Arthur Schopenhauer sa. Jeg registrerer at foruten å angripe Senterpartiet, er regjeringens representanter gode i den grenen i dag. Problemet er at folk rundt i landet ikke kjenner seg igjen i det skryttet. Kommunenes økonomi har blitt vesentlig dårligere de siste årene, kompetansesarbeidsplasser sentraliseres, og statlige tjenester og tilbud flyttes vekk. Den sentraliseringen finner sted, og den ser folk.

Mange av disse tjenestene digitaliseres, og det er ikke nødvendigvis galt, men det rare er at når ting digitaliseres, desentraliseres ikke arbeidsplassene – de sentraliseres. Det burde vært motsatt. Når tjenester digitaliseres, burde det danne grunnlag for å flytte tjenester ut, ikke inn til de store byene og regionsentrene – arbeidsplasser som kunne bidra til bredere befolknings sammensetning i Distrikts-Norge og gjort det mer attraktivt å flytte ut og hjem gjennom å skape attraktive og spennende kompetansesarbeidsplasser og klynger. Men da er vi også avhengige av noe regjeringens representanter har skrytt av i dag, nemlig satsingen på bredbånd.

Jeg tror alle i denne salen er enige om at høyhastighets bredbånd er en nødvendighet anno 2020. Det var det før pandemien, og vi har i hvert fall sett det nå, under pandemien, på en svært tydelig måte, på hjemmeskole og hjemmekontor. I tillegg kommer fordelene ved å ta i bruk ny teknologi innenfor velferd, næringsliv og landbruk, og ikke minst sosialt, for å holde kontakt med slekt og venner via skjerm. Dessverre er det mange som ikke opplever at de er en del av denne digitale revolusjonen, i hvert fall ikke en fullverdig del av den.

På slutten av 1990-tallet lanserte Senterpartiet ideen om den digitale allemannsretten, og partiets daværende leder, Odd Roger Enoksen, ble kjent for uttrykket «breiband til distrikta». Stortingsflertallet den gangen slo fast at utbygging av bredbånd først og fremst skulle være en sak for markedet. Drøyt 20 år senere er vi ikke i mål, noe Senterpartiet også advarte mot den gangen. Forskjellene mellom folk og det digitale klasseskillet øker. Mens markedet skummer fløten og tilbyr det betalingsvillige markedet der folk bor stadig bedre båndbredde og bedre tilkobling, blir andre hengende etter.

De som bor litt grisgrendt, er henvist til tilfeldige statlige midler og dugnader i grenda.

Dagens melding svarer dessverre heller ikke på denne utfordringen. «Breiband til distrikta» er fortsatt like aktuelt for å holde vekst og framdrift i hele landet, og da kreves det en betydelig satsing utover hva regjeringen legger opp til.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [13:45:14]: «Det handler om vilje», sa min Senterparti-kollega Willfred Nordlund i starten på denne debatten. Om man vil ha utvikling i distriktene, står det på viljen – den politiske viljen. Det er det vi har hatt i distriktpolitikken i Norge tidligere, som da man bygde ut distriktshøyskolene på 1970-tallet, noe som bl.a. førte til at Bø i Telemark ble en skikkelig vital studentkommune. At viljesterke og handlekraftige politikere også hadde fått til at Sørlandsbanen fikk en skikkelig stor sving innom nettopp Bø, bidro ytterligere til at kommunen har vært i god utvikling. Både høyskolen, nå universitetscampusen, god infrastruktur og påfølgende tilfang av mange andre statlige arbeidsplasser har gjort Bø i Telemark til en vekstkommune i mange år.

Det er ikke tvil om at dersom man vil satse på distriktene, finnes det gode, sterke og konkrete politiske virkemidler for det. Men å bruke så konkrete og sterke virkemidler er ikke regjeringens tilnærming til distriktpolitikken. Den handler i praksis om sentralisering, noe vi i Telemark har merket sterkt på kroppen under Ernas ulike regjeringer. Man har lagt ned to sykehus og en rekke lensmannskontorer og økt responstiden kritisk, samtidig som veldig mange tjenester og arbeidsplasser er sentralisert vekk til Vestfold, bl.a. politimesteren og hans stab, nødsentralen, statsadvokatembetet, hovedkontoret til universitetet, Fylkesmannen, Navs kontaktsenter – og nå skal regjeringen legge ned tingretter og jordskifteretter i øvre del av Telemark også. Det er ikke mange i Telemark som opplever at det er tiltak som bidrar til god utvikling av distriktene.

Et annet stort problem i Telemark er massevis av svært dårlige fylkesveier. Etterslepet er kjempestort. Fylkeskommunen er nå fortvilet fordi regjeringens stramme opplegg for fylkesøkonomien ikke bidrar til at dette kan forbedres. Også her handler det om vilje.

Vi i Senterpartiet har de siste årene vist stor vilje til å få fylkesveiene våre mye bedre, til det beste for en positiv utvikling i distriktene. Cirka 1 mrd. kr har vi lagt inn i våre alternative budsjetter. Med den milliarder ville Telemark nå fått ca. 800 mill. kr til fylkesvei, og da ville vi, om ikke annet, hatt et mer normalnivå å hankes med når det gjelder etterslep. Det hadde vært skikkelig distriktpolitisk satsing.

Det heter at der det er vilje, er det vei. I Telemark og ellers i distriktene er det altså ikke mye til fylkesveier. Mange steder er det helt håpløst, og regjeringen viser da heller ingen vilje til å bistå, ei heller med andre konkrete distriktpolitiske tiltak eller med å stanse sentraliseringen. Skal det bli bedre utvikling i distriktene, og skal en få slike vekstkommuner som Bø i Telemark over hele landet, må vi helt tydelig få en regjering som virkelig har vilje – og skikkelige tiltak for å satse på distriktene.

Presidenten: Representanten Norunn Tveiten Benestad har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Norunn Tveiten Benestad (H) [13:48:24]: Det var bare en kort kommentar til noe representanten Kolberg sa tidligere. Han sa i sitt innlegg noe sånt som at staten skal være distriktenes venn og ikke deres motstander, og det er jeg enig i. Men staten kan ikke være alt for alle alltid. Den må være der når det trengs mest og behovet er størst. Det krever prioritering, og denne regjeringa har vært tydelig i sine prioriteringer og prioritert fem hovedområder:

- å få ned etterslepet i samferdselssektoren
- å spille på lag med det lokale næringslivet
- å satse på kompetanseutvikling
- å styrke digitalisering og teknologisk utvikling
- å si ja til lokalt initiativ

Det er etter mitt syn både konkret og en klok politikk og et viktig bidrag for framtida.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [13:49:35]: Det er fascinerende at landets distriktsminister i en debatt om hvordan vi skal sikre vekst og utvikling i hele Norge, i mangel på gode argumenter velger å bruke taletid på framdriften i budsjettarbeidet i finanskomiteen. Særlig freidig er det når en representerer regjeringens partiene og deres støtteparti Fremskrittspartiet, som har sørget for å bryte alle mulige frister, og som nå sørger for at det ligger an til at det i finansinnstillingen ikke er flertall for noe som helst. Det er altså meldingen fra dagens regjering og deres støtteparti Fremskrittspartiet til kriserammede virksomheter rundt om i Norge, som lever med usikkerhet for arbeidsplasser og for bedrifter hver eneste dag.

Til kommentarene fra statsråden om ansvarlig pengebruk: Statsråden representerer en regjering som i sju år har øst ut oljepenger, som har sørget for at byråkratiet har vokst og vokst, som har sørget for økt konsulentbruk og at bruk av kommunikasjonsfolk har økt i bølter og spann. Men i dagens situasjon, når vi står overfor den største krisen som Norge har opplevd i moderne tid etter andre verdenskrig, skal en plutselig ikke være villig til å stille opp i tilstrekkelig grad for folk og næringsliv i

hele Norge, for kriserammede bedrifter som står i fare for å gå konkurs, folk som ikke vet om de har et arbeid å gå til i morgen. Vi må jo sørge for ansvarlighet og forutsigbarhet. Det er det som er en riktig og fornuftig forvaltning av fellesskapets midler, og som bidrar til en trygg styring av Norge.

Vi må ta vare på det næringslivet vi har rundt om i Norge innenfor viktige næringer, som reiselivet, som nå ligger med brukket rygg etter målrettede avgiftsøkninger fra regjeringens side og deres støtteparti Fremskrittspartiet. Det er uklok politikk. De trenger forutsigbarhet. Det kan ta flere år før de er tilbake i normalt gjenge igjen. Men når de kommer opp i knestående, kanskje til nød fram mot sommeren, skal de altså møte en dobbelt avgift.

Vi må istedenfor sørge for aktivitet og omstilling og bruke statens kraft i en aktiv motkonjunkturpolitikk for å sørge for å berge bedrifter og arbeidsfolk gjennom krisen, og sørge for at vi kan ha vekst og utvikling i Norge – og i hele Norge – i framtiden.

Ingjerd Schou hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Neste taler er representanten Erlend Larsen, Høyre, deretter statsråd – nei, Slagsvold Vedum må få ordet først, sånn er det! Vær så god, Vedum.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [13:52:40]: Kanskje det var presidentens drøm at Senterpartiet ikke skulle få ordet en gang til?

Presidenten: Presidenten drømmer ikke om det.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [13:52:47]: Presidenten drømmer ikke om det. (Munterhet i salen.)

Jeg har lyst til å sitere Høyre-ordføreren i Bø, for han oppsummerte det veldig kort og veldig konsist: «Staten har forlatt oss.» Dette er Høyres egen ordfører i en distriktskommune, Bø i Nordland. Hvorfor sier han det? Jo, fordi han ser hvordan politikken til Høyre har fungert, at på område etter område har staten trukket seg bort fra de små kommunene i Norge.

Med Fremskrittspartiet og Høyre sammen har vi aldri sett en mer sentraliserende politikk enn det vi ser nå. Vi har tidenes mest sentraliserende regjering. Vi har fått et statlig distriktsutvalg, som er ledet av Brandtzæg, og han sier det rett ut: Statlige arbeidsplasser har økt med 15 pst. Utkantkommunene har mistet 12 pst. av de statlige arbeidsplassene i den samme perioden. Altså: De statlige arbeidsplassene har økt i sum, mens man har tappet alle småkommunene. Hvis vi ser på SSB-statistikken fra 2016 til 2018, ser vi at antallet statlige arbeidsplasser har økt, mens i 237 kommuner har det blitt mindre.

Det er et direkte resultat av politisk bevisste handlinger. Når man sentraliserer politiet ved å kalle det nærpoltireformen, men allikevel legger ned over 120 tjenestesteder, blir det sentralisering. Når man gjennomfører en reform i skatteetaten der man skal ha færre kontorer, blir det sentralisering. Når man gjennomfører en reform i Nav der man ønsker å strømlinjeforme det, blir det sentralisering. Når man gjennomfører en reform i universitets- og høyskolesektoren der man skal slå sammen, legger man ned studiesteder som Nesna. Når man lager rare konstruksjoner, når Østfold, Akershus og Buskerud skal være samme konstruksjon, sånn at fylket til stortingspresidenten blir Viken, et fylke som ingen skjønner meningen med, blir det sentralisering. Sånn kunne jeg ha fortsatt. Det er dette regjeringen må ta inn over seg.

Jeg synes Norge er et fantastisk land. Jeg har sånn tro på alt fra Finnmarkskysten til Agder, fra Hedmark til kysten av Vestlandet, men da må vi også som stat vise at vi har tro på hele Norge, og ha arbeidsplasser og virksomhet i hele Norge. Hvis vi skal utvikle hele landet, kan vi ikke konsentrere alle arbeidsplassene rundt Oslo, Trondheim, Bergen og Stavanger, vi må også ha dem på de små stedene.

Distriktsutvalget sier det rett ut: Det er staten og offentlig sektor som sentraliserer mest, ikke privat sektor. I mange av de små kommunene er det aktivitet, det er verdiskaping, høy verdiskaping, som vi alle tjener på. Da må vi også ha en stat til stede på de mindre stedene, sånn at det kan være mulig for en liten familie å flytte dit, at det er jobb til mor og far på det stedet, at det er trygt, at ambulansen kommer når ulykken skjer, at det ikke er sånn som vi opplever i Innlandet, at når man ringer til operasjonssentralen, kan man ikke regne med at det kommer politi, hvis man ikke bor utenfor Hamar, Kongsvinger eller de andre byene i det nye, rare fylket Innlandet.

Det er på tide at statsråden og regjeringen begynner å tro på hele landet, og ikke bare sentraliserer landet.

Erlend Larsen (H) [13:56:00]: Norsk politi deltok nylig i en internasjonal operasjon mot et nettverk av grenseløse kriminelle som brukte høyteknologi, som krypterte mobiltelefoner. Operasjonen førte bl.a. til et stort beslag av narkotiske rusmidler i Nederland. For et par år siden ble et stort antall personer dømt i den store overgrepssaken som blir kalt «Operation Dark Room».

Dagens kriminelle er ikke som før. De er bedre organisert, de bryr seg ikke om landegrenser eller kommunegrenser, de bruker moderne teknologi, og de er villige til å bruke brutal vold. De utøver former for kriminalitet det ikke er mulig for et lensmannskontor å etterforske.

Resultatene av reformen viser at kvaliteten på arbeidet til politiet har blitt bedre, og at norsk politi etterforsker flere og mer kompliserte saker i dag enn tidligere. Ny teknologi gjør det mulig for politiet å gjøre langt mer ute i felt. Stadig flere politibiler blir utstyrt med datamaskiner, noe som har stor betydning for responstiden. Det er også en del av politireformen.

Nye tall viser at politiet for første gang når kravene om responstid på nasjonalt nivå. 98 pst. av alle anrop til nødnummer 112 besvares innen 20 sekunder. Noe av årsaken til at målet nås, er at det har blitt mer enn 3 000 flere årsverk i politiet siden regjeringen tiltrådte i 2013. Mange av årsverkene fylles med mennesker som har annen utdanning enn Politihøgskolen. Politiet har behov for kompetansen til psykologer, økonomer, datakyndige osv. En forebyggende gruppe er fortsatt på skoler og i barnehager, hvor de gjennomfører kunnskapsformidling innen områder som preger vår tid, som f.eks. deling av bilder på nettet, bruk av rusmidler osv.

Vi skal være trygge i hele landet. Samtidig er det en del spesialfunksjoner som må være samlet. De som skal være eksperter på data og spesialisert kriminalitet, må arbeide samlet i kompetente miljøer. Politireformen legger til rette for det. Å gå tilbake til ordningen med et stort antall lensmannskontorer vil ikke løse morgendagens kriminalitetsbilde. I stedet for å ha en rekke små lensmannskontorer med særdeles begrenset åpningstid og begrensede ressurser til å løse oppdragene, er de kraftsamlet til noen færre stasjoner som har den tilgjengeligheten og kapasiteten vi forventer av politiet i dag.

Beredskapstroppen og utrykningsenheten i politidistriktene er kraftig styrket, og de øver mer. Vi har også styrket politiet med tre nye helikoptre. Dette er til gagn for hele Norge, både by og land. Politireformen er ikke i mål, men vi er på god vei. Vi får stadig flere tilbakemeldinger om at reformen virker. Politiet har blitt langt mer synlige der folk er, på nettet, og dette er spesielt viktig med hensyn til barn og unge. Vi skal satse enda mer på bl.a. alvorlig kriminalitet som drap, seksuallovbrudd og vold i nære relasjoner, og vi skal satse mer på kontraterror – i hele landet.

Statsråd Linda Hofstad Helleland [13:59:03]: Økningen i statlig sysselsetting i de fire største byene i Norge har vært fallende den siste tiden, selv om Senterpartiet fortvilt nå prøver å si noe annet. Det er kanskje ikke så rart at det er mange arbeidsplasser i de større byene, for den store økningen de siste årene har kommet innenfor helse, høyskole- og universitetssektoren og justis. Det er fordi denne regjeringen hadde en voldsom satsing på flere politi, på helsearbeidere og innenfor høyskoler og universiteter.

Ordføreren i Bø fortalte meg da jeg snakket med ham i dag, at staten begynte å trekke seg ut da Senterpartiet satt i regjering, det var da staten begynte å forsvinne. Men det er ikke det som er viktigst for meg, sa han. Det viktigste er at vi klarer å skape jobber, at folk har lyst til å bo her.

Når vi hører på Slagsvold Vedum, er det stat, stat, stat og mer stat. Man skulle virkelig tro at Senterpartiet har begynt å endre litt på retorikken sin for å bli gode venner med både MDG, SV og Rødt – hvis det er dem statsministerkandidat Slagsvold Vedum trenger støtte fra. Det er et dårlig tegn. Det er ikke mer stat som skaper velferd, som skaper jobber rundt omkring i Distrikts-Norge.

Når det gjelder den spissede distriktpolitikken som regjeringen i større grad ønsker å utvikle, gikk startskuddet i dag for arbeidet med de to ulike strategiene vi skal i gang med. Vi skal samarbeide med dem som har skoen på, de som jobber i reiselivsnæringen langs kysten, de som jobber med hytteturisme, de som ønsker å legge til rette for oppdrett og mineralnæringen. Det er dem vi skal snakke med – sammen med kommunene, som ser at det er store utfordringer, som ønsker å snu utviklingen, som ønsker vekst i kommunene sine. Vi skal samarbeide med fylkeskommunene.

Når Senterpartiet står og avkrever oss svar i dag, når vi i dag varsler at vi begynner å jobbe med en strategi, kan jeg si at denne regjeringen lytter til folk. Vi er der ute. Vi snakker med dem som har skoen på, det er de som skal være med og gi innspill til hvordan strategien skal utarbeides.

Her er det selvsagt mange fellesnevner, for kysten og innlandet har veldig mye til felles. Men de har også utfordringer hver for seg som vi må klare å møte i mye større grad enn vi har gjort før. Det handler om grønne og blå kompetansebedrifter og -miljøer. Det handler om felles utfordringer for å skape det næringslivet som bidrar til at innbyggerne får en bedre velferd.

Willfred Nordlund (Sp) [14:02:18]: La oss først slå fast at det er kuttet mye i midlene som er avsatt til å kompensere for distriktsulemper, både gjennom direkte bevilgninger til distrikts- og regionalpolitikken og gjennom målrettingen av offentlige midler og, ikke minst, statlige arbeidsplasser. Staten har en balansenrolle i mange distrikt, og derfor er de arbeidsplassene så viktige. Muligheten for å ha flere desentralisert er absolutt til stede.

Jeg tror jeg må henlede alle sammen til å studere svar på spørsmål nr. 198 til statsbudsjettet fra Senterpartiet. Der fremkommer det tydelig at man har en indre sentralisering i absolutt alle regioner, og de store vinnerne er altså de fire største byene i Norge. Det er selvfølgelig

lig helt naturlig med bakgrunn i at de får mange av dem når vi snakker om sykehus, men det gjelder også på en rekke andre områder hvor det ikke er naturlig at de skal få den store økningen. Der får de også nye statlige arbeidsplasser. Det kommer til å skape en uheldig utvikling på sikt.

Det er altså en underfinansiering av oppgaver norske lokalpolitikere og fylkespolitikere opplever. Det er klart at det hindrer deres mulighet til å skape gode tjenester, det som danner grunnlaget i folks hverdag, de tjenestene man er avhengige av. Det er vi nødt til å gjøre noe med.

Det kan høres ut som man liksom tillegger Senterpartiet oppgaven å jobbe mot urbaniseringens kraft, og at dette er en trend som overhodet ikke kan motarbeides. Men nå må man altså lytte nøye, for det handler i stor grad om politisk vilje og hva slags rammevilkår man legger til grunn. Og jeg viser til SSBs befolkningsutviklingsstatistikk: I 2005 hadde 116 kommuner folketilvekst, 249 hadde nedgang. I 2013 hadde 255 kommuner folketilvekst, 112 hadde nedgang. Hva skjedde da vi kom til 2018? Da hadde altså 188 kommuner folketilvekst, og 227 hadde nedgang. I fjor hadde 128 kommuner folketilvekst, og 291 hadde nedgang.

Årsakene er flere, men de politiske prioriteringene som Solberg-regjeringen og støttepartiet Fremskrittspartiet har gjort, har medvirket til denne utviklingen. Noe annet er helt umulig for regjeringen å komme seg fra.

Vi trenger ikke en politikk for fraflytting i distriktene. Og la meg understreke at statsrådets vurdering av hva som er norske distrikt, er meget snever. Det er sånn at det er befolkningsnedgang i mange store kommuner også, i det som er typiske distriktsområder i dette landet – i kommuner med både 7 000, 8 000, 12 000, 15 000 og 20 000 innbyggere har man altså både en befolkningsnedgang og en stat som trekker seg ut. Det er nok ikke sånn at det bare er på den ytterste «ø» eller i den minste kommune at dette er et problem. Man opplever det også i store og mellomstore kommuner, og det er derfor statsråden og regjeringens politikk er så feil.

Geir Adelsten Iversen (Sp) [14:05:35]: Jeg skulle egentlig ikke gjøre denne debatten så veldig lang, men jeg hadde lyst å ta opp noe som det har vært snakket om, folkeaksjoner osv. Det er en folkeaksjon som kanskje ikke har vært nok nevnt, og det er den folkeaksjonen som er i Andøy. Man la ned Andøya flystasjon på Andenes og flyttet den rett over fjorden, til Evenes – ikke så veldig langt unna. Det var en fantastisk flyplass som ingen skjønner hvorfor man tok bort.

For min egen del er jeg veldig glad for at fergen går mellom Øksfjord og Hasvik, slik at jeg kommer meg

hjem når det er nødvendig. Nå blir det jo slik at disse ferjene skal gå på gass, og det gjør at de sjelden går når det er dårlig vær. Fergen er navlestrengen til samfunnet der ute. Men slik har det blitt.

Vi som bor i Hasvik, produserer for ca. 1 mill. kr per innbygger fortsatt. Det kunne ha vært mye mer. Vi har aldri før hatt så mye fisk i landet som eksporteres, men vi kunne sikkert ha eksportert for 2 mill. kr hvis det hadde blitt lagt til rette for det.

Lokalt eierskap er viktig, og slik det er nå, er ikke kapitalen i Hasvik. Representanten Tom-Christer Nilsen nevnte at det var kommet noen store båter. Ja, det har kommet mange store båter. Vi har mistet de små. Det har f.eks. igjen ført til at de store båtene ikke kommer seg inn i havnen. Fylkeskommunen, som har fått ansvaret for å mudre og gjøre slikt, har ikke blitt tilført kapital for å gjøre det. Det fører til at de store båtene må ligge på yttersiden og vente på at det skal bli flo sjø før de kan legge til kai og levere. Det er i et nøtteskall hvordan det har blitt.

Når det gjelder statlige arbeidsplasser, sier offentlig statistikk at Oslo i perioden 2013–2019 hadde 73 668 statlige arbeidsplasser. Det var 4 546 flere enn i perioden før. Til sammenlikning hadde Loppa ti, og de hadde mistet ni.

Hva kan vi leve av i landet? Det er ikke så veldig mange andre muligheter, men vi ser stadig etter nye muligheter for å kunne leve. Det er ingen som skal fortelle meg at vi ikke gjør det som det går an å gjøre.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [14:08:47]: Eg trur ein viktig premiss for denne diskusjonen er om den politikken som regjeringa fører, fører til mindre sentralisering, og om han snur den negative befolkningsutviklinga i distrikta. Svaret på det er nei, det gjer han ikkje. Han styrkjer den utviklinga vi i dag ser. Heilt uavhengig av den linja som regjeringa no legg seg på i denne distriktsmeldinga, styrkjer han sentraliseringa og den svake befolkningsutviklinga som vi ser i stort sett heile Distrikts-Noreg, samanlikna med dei urbane strøka.

Viss ein går ned i tala på dette – bl.a. Telemarksforsking har gjort ein veldig interessant analyse med utgangspunkt i SSB-tal, som ein også er inne på i NOU-en som handlar om distriktsnæringane, som regjeringa har bestilt – ser ein at det ikkje er ei sentralisering som skjer i næringslivet. Næringslivet sentraliserer faktisk ikkje. Der ser vi faktisk tendensar til ei positiv desentralisering, at næringslivet i stadig større grad desentraliserer litt.

Der vi ser sentraliseringa sterkast, er i det offentlege. Det er litt sentralisering i kommunane. Det skjer også ei sentralisering i kommunane og fylkeskommunane. Men dei som fører an i sentraliseringa, er staten. Der har

vi dei seinare åra sett at det har eksplodert. Ein har køyrt den eine reforma etter den andre, og mantraet har heile tida vore at stort er betre enn smått, store fagmiljø er mykje betre enn spreidde fagmiljø – og dermed har ein bygd ned det statlege nærveret i distrikta. Det er faktaa.

Som forsvar mot kritikken som blir fremja av dei partia som ønskjer å snu denne utviklinga, er at no snakkar representanten Knag Fylkesnes ned distrikta igjen. Det er ein heilt absurd argumentasjon. Viss eg er kritisk til distriktspolitikken til regjeringa, snakkar eg ned distriktspolitikken til regjeringa – eg snakkar ikkje ned distrikta. Viss ein skulle bruke denne argumentasjonen på kriminalpolitikken, ville det vore nesten det same som å seie at viss eg var kritisk til kriminalpolitikken til regjeringa, snakkar eg ned dei kriminelle. Det er ein heilt absurd argumentasjon, som vi møter igjen på område etter område. Det er ein slags nødargumentasjon. Vi ser det i samband med fiskeripolitikken også: Viss ein er ueinig i fiskeripolitikken til regjeringa, snakkar ein ned fiskeria. Og viss ein er ueinig i landbrukspolitikken til regjeringa, snakkar ein ned landbruket.

Nei, vi er kritiske til politikken til regjeringa, og vi snakkar opp distrikta, fiskeria og landbruket, for vi trur at Noreg treng denne infrastrukturen viss vi skal klare den store grønne omstillinga i framtida.

Heidi Greni (Sp) [14:12:04]: Vi behandler en melding som har en god situasjonsbeskrivelse, men som har null tiltak. Dessverre har det ikke kommet noen nye tiltak i denne debatten heller, med unntak av at statsråden antydte at vi skal ha en todelt distriktspolitikk, og det er helt umulig å få tak i hva som ligger i det. Tvert imot skaper det en usikkerhet: Skal vi nå avvikle det viktigste distriktspolitiske virkemiddelet – differensiert arbeidsgiveravgift? Det hadde vært veldig betryggende om statsråden kunne avkrefte det, og prøve å tegne en liten skisse av hva dette egentlig går ut på.

Stort sett har statsråden og regjeringens representanter brukt denne debatten enten til å fornekte fakta eller til å gjøre narr av Senterpartiet. Det er jo ikke spesielt konstruktivt noen av delene.

Når fakta sier at antall kommuner med befolkningsnedgang var 249 da forrige høyre-regjering gikk av og 113 da den rød-grønne regjeringen gikk av, er det noe som viser at rød-grønn distriktspolitikk ikke virker? Etter sju år nå med høyre-regjering, er vi oppe i 291 kommuner med befolkningsnedgang. Selvfølgelig virker distriktspolitikken.

Statsråden benekter også at store økninger i statlige arbeidsplasser er kommet i de store byene, selv om Finansdepartementet påstår at det stemmer. Det er nesten utrolig at det går an.

Senterpartiet har blitt gjort narr av på alle mulige måter. Vi har ikke gjort noe annet enn å drikke kaffe, som om det er galt. Vi har snakket ned distriktene, vi har bremsert samfunnsutviklingen, og vi har ytret ønske om middelalderske løsninger – det er det vi har brukt de siste åtte årene på. Da bør jo statsråden spekulere på hvordan det kan ha seg at vi har gått fra en oppslutning rundt sperregrensen for åtte år siden, til en femdobling av den oppslutningen i løpet av åtte år. Kan det muligens tenkes at velgerne ser at vi ser dem?

Jeg må bare konstatere at etter denne debatten er det fortsatt ingen nye løsninger, det er ingen tydelig distriktspolitikk – tvert imot skal disse desentraliserende tiltakene fortsette sånn som de har gjort. Jeg hørte på radioen i morges at det i dag er på dagen ti måneder siden vi fikk en distriktsminister. Jeg kan konstatere at det tar i hvert fall ti måneder til før vi får en distriktspolitikk.

Arne Nævra (SV) [14:15:24]: Det var flere Høyre-representanter og kanskje spesielt den hyggelige representanten Torill Eidsheim som fikk meg til å ta ordet, for de har altså vist til flere reformer som underforstått skulle ha gitt distriktene bedre muligheter. Da tenkte jeg: Er det mulig at de tør å trekke fram mange av de reformene som har vært gjennomført den siste tida, de siste åra, i denne debatten? Det forundrer meg.

Mente hun nærpolitireformen f.eks. – at nedlegging av politi- og lensmannskontorer er en god distriktspolitikk? Man kan kanskje finne argumenter innenfor justis hvis man leter lenge og godt. Jeg vil bestride det, men da er det i hvert fall en mulighet. Men distriktspolitikk?

Mente hun regionreformen? Kommunesammen slåingene? Man kan kanskje finne argumenter der også som er positive, selv om jeg kan bestride mye av det også. Men god distriktspolitikk? Det at man sentraliserer kommunesenter, tjenester, rådhus osv. – er det bra distriktspolitikk? Var det kanskje sentraliseringsforslagene på tingrettene, passkontorene som skal nedlegges, hun tenkte på? God distriktspolitikk? Dette fatter ikke jeg.

Var det kanskje reformen innenfor yrkestransport hun tenkte på – frislepp av drosjer – og henviser da kanskje til enerettsordningen i distriktene som skulle ta over for pliktkjøringen i distriktene? Er det det hun tenker på – det at man får en enerettsordning til å drive praievirksomhet, altså kjøre drosje på markedsbaserte betingelser ute i distriktene, stå i et veikryss i Sigdal? Det tror jeg ikke gir mye penger. Det er altså en fullstendig nedprioritering av distriktene i den nye drosjeloven.

Var det kanskje endringer i postloven hun tenkte på – det at vi har halvert antall dager med ombæring? Det er merkelig distriktspolitikk det også.

Kanskje var det jernbanereformen hun tenkte på – det at man har to, tre eller fire selskaper som man forholder seg til når man reiser fra et distrikt til et annet? Er det bra distriktspolitikk?

Jeg kunne henvist til mange andre eksempler, trafikkstasjoner f.eks., men jeg skjønner det ikke er så lett for høyrekreftene å drive distriktspolitikk, for på mange måter er det bare et plaster på såret på et system de forsvarer, der kapitalen skal gå ganske fritt. Og den går, som vi vet, der det er mest å tjene. Og når de attpåtil heller ikke vil bruke statlig eierskap på noe vis – helst ikke – er det ikke lett.

Presidenten: Representanten Willfred Nordlund har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Willfred Nordlund (Sp) [14:18:44]: Jeg skal ikke forlenge debatten mer enn nødvendig, men vi har altså noen forslag som jeg ikke har rukket å omtale.

Det ene dreier seg om den gode ordningen som heter Merkur, for hva slags støtteordninger vi har for den lokale nærbutikken i distriktene. Senterpartiet mener man er nødt til å se på ordningen for også å skape muligheter for dem som ikke har opparbeidet seg kapital, og som heller ikke på sikt ser ut til å ha muligheten til det, men ellers har en sunn drift.

Videre har vi et forslag som dreier seg om en større satsing på mineraler og en plan for hvordan man skal få i gang det, en opptrappingsplan for å ta igjen fylkesveitersleppet, et forslag om posttjenester for laboratorieprøver og ikke minst lokalavisene. Vi har et ønske om å få en bedre tilpasset strandsoneutbygging. Og ikke minst har vi et forslag som går på revidering av statlige retningslinjer.

Helt til slutt en liten stemmeforklaring: Forslag nr. 30 kommer Senterpartiet til å stemme for. Vi legger til grunn at det ikke nødvendigvis er sånn at det medfører at vi mener regjeringen direkte skal bevilge til kommunale næringsfond, men vi mener at de har vært veldig viktige.

Solveig Sundbø Abrahamsen (H) [14:20:07]: Noreg er eit godt land å bu og leve i. Landet vårt er prega av små forskjellar og stor grad av tillit og tryggleik. Samfunnsutviklinga dei siste åra viser ein global trend der me ser aukande grad av sentralisering og digitalisering i samfunnet. Det gjev seg òg utslag i Noreg.

Når ein høyrer på representantar frå spesielt Senterpartiet, skulle ein tru at dette er noko som skjer under denne regjeringa og berre i Noreg. Ja, det kan verke som at Senterpartiet har gløymt sine åtte år i regjering – der 9 000 gardsbruk blei lagde ned, og 336 grendeskular òg blei lagde ned.

Utfordringa for mange distriktskommunar er ein aldrande del eldre og etter kvart òg mangel på kompetent arbeidskraft. Fakta er at dei unge flyttar frå distrikta inn til byen. Spesielt jenter dreg ut og kjem ikkje tilbake. Telemarksforsking anslår at i 237 kommunar vil befolkninga gå ned fram mot 2040, og at dei minst sentrale kommunane vil miste 18 pst. av innbyggjarane. Det er eit utfordrande bilde.

Difor er eg glad for at denne regjeringa ser behov for meir kunnskap om distrikt, og i forbindelse med distriktsmeldinga som kom hausten 2019, blei det sett ned to utval – det første om distriktsnæringslivet, som kom no den 28. oktober, og det andre er demografiutvalet, som skal greie ut konsekvensane av demografiutfordringane i distrikta. I sum vil desse to utvala gje eit oppdatert kunnskapsgrunnlag for å vidareutvikle distriktpolitikken, for det er for lite kunnskap om kva som gjer ein kommune attraktiv. Er det arbeid, familie, tilgang på kultur- og fritidstilbod, breiband eller utdanningstilbod? Å skape attraktive lokalsamfunn der folk ønskjer å busette seg, er ein av dei viktigaste distriktpolitiske problemstillingane i framtida. Me kan ikkje tvinge folk til å bli verande i distrikta, eller bruke tvang for å få folk til å flytte til gravgrendte strom. Me må forsøkje å finne ut kva som skaper attraktive og levande lokalsamfunn.

Eg er overbevist om at me må fortsetje å leggje til rette for vekst og utvikling i privat sektor. Me må kunne tilby likeverdige velferdstenester – og ikkje minst fortsetje den ekspansive satsinga på samferdsel, som denne regjeringa har ført sidan 2013, og som medfører at folk får ein større bu- og arbeidsmarknad. Det vil kunne vere med på demme opp for den globale trenden.

Presidenten: Representanten Ove Trellevik har hatt to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Ove Trellevik (H) [14:23:06]: Representanten Slagsvold Vedum gjorde ein kort visitt her og diskuterte distriktsmeldinga. Han trekte fram Sture Pedersen i Bø, der han hadde fortalt at staten hadde forlate dei. Men Senterpartiet la i fjor haust fram eit budsjett for i år der dei eigentleg ville forlata mange plassar rundt om i landet. Dei ville redusera Sjøfartsdirektoratet sine budsjett i Haugesund. Regelrådet i Hønefoss skulle leggjast ned, alle skulle mista jobben. Tilsette i Direktoratet for forvaltning og IKT i Leikanger måtte finna seg nye jobbar. I Nasjonal kommunikasjonsmyndigheit var det uklart kven som skulle ryka – om det var Lillesand, Lillehammer eller Lødingen som skulle ryka. Men det var også Lotteritilsynet og tilsette i Førde som skulle ryka. Så det er fleire enn ordføraren frå Høgre i Bø som kjem til å måtta frykta for politikken til Senterpartiet. Dersom det

er dette Arne Nævra meiner er god distriktpolitikk, får dei noko å kjempa med dersom dei skal samarbeida ein gong i framtida.

Statsråd Linda Hofstad Helleland [14:24:21]: Jeg skal ikke dra ut debatten, men det er flere ting som har kommet fram i dag, som bekymrer meg. Det som bekymrer meg aller mest, er at Senterpartiet nå skaper uro og usikkerhet om den differensierte arbeidsgiveravgiften. Det må Senterpartiet passe seg litt for å gjøre, for det skaper særdeles stor uro i våre bedrifter rundt omkring i distriktene, som midt under en pandemi har det vanskeligere enn noen gang med tanke på å ta vare på sine ansatte. De ligger våkne om natten for å sørge for at deres ansatte har et arbeid å gå til.

Jeg har tidligere i debatten sagt at vi slår ring om den differensierte arbeidsgiveravgiften. Det er helt avgjørende at det er stabilitet rundt det. Det er det mest effektive distriktpolitiske virkemiddelet vi har i Norge. Jeg håper at Senterpartiet ikke videre bidrar til å skape frykt, uro og bekymring for Distrikts-Norge.

Senterpartiet, særlig representanten Heidi Greni, følte seg nærmest litt forulempet fordi posisjonen hadde vært så tøff. Det må man nesten finne seg i når man deler ut penger i øst og vest, og når man kritiserer andre støtt og stadig, og har gjort det til sin favorittsport.

Mens regjeringen er opptatt av politikk, er Senterpartiet mest opptatt av retorikk. Det at Senterpartiet nå er nødt til å begynne å svare på hvordan de skal løse alle de utfordringene som de har sagt at de skal klare lett som bare det, og hvordan de skal finansiere alle sine løfter til distriktene og alle andre områder i samfunnet, og at de er nødt til å konkretisere innholdet i politikken sin, må man faktisk bare finne seg i. Særlig også når det ser ut som at de har ambisjoner om å få statsministeren i en ny regjering, må man begynne å svare. Jeg lover at regjeringspartiene kommer til å avkreve Senterpartiet svar også framover. Det kan være at det er litt ubehagelig. Det skjønner jeg når man har vært så høy og mørk over så lang tid. Men det vi opplever i Distrikts-Norge nå, har vi opplevd gjennom mange, mange år.

Senterpartiet driver fortsatt med svartmaling. De snakker distriktene ned. De er mer opptatt av å høste egen politisk gevinst enn å legge til rette for å skape arbeidsplasser, aktivitet og utvikling, slik at vi får tatt i bruk hele det fantastiske landet vårt, slik at vi får bidratt til å styrke velferden vår, og slik at folk i distriktene også kan gå stolt rundt og være glade for at de har muligheten til å bo i Distrikts-Norge.

Presidenten: Representanten Torgeir Knag Fylkesnes har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [14:27:40]: Der fekk vi nok eit eksempel på at viss ein er kritisk til politikken til regjeringa, snakkar ein ned distrikta. Eg kunne nesten ha sagt at hadde det vore pling-fest for kvar gong det har blitt nemnt i denne debatten, hadde vi alle saman vore fulle. Men det skal eg ikkje seie.

Det er eit anna argument som også dukkar opp i denne debatten, som også er litt interessant. Det er at fordi det skjer sentralisering i utlandet, er det heilt greitt at det skjer her. Fordi det er ein global trend, er det heilt greitt at vi fører ein politikk i Noreg som forsterkar det. Det viser jo berre kor utruleg svake argument regjeringa har for politikken sin. Eit anna argument er at fordi det blei lagt ned gardsbruk for ti år sidan, er det heilt greitt å føre ein politikk som legg ned litt fleire i dag.

Det held berre ikkje som grunnlag for nasjonal politikk å kome her med den forma for argumentasjon.

Presidenten: Representanten Nils Kristen Sandtrøen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [14:28:54]: Det var representanten Sundbø Abrahamsen som gjorde at jeg måtte ha et kort oppklarende innlegg her. I innlegget var det mange fine ord og ønsker. Blant annet skulle vi ha små forskjeller i Norge, og vi skulle ha arbeidsplasser rundt omkring i alle regionene. Problemet er at regjeringen, bestående av bl.a. Høyre og Venstre, nå gjør det stikk motsatte for videregående skoler når en lang rekke skoler vil kunne stå i fare for å bli nedlagt som følge av at det ikke lenger skal være lov å ha et rent nærskoleprinsipp. Så på nok et felt ser vi at den praktiske politikken og retorikken går 180 grader fra hverandre. Slik kan man ikke holde på når man skal styre et land. Da må man være ærlige på konsekvensene av egen politikk. Fra min egen region vet jeg i hvert fall at for næringslivet i Nord-Østerdalen er det å ha en sterk videregående skole med yrkesfag og basert på nærskoleprinsippet helt avgjørende for fremtiden.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [14:30:09]: Når statsråden hamrer løs på Senterpartiet, er det på sin plass å svare litt, spesielt når flere av partifellene mine er tomme for taletid.

Jeg vil også påpeke det Trellevik var innom i sitt innlegg. Han kritiserer Senterpartiet for å ville redusere statlig byråkrati. Vel, da synes jeg at Trellevik skal gå litt i seg selv, for det er da egentlig et uttalt mål, på tvers av sektorer, at man vil ha mindre byråkrati, økt omsetning og verdiskaping for de statlige pengene vi setter av. Så når Senterpartiet flytter penger fra direktorat over til bl.a. kommuner, fylker og næringsfond, er det rett og slett

fordi vi vil sette pengene i arbeid – de skal bidra til arbeidsplasser og verdiskaping lokalt i hele landet.

Så er statsråden enormt engasjert når det gjelder den differensierte arbeidsgiveravgiften. Det setter Senterpartiet stor pris på. Men det er ikke Senterpartiet som skaper uro rundt den differensierte arbeidsgiveravgiften, eller de sonene som er etablert her. Det er det jo statsråden som bidrar til, med den strategien og todelingen som det har vært en debatt om i hele dag, hvor kyst og innland blir satt opp mot hverandre. Selvsagt er vi opptatt av å kjenne til ressursgrunnlaget som er i de ulike delene av landet, men ingen tjener på å dele Norge i to på den måten som statsråden legger opp til.

Det ble pekt på korona og krisepakke. Stortinget er vel ganske samstemt i at vi alle tar på alvor den situasjonen Norge er i. Da må vi stå samlet om tiltakene. Dessverre er det nå Fremskrittspartiet som er regjeringens nærmeste støttespiller i å utarbeide krisepakker. Det gjør også at krisepakkene er for små og kommer for sent. Det er Senterpartiet sterkt kritisk til.

I tillegg ønsker statsråden seg en konkretisering av politikken. Vel, jeg vil tro at hun har lest de 31 forslagene som Senterpartiet er med på her i dag. I tillegg kan jeg love at i den kommende stortingsvalgkampen skal vi bidra til å konkretisere gode tiltak for hele landet hver eneste dag. For er det noe en senterpartist er stødig på, er det at vi jobber for distriktene. Vi jobber for tjenester nær folk, fordi det er tiltak bl.a. her i Stortinget som er med på å gjøre en forskjell for det. Det mener jeg også statsråden bør ta inn over seg, og det står Senterpartiet støtt i, med våre forslag til politikk – i stedet for den beskrivelsen som vi opplever at regjeringen legger fram. Den er for tynn.

Presidenten: Representanten Heidi Greni har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Heidi Greni (Sp) [14:32:57]: Det ble sagt her at vi kan ikke tvinge folk til å flytte til distriktene. Selvfølgelig kan vi ikke det, men vi må slutte å tvinge folk til å flytte til byen, og det er det vi gjør ved å legge til rette for at alle arbeidsplasser skal være i en by.

Til Trellevik vil jeg gjerne kommentere at Senterpartiet vil redusere statlig byråkrati. Jeg trodde faktisk det var et mål vi delte med Høyre. Men vi skal selvfølgelig sørge for å spre de arbeidsplassene vi skal ha, mest mulig, også til små og mellomstore byer.

Til Hofstad Helleland må jeg si at det er ganske spesielt at statsråden er mer bekymret for at Senterpartiet ikke har lagt fram sitt alternative budsjett enn for at regjeringen ikke har greid å holde en eneste frist når det gjelder behandlingen av statsbudsjettet, og at vi fortsatt

er aldeles i uvisse om vi har et statsbudsjett på plass når vi går inn i det nye året.

Presidenten: Representanten Torill Eidsheim har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Torill Eidsheim (H) [14:34:09]: Representanten Nævra var i sitt innlegg spørjande til kva reformer som har vore nødvendige. Svaret er alle. Alle reformer vi no er i gang med, er nødvendige.

Både offentlig sektor og det private næringsliv står overfor krevjande omstillingstider. Ingen kan ignorere akkurat det. Utviklinga går fort, både lokalt og globalt, og risikoen for å bli hengande etter er stor. Samtidig opnar det for spennande moglegheiter for dei som er villige til endring og omstilling. Regjeringa gjennomfører nødvendige strukturendringar for at Noreg og distrikta best skal kunne møte framtida godt.

Presidenten: Representanten Helge André Njåstad har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Helge André Njåstad (FrP) [14:35:11]: No skal heller ikkje eg forlengja debatten, men eg må bruka mitt eine minutt. Det er litt rart å høyra på Senterpartiet i debatt. Dei er tydelegvis opptekne av éin ting, og det er statlege arbeidsplassar som skal ut i landet, men samtidig kuttar dei ekstremt på konsulentbruk, som egentleg er statlege arbeidsplassar. Så den heng ikkje saman, den politikken dei fører. Det verkar òg som om dei er meir opptekne av å beskriva andre sin politikk og gjen- ta på inn- og utpust sin eigen, utan å gå inn i realitetane i dei forslaga som er fremja.

Eg vil bruka dei siste sekunda mine på å spørja Senterpartiet kvifor ikkje dei, som Arbeidarpartiet, er med i forslaget om å ta i bruk gamle bygningar, gamle naust og gamle stølar i landbruket til ny næring. Kvifor stiller Senterpartiet seg på utsida av det gode forslaget frå regjeringspartia, Framstegspartiet og Arbeidarpartiet, som vil vera bra for distrikta? Det er sannsynlegvis fordi dei ikkje har lest det. Dei er meir opptekne av retorikk enn å gå inn i politikk. Difor vil eg anbefala at dei i voteringa stemmer i lag med Arbeidarpartiet for det gode forslaget vårt.

Statsråd Linda Hofstad Helleland [14:36:26]: Jeg tror også Senterpartiet vet at arbeidet med den differensierte arbeidsgiveravgiften er et løp som kjøres med EU. Der forhandler regjeringen nå med EU. Vi har nettopp fått forlenget fristen ut 2021 på grunn av den situasjonen vi er i. Og en ordning med differensiert arbeidsgiveravgift vil selvsagt ikke være en del av et strategisk arbeid. Jeg tror vi skal avslutte den diskusjonen.

Så er det ganske interessant at Senterpartiet har brukt sju år i opposisjon på å sette by og land opp mot hverandre. De setter by og land opp mot hverandre. Hva gjør de i dag når de hører at regjeringen i større grad vil differensiere distriktspolitikken? Vi skal ta utgangspunkt i de ulike forutsetningene og potensialet som ligger langs kystsamfunnene våre, som oppe i Båtsfjord, der de lever av fisk. Det er en ganske forskjellig hverdag sammenlignet med fjellkommunen Ål i Hallingdal, som jeg kjenner veldig godt. Det er to ganske forskjellige verdener. Hva gjør Senterpartiet da? Jo, de bruker samme strategi. Nå setter de kyst og fjell og innland opp mot hverandre.

Det er ingen fra regjeringspartiene som overhodet har snakket om at dette skal være noe konkurranseforhold. Vi skal løfte hele Distrikts-Norge, vi skal løfte kysten, og vi skal løfte innlandet. Hva gjør Senterpartiet? Jo, her ser de sitt snitt til å bygge opp en ny konflikt mellom kyst og innland. Det håper jeg de ikke forfølger videre. Vi trenger ikke flere av de konfliktene som bygges opp mellom by og land, mellom distrikts- og storbyregioner, enn det Senterpartiet allerede har klart å få til.

Jeg synes dette har vært en litt merkelig debatt. Jeg synes det er veldig rart at en opposisjon som tar mål av seg å komme i regjering neste år, ikke er mer opptatt av å diskutere utfordringene og det man ønsker å få til: skape arbeidsplasser, skape velferd for innbyggerne og bidra til gode fritidstilbud og gode velferdstjenester. Jeg tror det er det distriktene først og fremst er opptatt av, at hverdagen deres, livene deres, blir bedre, ikke minst under den pandemien som vi opplever nå.

Og så gleder jeg meg, sammen med kommunene, fylkeskommunene og bedriftsnæringslivet, til å utvikle de strategiene som regjeringen skal legge frem før sommeren. Vi har også by- og tettstedsregioner. Jeg ser frem til å se hvilken konfliktlinje Senterpartiet skal skape der. Men regjeringen jobber på bred front for å skape aktivitet, utvikling og vekst i hele Norge.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7.

Sak nr. 8 [14:39:32]

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om skole uten profitt (Innst. 90 S (2020–2021), jf. Dokument 8:10 S (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Hanne Dyveke Sottar (FrP) [14:40:26] (ordfører for saken): Først må jeg si takk til komiteen for god og ryddig behandling av forslaget fra representanten Bjørnar Moxnes om skole uten profitt. Det gjør jobben som saksordfører så mye enklere.

I forbindelse med saken fremmes det også flere forslag som ikke støttes av flertallet i komiteen, og det regner jeg med at de redegjør for selv.

De fleste elevene i Norge går på offentlig skole. Tallene for skoleåret 2019–2020 viser at drøye 4 pst. av elevene i grunnskolen og drøye 8 pst. av elevene i videregående skole går på private skoler, friskoler. I framtiden vil nok også det store flertallet av norske elever gå på offentlig skole.

Komiteen har merket seg at antallet private alternativ i skolesektoren har økt de siste årene, men om dette er bra eller ikke, har komiteen delte meninger om. Videre har komiteen merket seg at det er stor forskjell mellom fylkene når det gjelder hvor mange elever det er som går i private skoler.

Flertallet, som jeg er en del av, viser til at private skoler, altså friskoler, som mottar statstilskudd, etter loven ikke har adgang til å ta ut utbytte. Godkjente friskoler er underlagt en streng offentlig regulering og kontroll, og loven har et klart forbud mot å ta ut enhver form for åpent eller skjult utbytte.

Flertallet mener at alle elevene fortjener en best mulig utdanning som passer for hver enkelt. Privatskolene bidrar med mange nyskapende og innovative skoler, og det er mange som satser på å utvikle en mer praksisrettet utdanning og et mer effektivt opplæringsstilbud, f.eks. til bedriftsmarkedet i sin egen region.

Friskoleloven ble endret i 2015. Loven gir allerede kommunene og fylkeskommunene innsigelsesrett når skoler skal etablere seg eller utvide. Det er viktig med klare regler for å sikre elevene og studentene en utdanning av god kvalitet, men det må ikke settes inn for mange byråkratiske krav og reguleringer som kan skape hinder for etablering av et nytt skoletilbud.

Innholdet i skolen, mangfoldet og familienes og studentenes rett til å velge selv er for flertallet sterke prinsipper. Det er derfor viktig at man legger til rette for videre drift, oppstart av nye og fortsatt god utvikling av private skoler over hele landet.

Torstein Tvedt Solberg (A) [14:43:16]: Denne saken og debatten er vel kanskje mest av alt en stadfesting av allerede fastlåste standpunkt i synet på privat-

skoler, men jeg må si jeg er overrasket over at regjeringa i denne diskusjonen også er så avvisende. Det virker som om de bare er ekstremt fornøyd med egen innsats og ikke er villig til å diskutere noen andre forslag.

Saken syns jeg i hovedsak dreier seg om en diskusjon om to linjer. Det ene er kampen mot Høyres snikprivatisering og, etter min mening, angrep på fellesskolen. Under denne høyreregjeringa, siden 2013, har antallet elever på privatskoler økt med nesten 50 pst. Det er godkjent 157 nye privatskoler, og veldig mange av disse er grunnskoler – en urovekkende utvikling, spør du meg. For eksempel ble det i min hjemby, Stavanger, opprettet en ny religiøs privat grunnskole vegg i vegg med den offentlige skolen, noe som helt klart utradierer elevgrunnlaget for en god offentlig skole i bydelen Tjensvoll. Jeg kaller dette en snikprivatisering også fordi Høyre later som om en ikke har åpnet i lovverket for den massive privatiseringen en nå ser. I dag fremmer Arbeiderpartiet på nytt forslaget vårt om en kommunal vetorett. Det er kommunene som best kan lage og bestemme den lokale skolestrukturen.

Den andre linja diskusjonen går etter, er kampen for et strengt regelverk. Jeg er glad for at vi i stor grad er enige om at pengene skal komme elevene til gode, og ikke gå i lommene til de private eierne, men jeg syns det er overraskende at regjeringa i så stor grad avviser at dette er en sektor i endring, som krever et lovverk og regelverk i endring også. Det handler f.eks. om handel mellom nærstående selskap, kompliserte strukturer som hindrer åpenhet, der vi fra opposisjonen fremmer flere forslag som blankt avvises i dag.

For meg bekrefter saken i dag at det trengs et regjeringskifte og et nytt flertall om vi skal klare å rydde opp her.

Jeg registrerer også at det er fremmet et løst forslag i salen, og jeg vil bare melde om at Arbeiderpartiet ikke støtter det, forslag nr. 6, fra Rødt. Vi anser politikken og innholdet i forslaget som allerede ivaretatt av andre forslag som Arbeiderpartiet står bak. Derfor vil jeg også ta opp de forslag i saken som Arbeiderpartiet står bak.

Presidenten: Representanten Torstein Tvedt Solberg har tatt opp de forslagene han refererte til.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [14:46:15]: I den grad det er noe galt med lovverket, legger Senterpartiet fram forslag her i dag for å rette opp i det, og jeg vil ta opp forslag nr. 5, som vi har sammen med SV.

Utover det vil Senterpartiet understreke at vi vil ha en sterk og gratis offentlig skole som er i stadig utvikling for å være best mulig. Kvaliteten på utdanningen skal ikke være styrt av geografi eller sosial bakgrunn. Senterpartiet ønsker tilgang på utdanning i hele landet og en desentralisert skolestruktur både i grunnskole og i videregående

skole. Lokale forhold skal styre, og skoler må kunne utnytte lokale og regionale fortrinn i samspill med nærmiljøet. At man har mulighet til å påvirke skolen lokalt, er en demokratisk verdi. At elever, foresatte og lærere får medvirke, bidrar til motivasjon og egeninteresse for hvordan skolehverdagen er.

Senterpartiet vil beholde dagens godkjenningsgrunnlag for statsstøtte til privatskoler som tilbyr alternativ pedagogikk eller bygger på et annet livssyn, men vil stramme inn når det gjelder godkjenning av private profilskoler og yrkesfaglige utdanningsprogram. En skole skal ikke få godkjenning dersom etableringen gir negative konsekvenser for det offentlige tilbudet. Vi ønsker også at elevplasser må ses i sammenheng i hele kommunen og hele fylket.

Senterpartiet er bekymret for om friskoleloven blir en ventil som avlaster presset regjeringen legger på kommunene med trang økonomi og sentralisering. Nedlegging av nærskoler skal ikke være ene og alene for å få budsjettene og endene til å møtes. Da sparer vi oss til fant, på bekostning av barn og unge som vokser opp.

Sjelden har kommunene hatt det tøffere. Bare økt skatteinngang har demmet opp for regjeringens kutt i tilskudd. Spørsmålet er hvordan landet ser ut etter koronautbruddet, når kommuner og skoler har måttet drive rovdrift på ansatte og skoleøkonomi. Kombinert med dette innfører vi nye læreplaner i grunnskolen og steg for steg i videregående. Dette blir et mageplask om regjeringen ikke stiller opp med mer penger til lærerstilling, læremidler, vikarer, kursing, utstyr og øvrig behov for fullgod drift ved skolene.

Førstelinjen i kommunene, enten det er helse eller oppvekst, slites til felgen. Samtidig har vi en regjering som gir inntrykk av å vite bedre enn folk selv lokalt. Sist i rekken er regjeringens pålegg om karakterbasert opp- tak til videregående skole. Dette er stikk i strid med ansvaret fylkene skal ta for kompetanse.

Dagens debatt er på siden av dette, men jeg bruker muligheten til å løfte bekymringen for det store bildet i skoledebatten. Utviklingen av flere elever i private skoler kan være et symptom på lidelsen kommunene har. Senterpartiet vil sikre like muligheter for barn og unge til utdanning i hele landet.

Presidenten: Representanten Marit Knutsdatter Strand har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Kent Gudmundsen (H) [14:49:28]: For Høyre er det viktig at vi satser på en god offentlig skole. Gjennom våre år i regjering har vi med all tydelighet vist alvor. Store satsinger på kvalitet, innhold og betydelig løft for flere lærere med fordypning i sine undervisningsfag er eksempler på det. Det er viktig at vi lykkes i skolepoli-

tikken og gir våre barn en god skolegang, der de kan oppleve mestring og til slutt fullføre og bestå.

Skolen er også en viktig fellesarena for barn og unge, og brede faglige og kulturelle elevfellesskap fremmer læring og styrker best elevenes identitet og evne til dialog, respekt og toleranse. Nettopp derfor er Norges modell med støtte til godkjente friskoler så viktig, slik at alle kan delta i det mangfoldet som finnes av skoletilbud, uavhengig av bakgrunn og lommeboken til foreldrene. At alle barn får en god skolegang, er noe av det viktigste vi kan gi våre barn, foreldre og samfunnet som helhet, og alle elever fortjener en best mulig utdanning som passer den enkelte.

Friskolene bidrar også til utvikling av nye tilbud, profiler og pedagogiske tilnærminger og samarbeid med eksempelvis næringslivet. I sum er dette et positivt bidrag til hele utdanningssektoren. Friskolene er gjennom sin godkjenning og statsstøtte på mange måter en del av fellesskolen sammenlignet med rene private skoler, som lever av skolepenger. Når vi i tillegg ser at andelen elever som faktisk går på friskoler, er ganske lav, framstår egentlig friskoledebatten temmelig karikert.

Særlig i dag, gjennom representantforslaget, blir dette synlig. Gjennom revideringen som vi gjorde av friskoleloven i 2015, der man styrket lokal innsigelse, strammet inn utbytteforbudet, økte krav til innsyn og dokumentasjonsplikt og det at vi i 2019 fikk nye retningslinjer for handel med nærstående selskaper, er friskolene godt regulert, og tilsynet viser at systemet fungerer etter hensikten. Skolene kan i dag ikke ta ut utbytte, verken skjult eller åpent – punktum.

Gjennom merknadene kommer det klart fram hva det er venstresiden egentlig vil, nemlig å avskaffe dagens friskolelov. Målet er sakte, men sikkert å avvikle det skolemangfoldet vi ser i dag. Når til og med Arbeiderpartiet klarer å lire av seg at friskoler med toppidrettstilbud bare er skoler med litt ekstra fokus på kroppsøving, viser dette en fullstendig manglende vilje til å se det positive mangfoldet og tilbudet som friskolene bidrar med til våre barn, ungdom og Utdannings-Norge. Jeg vil si at det egentlig er en ganske respektløs omtale av det tilbudet som disse skolene gir til våre ungdommer og toppidretten i Norge. Det bør idretten og alle disse ungdommene som ønsker dette tilbudet, og ikke minst deres foreldre, merke seg ved neste års stortingsvalg.

Presidenten: Vi avbryter debatten i sak nr. 8 for å gå til votering.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da kan vi gå til votering. Stortinget starter med å votere over sakene nr. 2–6 på dagsorden nr. 20, fra torsdag 19. november.

Votering i sak nr. 2, debattert 19. november 2020

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av kvotesystemet i kyst- og havfisket (Innst. 80 S (2020–2021), jf. Dokument 3:6 (2019–2020))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag til hvordan anbefalingene i Riksrevisjonens undersøkelse av kvotesystemet i kyst- og havfisket skal følges opp på en måte som ivaretar det tredelte formålet i havressursloven og sikrer en forsvarlig forvaltning av kvotesystemet som skaper tillit hos alle aktører i fiskerier næringen.

II

Dokument 3:6 (2019–2020) – Riksrevisjonens undersøkelse av kvotesystemet i kyst- og havfisket – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 3, debattert 19. november 2020

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Datatilsynets og Personvernemndas årsrapporter for 2019 (Innst. 79 S (2020–2021), jf. Meld. St. 26 (2019–2020))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Meld. St. 26 (2019–2020) – Datatilsynets og Personvernemndas årsrapporter for 2019 – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 4, debattert 19. november 2020

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i burettslagslova mv. (rett til å setje opp ladepunkt for elbil, samanslåing av eigarseksjonssameige) (Innst. 78 L (2020–2021), jf. Prop. 144 L (2019–2020))

Presidenten: Under debatten har Helge André Njåstad satt fram tre forslag på vegne av Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endringer i burettslagslova slik at en andelseier med samtykke fra styret kan anlegge ladepunkt for elbiler og ladbare hybrider i tilknytning til en parkeringsplass seksjonen disponerer, eller andre steder som styret anviser. Styret kan bare nekte å samtykke dersom det foreligger en saklig grunn.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endringer i burettslagslova og eierseksjonsloven slik at alle ekstrautgifter knyttet til installasjon av ladepunkter, vedlikehold eller oppgradering av strømmettet kun skal finansieres av de boenheter som benytter seg av ladepunkter, slik at dette ikke skal belastes hele borettslaget eller sameiet.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endringer i burettslagslova og eierseksjonsloven slik at installasjon av ladepunkter på fellesområder knyttet til borettslaget eller sameiet kun skal belastes alle boenheter dersom alle boenheter er enig i dette.»

Voteringstavlene viste at det ble avgitt 68 stemmer mot og 17 stemmer for forslaget fra Fremskrittspartiet.

(Voteringsutskrift kl. 15.02.07)

Erlend Larsen (H)] (fra salen): Jeg stemte feil.

Presidenten: Representanten Larsen stemte feil og skulle stemt imot. Det retter vi opp. Riktige stemmetall er da 69 stemmer mot forslaget og 16 stemmer for. Forslaget er dermed ikke bifalt.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om endringer i burettslagslova mv. (rett til å setje opp ladepunkt for elbil, samanslåing av eigarseksjonssameige)

I

I lov 6. juni 2003 nr. 38 om bustadbyggjelag blir det gjort slik endring:

Kapittel 13 del III blir oppheva.

II

I lov 6. juni 2003 nr. 39 om burettslag blir det gjort slike endringer:

Ny § 5-11 a skal lyde:

§ 5-11 a *Rett til å setje opp ladepunkt for elbil og ladbar hybridbil*

Ein andelseigar som disponerer eigen parkeringsplass på eigedomen til burettslaget, har med samtykke frå styret rett til å setje opp ladepunkt for elbil og ladbar hybridbil i tilknytning til parkeringsplassen. Samtykke kan berre nektast om det ligg føre ein sakleg grunn til det.

Ein andelseigar som har rett til å parkere på eigedomen til burettslaget, men utan å disponere ein eigen plass, kan krevje at det blir sett opp ladepunkt for elbil og ladbar hybridbil. Styret skal etterkome kravet med mindre det ligg føre ein sakleg grunn til å nekte. Styret avgjer kvar ladepunktet skal setjast opp.

§ 6-16 tredje ledd andre punktum skal lyde:

Ved registrering av dokument som har samanheng med sal av burettslagsandel, er eit meklarforetak som hjelper avtalepartane med oppgåver som nemnde i eien-
domsmeglingsloven § 6-9 første ledd nr. 1, 2 eller 4, også ansvarleg for gebyret uavhengig av om meklarforetaket har kravd forretninga.

Kapittel 14 del IV og V blir oppheva.

III

I lov 24. august 2012 nr. 64 om bustøtte og kommunale bustadtilskot blir det gjort slike endringar:

§ 8 første ledd første punktum skal lyde:

Husbanken og kommunane kan utan hinder av teieplikt påleggje offentlege styresmakter, långjevarar, utleigarar, burettslag, eigarseksjonssameige og tilbydarar av posttenester å gje opplysningar som er nødvendige for å kontrollere om vilkåra for å få bustøtte er oppfylte eller har vore oppfylte i tilbakelagde periodar.

§ 8 a andre ledd skal lyde:

Masseinnhenting kan skje frå register hos andre offentlege styresmakter, tilbydarar av posttenester eller frå Husbanken og kommunane sine egne register.

§ 8 b femte ledd første punktum skal lyde:

Offentlege styresmakter eller tilbydarar av posttenester skal leggje til rette for at opplysningane dei har,

på førespurnad blir gjorde elektronisk tilgjengelege for særskilt utpeika einingar i Husbanken.

IV

I lov 16. juni 2017 nr. 65 om eierseksjoner blir det gjort slike endringar:

Overskrifta til kapittel IV skal lyde:

Kapittel IV Reseksjonering og sammenslåing av eierseksjonssameier

Overskriften til § 21 skal lyde:

§ 21 *Reseksjonering i andre tilfeller*

§ 21 fjerde ledd oppheves.

Ny § 22 a skal lyde:

§ 22 a *Sammenslåing av eierseksjonssameier*

To eller flere eierseksjonssameier kan slås sammen til ett eierseksjonssameie.

Det kreves et flertall på minst to tredjedeler av de avgitte stemmene på årsmøtene i de berørte sameiene for å treffe en beslutning om sammenslåing.

Dersom det relative forholdet mellom sameiebrøkene i de enkelte eierseksjonssameiene forrykkes, må de seksjonseierne som berøres, samtykke. Dersom ikke samtlige seksjonseiere er enige om et annet fordelingsprinsipp, skal hoveddelenes areal legges til grunn for beregningen av nye sameierbrøker.

Dersom bruksenhetene ikke endres ved sammenslåingen, beholder tinglyste rettigheter sin prioritet, og det er ikke krav til samtykke fra den som har en tinglyst rettighet i seksjonen.

Nye vedtekter for det utvidede sameiet må senest samtidig med beslutningen om sammenslåing vedtas med slikt flertall som er fastsatt i lov eller vedtekter.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om hvordan sammenslåing av eierseksjonssameier skal gjennomføres.

Ny § 22 b skal lyde:

§ 22 b *Plan for sammenslåing*

Styret skal senest i innkallingen til årsmøtet legge frem en plan for sammenslåingen som minst viser

- a) *en angivelse av sameiene med gårds-, bruks- og seksjonsnummer*
- b) *et forslag til nye vedtekter for det utvidede sameiet*
- c) *en utregning av sameiebrøker i det utvidede sameiet*
- d) *det siste årsregnskapet, den siste årsmeldingen og revisjonsmeldingen hvis det foreligger for de sameiene som skal slås sammen.*

Departementet kan i forskrift fastsette at søknad om sammenslåing og vedleggene til denne skal fremsettes på fastsatte blanketter.

§ 25 første ledd tredje og fjerde punktum blir oppheva.

Ny § 25 a skal lyde:

§ 25 a *Rett til å sette opp ladepunkt for elbil og ladbar hybridbil*

En seksjonseier som disponerer egen parkeringsplass på eierseksjonssameiets eiendom, har med styrets samtykke rett til å sette opp ladepunkt for elbil og ladbar hybridbil i tilknytning til parkeringsplassen. Samtykke kan bare nektes om det foreligger saklig grunn til det.

En seksjonseier som har rett til å parkere på eierseksjonssameiets eiendom, men uten å disponere egen plass, kan kreve at det blir satt opp ladepunkt for elbil og ladbar hybridbil. Styret skal etterkomme kravet med mindre det foreligger saklig grunn til å nekte. Styret bestemmer hvor ladepunktet skal settes opp.

§ 49 andre ledd bokstav e og ny bokstav f skal lyde:

- e) samtykke til reseksjonering som nevnt i § 20 annet ledd annet punktum
- f) samtykke til sammenslåing av eierseksjonssameier som nevnt i § 22 a.

V

Lova gjeld frå den tida Kongen fastset. Kongen kan setje i kraft dei enkelte føresegnene til ulik tid.

Presidenten: Det voteres over II ny § 5–11 a og IV § 25 og ny § 25 a.

Fremskrittspartiet og Senterpartiet har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 61 mot 24 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.02.52)

Presidenten: Det voteres over resten av II og IV, samt øvrige romertall.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 5, debattert 19. november 2020

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Endringer i vannressursloven og energiloven mv. (administrative reaksjoner og sanksjoner) (Innst. 62 L (2020–2021), jf. Prop. 100 L (2019–2020))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

I o v

om endringer i vannressursloven og energiloven mv. (administrative reaksjoner og sanksjoner)

I

I lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann gjøres følgende endringer:

§ 28 overskriften skal lyde:

§ 28. *(omgjøring og tilbaketrekking av konsesjon mv.)*

§ 28 nytt annet ledd skal lyde:

Vassdragsmyndigheten kan trekke tilbake en konsesjon eller annen tillatelse dersom rettighetshaveren har gitt uriktig eller ufullstendig informasjon av vesentlig betydning for vedtaket. Det samme gjelder dersom vedkommende ikke lenger anses skikket til å utøve virksomheten etter grovt eller gjentatte brudd på loven eller vedtak i medhold av loven.

§ 60 skal lyde:

§ 60. *(tvangsmulkt)*

For å sikre at *plikter som følger av loven* eller vedtak i medhold av *loven* blir *etterlevd*, kan vassdragsmyndigheten pålegge den ansvarlige tvangsmulkt *etter reglene i forvaltningsloven § 51*.

Tvangsmulkt kan fastsettes når overtredelse av loven eller vedtak i medhold av loven er oppdaget. Tvangsmulkten begynner å løpe dersom den ansvarlige oversitter den frist for retting av forholdet som vassdragsmyndigheten har *fastsatt*.

§ 60 a skal lyde:

§ 60 a. *(overtredelsesgebyr)*

Vassdragsmyndighetene kan ilegge overtredelsesgebyr *etter reglene i forvaltningsloven § 44* til den som forsettlig eller uaktsomt *overtrer*

- a) § 5, § 7 første ledd, § 8 første og tredje ledd første punktum, § 10 første ledd, § 11 første ledd, § 12 annet ledd, § 16 annet ledd, § 37 første ledd, § 38 første ledd, § 43 a, § 44 annet ledd annet punktum, § 45 første og tredje ledd, § 46 første, annet og fjerde ledd eller § 54

- b) pålegg etter § 7 annet ledd, § 8 tredje ledd, annet punktum, § 37 annet ledd, § 40 første ledd, § 50, § 57 annet ledd eller § 59 første eller annet ledd
- c) konsesjon og konsesjonsvilkår, herunder manøvreringsreglement, eller enkeltvedtak etter § 13 fjerde ledd, § 15 tredje ledd, § 35 nr. 4, 7 og 9, § 38 annet ledd, § 39 eller § 40 første ledd.
- d) forskrift, når det er særskilt bestemt i forskriften.

Ved avgjørelsen av om overtredelsesgebyr skal ilegges og ved individuell utmåling av gebyret, skal det særlig legges vekt på momentene i forvaltningsloven § 44 tredje ledd og om det foreligger gjentakelse. Det skal også tas hensyn til om det er truffet vedtak om inndragning av utbytte fra samme forhold.

Dersom bestemmelser eller vedtak som nevnt i første ledd er overtrådt av noen som har handlet på vegne av et foretak, kan overtredelsesgebyr ilegges foretaket etter reglene i forvaltningsloven § 44, jf. § 46.

§ 60 a nytt fjerde ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om utmåling av overtredelsesgebyr.

Ny § 60 b skal lyde:

§ 60 b. (administrativ inndragning av utbytte)

Vassdragsmyndigheten kan helt eller delvis inndra utbytte fra overtredelse av bestemmelser eller enkeltvedtak nevnt i § 60 a første ledd bokstav a til c, uten hensyn til om overtrederen har utvist skyld. Det samme gjelder ved overtredelse av forskrift, når det er særskilt bestemt i forskriften. Inndragning skjer overfor overtrederen, med mindre denne sannsynliggjør at utbyttet er tilfalt en annen. Inndragning kan skje så langt det ikke vil være klart urimelig.

I stedet for utbyttet kan hele eller deler av utbyttets verdi inndras. Som utbytte regnes også formuesgode som trer istedenfor utbytte, avkastning og andre fordeler av utbytte. Det er nettoutbyttet som kan inndras. Kan størrelsen av nettoutbyttet ikke godtgjøres, fastsettes beløpet skjønnsmessig.

Oppfyllelsesfristen er fire uker fra vedtaket ble truffet. Lengre frist kan fastsettes i vedtaket eller senere. Endelig vedtak om inndragning av utbytte er tvangsgrunnlag for utlegg.

Vassdragsmyndigheten kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om inndragning av utbytte, herunder om standardisert eller skjønnsmessig utmåling og fradrag for utgifter.

Ny § 60 c skal lyde:

§ 60 c. (foreldelse)

Adgangen til å treffe vedtak om overtredelsesgebyr eller inndragning av utbytte foreldes fem år etter at overtredelsen opphørte. Fristen avbrytes ved at vassdragsmyn-

digheten gir skriftlig forhåndsvarsel om vedtak om overtredelsesgebyr eller inndragning av utbytte eller på annen måte gir skriftlig varsel om at vassdragsmyndigheten legger til grunn at det er sannsynlig at vedkommende har brutt regelverket.

§ 63 skal lyde:

§ 63. (straff)

Med bøter eller fengsel inntil 1 år straffes den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser eller enkeltvedtak nevnt i § 60 a første ledd bokstav a til c. Overtredelse av § 5 første og annet ledd eller § 43 a første og annet ledd medfører likevel ikke straff. Departementet kan i forskrift bestemme at forsettlig eller uaktsom overtredelse av forskriften straffes på samme måte.

Er det voldt fare for betydelig skade på mennesker, miljø eller eiendom, eller det forøvrig foreligger skjerpene omstendigheter, kan overtredelser etter første ledd straffes med fengsel inntil 2 år, om ikke strengere straffebud får anvendelse. Det samme gjelder hvor overtredelsen har voldt skade på mennesker eller verneverdier i et vernet vassdrag.

II

I lov 14. desember 1917 nr. 17 om regulering og kraftutbygging i vassdrag gjøres følgende endringer:

§ 33 skal lyde:

§ 33. Tvangsmulkt

Departementet kan treffe vedtak om tvangsmulkt etter reglene i forvaltningsloven § 51 for å sikre at en plikt som følger av loven eller vedtak i medhold av loven, blir oppfylt. Tvangsmulkten kan fastsettes når overtredelse av loven eller vedtak i medhold av loven er oppdaget. Tvangsmulkten begynner å løpe dersom den ansvarlige oversitter den frist for retting av forholdet som vassdragsmyndigheten har fastsatt.

§ 34 første ledd skal lyde:

Departementet kan fatte vedtak om at konsesjonen trekkes tilbake ved grov eller gjentatt overtredelse av vesentlige konsesjonsbetingelser som er felles for alle som deltar i reguleringen, dersom konsesjonæren ikke lenger anses skikket til å utøve virksomheten.

§ 35 skal lyde:

§ 35. Overtredelsesgebyr

Departementet kan ilegge overtredelsesgebyr etter reglene i forvaltningsloven § 44 til den som forsettlig eller uaktsomt overtrer

1. § 3, § 10 annet ledd eller § 15
2. pålegg etter § 10 første ledd eller § 32
3. konsesjon og konsesjonsvilkår, herunder manøvreringsreglement, eller andre enkeltvedtak etter loven

4. *forskrift, når det er særskilt bestemt i forskriften.*

Ved avgjørelsen av om overtredelsesgebyr skal ilegges og ved individuell utmåling av gebyret, skal det særlig legges vekt på momentene i forvaltningsloven § 44 tredje ledd og om det foreligger gjentakelse. Det skal også tas hensyn til om det er truffet vedtak om inndragning av utbytte fra samme forhold.

Dersom bestemmelser eller vedtak som nevnt i første ledd er overtrådt av noen som har handlet på vegne av et foretak, kan overtredelsesgebyr ilegges foretaket etter reglene i forvaltningsloven § 44, jf. § 46.

§ 35 nytt fjerde ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om utmåling av overtredelsesgebyr.

Ny § 35 a skal lyde:

§ 35 a. *Administrativ inndragning av utbytte*

Departementet kan helt eller delvis inndra utbytte fra overtredelse av bestemmelser eller enkeltvedtak nevnt i § 35 første ledd nr. 1 til 3, uten hensyn til om overtrederen har utvist skyld. Det samme gjelder ved overtredelse av forskrift, når det er særskilt bestemt i forskriften. Inndragning skjer overfor overtrederen, med mindre denne sannsynliggjør at utbyttet er tilfalt en annen. Inndragning kan skje så langt det ikke vil være klart urimelig.

I stedet for utbyttet kan hele eller deler av utbyttets verdi inndras. Som utbytte regnes også formuesgode som trer istedenfor utbytte, avkastning og andre fordeler av utbytte. Det er nettoutbyttet som kan inndras. Kan størrelsen av nettoutbyttet ikke godtgjøres, fastsettes beløpet skjønnsmessig.

Oppfyllelsesfristen er fire uker fra vedtaket ble truffet. Lengre frist kan fastsettes i vedtaket eller senere. Endelig vedtak om inndragning av utbytte er tvangsgrunnlag for utlegg.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om inndragning av utbytte, herunder om standardisert eller skjønnsmessig utmåling og fradrag for utgifter.

Ny § 35 b skal lyde:

§ 35 b. *Foreldelse*

Adgangen til å treffe vedtak om overtredelsesgebyr eller inndragning av utbytte foreldes fem år etter at overtredelsen opphørte. Fristen avbrytes ved at departementet gir skriftlig forhåndsvarsel om vedtak om overtredelsesgebyr eller inndragning av utbytte, eller på annen måte gir skriftlig varsel om at departementet legger til grunn at det er sannsynlig at vedkommende har brutt regelverket.

§ 36 skal lyde:

§ 36. *Straff*

Med bøter eller fengsel inntil 1 år straffes den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser eller en-

keltvedtak nevnt i § 35 første ledd nr. 1 til 3 eller forskrift, når det er særskilt bestemt i forskriften.

Er det voldt fare for betydelig skade på mennesker, miljø eller eiendom, eller det for øvrig foreligger skjerpene omstendigheter, kan overtredelser etter første ledd straffes med fengsel inntil 2 år, om ikke strengere straffebud får anvendelse. Det samme gjelder hvor overtredelsen har voldt skade på mennesker eller verneverdier i et vernet vassdrag.

III

I lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. gjøres følgende endringer:

Ny § 10-2 skal lyde:

§ 10-2. *(Tilbaketrekking av tillatelse)*

Departementet eller reguleringsmyndigheten kan trekke tilbake en konsesjon eller annen tillatelse dersom rettighetshaveren har gitt uriktige eller ufullstendige opplysninger om forhold av vesentlig betydning for vedtaket. Det samme gjelder dersom rettighetshaveren ikke lenger anses skikket til å utøve virksomheten etter grovt eller gjentatte brudd på loven eller bestemmelser eller pålegg gitt i medhold av loven.

Blir konsesjon for et anlegg etter kapittel 3 eller kapittel 5 trukket tilbake, skal departementet fastsette en frist til å sørge for at anlegget blir overtatt av andre som lovlig kan drive det. Bestemmelsene i lov 28. november 2003 nr. 98 om konsesjon ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven) mv. § 19 gjelder tilsvarende dersom fristen oversettes. For fjernvarmeanlegg kan det kreves at anlegget nedlegges. Ved nedleggelse får bestemmelsene i § 5-7 tilsvarende anvendelse.

§ 10-3 skal lyde

§ 10-3. *(Tvangsmulkt og direkte gjennomføring)*

Ved overtredelse av denne lov eller bestemmelser eller pålegg gitt i medhold av loven, kan departementet eller reguleringsmyndigheten fastsette en tvangsmulkt etter reglene i forvaltningsloven § 51.

Tvangsmulkt kan fastsettes når overtredelse av loven eller vedtak i medhold av loven er oppdaget. Tvangsmulkten begynner å løpe dersom den ansvarlige oversitter den frist for retting av forholdet som er fastsatt.

Blir pålegg etter kapittel 9 ikke etterkommet innen den fastsatte frist, kan departementet la pålegget utføre på vedkommendes bekostning.

Tvangsmulkt og utgifter til utføring av pålegg er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 10-5 skal lyde:

§ 10-5. (Straff)

Med bøter eller fengsel inntil 1 år eller begge deler straffes den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser eller enkeltvedtak nevnt i § 10-7 første ledd nr. 1 til 3 og annet ledd nr. 1 til 3. Overtredelse av kapittel 8 medfører likevel ikke straff. Departementet kan gi forskrift om at forsettlig eller uaktsomt overtredelse av forskriften straffes på samme måte.

Er det voldt fare for betydelig skade på mennesker, miljø eller eiendom, eller det forøvrig foreligger skjerpende omstendigheter, kan overtredelser etter første ledd straffes med fengsel inntil 2 år, om ikke strengere straffebud får anvendelse.

§ 10-7 skal lyde:

§ 10-7. (Overtredelsesgebyr)

Departementet kan ilegge overtredelsesgebyr etter reglene i forvaltningsloven § 44 til den som forsettlig eller uaktsomt overtrer:

1. § 3-1 første ledd, § 4-2 første ledd, § 5-1 første ledd, § 5-4 første og tredje ledd, § 5-5 første og annet ledd, § 5-7 første, tredje og fjerde ledd, § 6-1 annet ledd, § 7-1, § 8-2, § 8-3, § 8-4, § 8-5 første og annet ledd, § 9-1 annet ledd, § 9-2 første ledd, § 9-3 første og annet ledd, § 9-5 annet ledd eller § 10-1 annet ledd
2. pålegg etter § 10-1
3. brudd på konsesjon, konsesjonsvilkår eller andre enkeltvedtak gitt i medhold av § 3-1 første ledd, § 3-2, § 4-2 annet og tredje ledd, § 4-4 første ledd, § 5-2, § 5-3, § 5-4 første ledd, § 5-5 tredje ledd, § 6-1 annet ledd, § 9-1 fjerde og femte ledd eller § 9-2 annet til fjerde ledd
4. forskrift, når det i forskriften er særskilt bestemt at overtredelse kan medføre overtredelsesgebyr.

Reguleringsmyndigheten kan ilegge overtredelsesgebyr etter reglene i forvaltningsloven § 44 til den som forsettlig eller uaktsomt overtrer:

1. § 3-3 første ledd, § 3-4 første ledd, § 3-4 a første ledd, § 4-1 første ledd, § 4-3 tredje ledd, § 4-5 første ledd, § 4-6 første og annet ledd, § 4-7 første til tredje ledd, § 4-8, § 4-10 første og annet ledd, § 6-1 tredje ledd eller § 10-1 første, tredje og femte ledd
2. pålegg etter § 10-1
3. brudd på konsesjon, konsesjonsvilkår eller andre enkeltvedtak gitt i medhold av § 3-3 fjerde ledd, § 3-4 tredje ledd, § 3-4 a tredje ledd, § 4-1 annet og tredje ledd, § 4-2 fjerde ledd, § 4-3 annet og tredje ledd, § 4-5 annet og tredje ledd eller § 6-1 fjerde ledd
4. forskrift, når det i forskriften er særskilt bestemt at overtredelse kan medføre overtredelsesgebyr.

Ved avgjørelsen av om overtredelsesgebyr skal ilegges og ved individuell utmåling av gebyret, skal det særlig

legges vekt på momentene i forvaltningsloven § 44 tredje ledd og om det foreligger gjentakelse. Det skal også tas hensyn til om det er truffet vedtak om inndragning av utbytte fra samme forhold.

Dersom bestemmelser eller vedtak som nevnt i første eller annet ledd er overtrådt av noen som har handlet på vegne av et foretak, kan overtredelsesgebyr ilegges foretaket etter reglene i forvaltningsloven § 44, jf. § 46.

EFTAs overvåkningsorgan kan ilegge et foretak overtredelsesgebyr for overtredelse av plikt til å utlevere informasjon som følger av pålegg etter EØS-avtalen vedlegg IV nr. 20 (forordning 714/2009).

§ 10-7 nytt sjette ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om utmåling av overtredelsesgebyr.

Ny § 10-8 skal lyde:

§ 10-8. (Administrativ inndragning av utbytte)

Departementet kan helt eller delvis inndra utbytte fra overtredelse av bestemmelser eller enkeltvedtak nevnt i § 10-7 første ledd, uten hensyn til om overtrederen har utvist skyld. Det samme gjelder ved overtredelse av forskrift, når det er særskilt bestemt i forskriften. Reguleringsmyndigheten kan helt eller delvis inndra utbytte som er oppnådd ved overtredelse av bestemmelser eller enkeltvedtak nevnt i § 10-7 annet ledd, uten hensyn til om overtrederen har utvist skyld. Det samme gjelder ved overtredelse av forskrift, når det er særskilt bestemt i forskriften. Inndragning skjer overfor overtrederen, med mindre denne sannsynliggjør at utbyttet er tilfalt en annen. Inndragning kan bare skje så langt dette ikke vil være klart urimelig.

I stedet for utbyttet kan hele eller deler av utbyttets verdi inndras. Som utbytte regnes også formuesgode som trer istedenfor utbytte, avkastning og andre fordeler av utbytte. Det er nettoutbyttet som kan inndras. Kan størrelsen av nettoutbyttet ikke godtgjøres, fastsettes beløpet skjønnsmessig.

Oppfyllelsesfristen er fire uker fra vedtaket ble truffet. Lengre frist kan fastsettes i vedtaket eller senere. Endelig vedtak om inndragning av utbytte er tvangsgrunnlag for utlegg.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om inndragning av utbytte, herunder om standardisert eller skjønnsmessig utmåling og fradrag for utgifter.

Ny § 10-9 skal lyde:

§ 10-9. (Foreldelse)

Adgangen til å treffe vedtak om overtredelsesgebyr eller inndragning av utbytte foreldes fem år etter at overtredelsen opphørte. Fristen avbrytes ved at departementet eller reguleringsmyndigheten gir skriftlig forhåndsvarsel om vedtak om overtredelsesgebyr eller inndragning av utbytte, eller på annen måte gir skriftlig varsel om at depar-

tementet eller reguleringsmyndigheten legger til grunn at det er sannsynlig at vedkommende har brutt regelverket.

IV

I lov 24. juni 2011 nr. 39 om elsertifikater gjøres følgende endringer:

§ 24 skal lyde:

§ 24. Tilbaketrekking av godkjenning

Dersom godkjenning som elsertifikatberettiget etter § 8 er gitt på grunnlag av uriktige eller villedende opplysninger av betydning for vedtaket kan den trekkes tilbake. Godkjenningen kan også trekkes tilbake dersom innehaveren ikke lenger anses skikket til å utøve virksomheten etter grovt eller gjentatte brudd på loven.

§ 25 skal lyde:

§ 25. Tvangsmulkt

Departementet kan fatte vedtak om tvangsmulkt etter reglene i forvaltningsloven § 51 for å sikre at en plikt som følger av eller i medhold av denne lov blir oppfylt.

§ 26 skal lyde:

§ 26. Overtredelsesgebyr

Departementet kan ilegge overtredelsesgebyr etter reglene i forvaltningsloven § 44 til den som forsettlig eller uaktsomt

- a) gir uriktige eller villedende opplysninger i søknad om godkjenning av produksjonsanlegg eller unnlater å gi opplysninger etter § 8,
- b) gir uriktige eller villedende opplysninger om forhold som ligger til grunn for utstedelse av elsertifikater etter §§ 9 og 10,
- c) gir uriktige eller villedende opplysninger etter §§ 12 eller 15 ved salg av elsertifikater,
- d) overtrer bestemmelser om oppbevaring av dokumentasjon etter § 10 sjette ledd eller § 20 tredje ledd,
- e) overtrer bestemmelsene om elsertifikatplikt i §§ 19, 20 eller 22, eller
- f) overtrer vedtak truffet etter § 18 eller § 23.

Ved avgjørelse av om overtredelsesgebyr skal ilegges og ved individuell utmåling av gebyret, skal det særlig legges vekt på momentene i forvaltningsloven § 44 tredje ledd og om det foreligger gjentagelse.

Dersom bestemmelser eller vedtak som nevnt i første ledd er overtrådt av noen som har handlet på vegne av et foretak, kan overtredelsesgebyr ilegges foretaket etter reglene i forvaltningsloven § 44, jf. § 46.

§ 26 nytt fjerde ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om utmåling av overtredelsesgebyr.

Ny § 26 a skal lyde:

§ 26 a. Foreldelse

Adgangen til å ilegge overtredelsesgebyr foreldes fem år etter at overtredelsen opphørte. Fristen avbrytes ved at departementet gir skriftlig forhåndsvarsel om vedtak om overtredelsesgebyr eller på annen måte gir skriftlig varsel om at departementet legger til grunn at det er sannsynlig at vedkommende har brutt regelverket.

§ 27 skal lyde:

§ 27. Straff

Med bøter eller fengsel inntil 1 år straffes den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser eller enkeltvedtak nevnt i § 26 første ledd eller forskrift, når det er særskilt bestemt i forskriften.

V

I lov 4. juni 2010 nr. 21 om fornybar energiproduksjon til havs gjøres følgende endringer:

§ 10-6 skal lyde:

§ 10-6. (Tvangsmulkt)

Departementet kan gjere vedtak om tvangsmulkt i medhald av forvaltningsloven § 51 for å sikre at ei plikt som følger av eller i medhald av denne lova eller vilkår som er sette for konsesjon eller vedtak i eller i medhald av denne lova, blir oppfylte. Vedtak om tvangsmulkt kan òg gjerast ved oversitjing av fristar for detaljplan, byggjestart eller andre fristar knytt til framdrift av tiltaket.

§ 10-7 første ledd skal lyde:

Dersom konsesjon er gjeven på grunnlag av urette eller ufullstendige opplysningar om vesentlege omstendene kan konsesjonen trekkjast tilbake. Det same gjeld dersom konsesjonæren ikkje lenger kan reknast for å vere skikka til å drive verksemda etter grovt eller gjentekne brot på lova eller føresegner eller pålegg gjevne i medhald av lova.

§ 10-9 skal lyde:

§ 10-9. (Lovbrottsgebyr)

Departementet kan påleggje gebyr etter forvaltningsloven § 44 for den som forsettleg eller aktaust bryt

1. § 3-1, § 3-2, § 5-1, § 6-1, § 8-1 fyrste ledd eller § 10-4
2. pålegg etter § 10-5
3. brot på konsesjon eller vedtak gjevne i medhald av § 3-4, § 7-1, § 8-1 andre ledd, § 10-2 eller § 10-3
4. forskrift, når det i forskrifta er særskilt bestemt at brot kan føre til lovbrottsgebyr.

Ved avgjerd av om gebyr skal påleggjast og ved individuell utmåling av gebyret skal det særleg leggjast vekt på momenta nemnde i forvaltningsloven § 44 tredje ledd og om det er gjentakning. Det skal òg takast omsyn til om

det er gjort vedtak om inndraging av utbyte frå det same lovbroten.

Når eit brot på føresegn nemnd i fyrste ledd er gjort av nokon som har handla på vegner av eit føretak, kan lovbrotsgebyr påleggjast føretaket etter forvaltningsloven § 44, jf. § 46.

§ 10-9 nytt fjerde ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om utmåling av lovbrotsgebyr.

Ny § 10-10 skal lyde:

§ 10-10. (Administrativ inndraging av utbyte)

Departementet kan heilt eller delvis inndra utbyte frå brot på føresegn eller enkeltvedtak nemnd i § 10-9 fyrste ledd nr. 1 til 3, utan omsyn til om det er utvist skuld. Det same gjeld ved brot på forskrift, når det er særskilt fastsett i forskrift. Inndraging skjer overfor den som har stått for brotet, med mindre denne sannsynleggjer at utbytet er gått til ein annan. Inndraging kan berre skje så lenge det ikkje vil vere klart urimeleg.

I staden for utbyte kan heile eller delar av verdien til utbytet verte drege inn. Med utbyte reknast òg formuesgode som kjem i staden for utbyte, avkasting og andre føremoner av utbytet. Det er nettoutbytet som kan dragast inn. Vert storleiken av nettoutbytet ikkje godtgjord, kan beløpet fastsettast etter skjøn.

Oppfyltingsfristen er fire veker frå vedtaket blei gjort. Lengre frist kan fastsetjast i vedtaket eller seinare. Endeleg vedtak om inndraging av utbyte er tvangsrunnlag for utlegg.

Departementet kan gi forskrift om inndraging av utbyte, medrekna standardisert utmåling av utbyte eller utmåling etter skjøn og frådrag for utgifter.

Ny § 10-11 skal lyde:

§ 10-11. (Forelding)

Departementet kan ikkje gjere lovbrotsgebyr eller gjere vedtak om inndraging av utbyte seinare enn fem år etter at lovbroten tok slutt. Fristen vert avbroten ved at departementet gir skriftleg førehandsvarsel om vedtak om gebyr eller inndraging av ulovleg utbyte, eller på annan måte gir skriftleg varsel om at departementet legg til grunn at det er sannsynleg at vedkomande har brote regelverket.

Ny § 10-12 skal lyde:

§ 10-12. (Straff)

Den som forsettleger eller aktlaust bryt føresegn eller enkeltvedtak nemnd i § 10-9 fyrste ledd nr. 1 til 3, vert straffa med bøter eller fengsel inntil eitt år. Departementet kan gi forskrift om at forsettleger eller aktlaust brot på forskrifter skal straffast på same måte.

Er det skapt fare for stor skade på menneske, miljø eller eigedom, eller det ligg føre andre skjerpande omstende,

kan brotet straffast med fengsel inntil to år, om ikkje eit strengare straffebod gjeld.

Gjeldende § 10-10 blir ny § 10-13.

VI

Loven gjelder fra den tid kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

Presidenten: Det voteres over I § 60, § 60 a, ny § 60 b og § 63.

Senterpartiet har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 76 mot 9 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.51)

Presidenten: Det voteres over resten av I, samt øvrige romertall.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 6, debattert 19. november 2020

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Miljøkriminalitet (Innst. 68 S (2020–2021), jf. Meld. St. 19 (2019–2020))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 20 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–18, fra Ruth Grung på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
 - forslagene nr. 19 og 20, fra Arne Nævra på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
- Det voteres over forslagene nr. 19 og 20, fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stramme inn lovverk og kommunenes dispensasjonsmuligheter for å forhindre bygging i strandsonen.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med et forslag til økte bevilgninger til arbeidet med miljøkriminalitet i politidistriktene og ØKOKRIM, i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2021.»

Rødt har varslet støtte til forslagene.

Voteringstavlene viste at det ble avgitt 79 stemmer mot og 8 stemmer for forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.58)

Kristin Ørmen Johnsen (H) (fra salen): Jeg stemte feil. Kan det rettes opp?

Presidenten: Det retter vi opp. Riktige stemmetall er da 80 stemmer mot forslagene og 7 stemmer for. Forslagene er dermed ikke bifalt.

Det votes over forslagene nr. 1–18, fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget, i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2021, med ytterligere tiltak og økte bevilgninger for å redusere miljøkriminalitet.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om å styrke strafferettslig forfølgelse av miljøkriminalitet ved å styrke anmeldelsespraksis, heve strafferammer i naturmangfoldloven og viltloven og arbeide for økt bruk av inndragning.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til virkemidler for å styrke politiets arbeid med miljøkriminalitet, både gjennom arbeid med trusselvurdering, etterretning og forebyggende arbeid, i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget, i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2021, med et forslag til økte bevilgninger for å øke den natur- og planfaglige kompetansen og kapasiteten i kommunene til å anmelde flere lovbrudd.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til virkemidler for å gi økt tilsyn, økt etterforskningskapasitet og økt oppsynskapasitet hos respektive myndigheter.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til hvordan man kan øke bruken av personlig straff i forbindelse med alvorlig miljøkriminalitet.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til virkemidler for raskere offentlig journalføring i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2021.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til virkemidler for å begrense mulighetene for hemmelighold i journalføring, senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2021.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen øke tilsynet for å sikre at forurensningslovens regler om forsøpling og håndtering av næringsavfall overholdes.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette av midler til å øke tilsynet og håndheve dagens regelverk for å hindre at elektrisk og elektronisk avfall kommer på avveier.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere ressurser i politi og påtalemyndighet til å bekjempe kriminalitet knyttet til tyveri av elektrisk og elektronisk avfall og returmetaller.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Miljødirektoratet senker terskelen for å anmelde miljøkriminalitet.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Petroleumstilsynet og Miljødirektoratet utfører regelmessige tilsyn, følger opp at pålegg blir gjennomført, og anmelder alle lovbrudd.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag til økte bevilgninger til å bekjempe miljøkriminalitet i Miljødirektoratet og Petroleumstilsynet i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2021.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Miljødirektoratet stopper praksisen som kan oppfattes som å gi utslippstillatelser med tilbakevirkende kraft, og anmelder alle ulovlige utslipp.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Miljødirektoratet ber operatører avslutte produksjonen i

perioder hvor operatøren ikke kan operere innenfor norsk lov.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Petroleumstilsynet har strengere kontroll av avvik.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Petroleumstilsynet senker terskelen for pålegg.»

Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne ble med 54 mot 33 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.33)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med ytterligere virkemidler for å bekjempe ulovlig innførsel av fremmede arter.

II

Stortinget ber regjeringen bevilge midler og komme tilbake til Stortinget med forslag til virkemidler for å øke håndhevingen av forsøplingsforbudet i kommunene i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett.

III

Stortinget ber regjeringen stille krav om retur av elektriske og elektroniske produkter og styrke returordningen.

IV

Stortinget ber regjeringen sørge for at all innsamling av elektrisk og elektronisk avfall rapporteres.

V

Stortinget ber regjeringen kartlegge elektroniske og elektriske ressurser i omløp.

VI

Stortinget ber regjeringen sørge for at farlig avfall i all hovedsak behandles i Norge.

VII

Stortinget ber regjeringen styrke håndhevingen av lovverket i forbindelse med netthandel.

VIII

Stortinget ber regjeringen i forkant av en eventuell tilslutning til FLEGT om å gjennomføre en vurdering av FLEGT-systemets effektivitet for å bekjempe ulovlig hogst og handel med ulovlig hogd tømmer og dets evne til å forhindre at FLEGT-lisenser brukes til hvitvasking av tømmer.

IX

Stortinget ber regjeringen prioritere arbeid med miljøkriminalitet høyere i bistandsarbeidet.

Presidenten: Det voteres over I–IX.

Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble med 45 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.57)

Videre var innstilt:

X

Meld. St. 19 (2019–2020) – Miljøkriminalitet – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Stortinget går da over til å votere over sakene nr. 1–6 på dagens kart.

Votering i sakene nr. 1–5, debattert 24. november 2020

Presidenten: Sakene nr. 1–5 er andre gang behandlet av lover og gjelder lovvedtakene 16 til og med 20.

Det foreligger ingen forslag til anmerkning. Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved andre gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 6, debattert 24. november 2020

Innstilling fra Stortingets presidentskap om endringer i retningslinjer for bruk av tilskudd til stortingsgruppene (Innst. 92 S (2020–2021))

Presidenten: Under debatten har Seher Aydar satt fram to forslag på vegne av Rødt.

Det voteres over forslag nr. 1, fra Rødt. Forslaget lyder:

«§ 11 skal lyde: § 11 Innsyn Alle kan kreve innsyn i stortingsgruppens bilag og regnskaper, med følgende begrensninger: a) Opplysninger om noens personlige forhold er unntatt fra innsyn. Det samme gjelder andre opplysninger av personvernmessig karakter samt opplysninger som er underlagt lovbestemt taushetsplikt. b) Opplysninger av konkurransemessige karakter, herunder politiske og strategiske disposisjoner, kan unntas fra innsyn. c) Opplysninger om sikkerhetsmessige forhold og om tilsettings- og personalsaker kan unntas fra innsyn. Stortingsgruppen kan også gjøre unntak fra innsyn i andre opplysninger som det av tungtveiende hensyn er viktig å bevare fortrolighet om. Innsynsretten i opplysninger på bilagsnivå gjelder avsluttede og revisorgodkjente regnskap. Stortingsgruppene skal vurdere å gi helt eller delvis innsyn, også når det er mulig å gjøre unntak, og bør gi innsyn dersom hensynet til offentlig innsyn vurderes å veie tyngre enn behovet for å gjøre unntak.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 85 mot 2 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.04)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 2, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Disse retningslinjene trer i kraft 1. oktober 2021, bortsett fra § 11 (innsyn) som trer i kraft 1. januar 2021 og § 5 (egenkapital) som trer i kraft 1. juli 2022. Fra det tidspunktet retningslinjene trer i kraft, oppheves retningslinjer for bruk av tilskudd til partigrupper og uavhengige representanter fra 20. juni 2013.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 85 stemmer mot 1 stemme ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.20)

Presidentskapet hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

I

Retningslinjer for bruk av tilskudd til stortingsgruppene og uavhengige representanter

§ 1 Formål

Stortinget gir stortingsgruppene tilskudd for at gruppene skal kunne drive sin virksomhet slik at stortingsrepresentantene kan utøve sitt stortingsverv.

§ 2 Virkeområde og definisjoner

Disse reglene gjelder all bruk av tilskudd fra Stortinget til stortingsgrupper og uavhengige representanter.

Med virksomhet i § 1 menes drift av et politisk og administrativt støtteapparat for stortingsgruppene, samt anskaffelse av varer og tjenester som gruppene finner nødvendig for å ivareta sine funksjoner i Stortinget.

§ 3 Rettslig stilling

Partienes stortingsgrupper og uavhengige representanter er å betrakte som egne juridiske enheter med ansvar for eget personell og egen økonomi.

Stortingsgruppene vedtar selv regler for sin økonomistyring.

Det er gruppenes ansvar å påse at tilskuddet blir brukt som forutsatt i retningslinjene. Er man i tvil, foreligger saken for presidentskapet.

§ 4 Tilskuddets størrelse

Gruppetilskuddets størrelse beregnes ut fra et grunntilskudd og et tilskudd per representant. Grupper som er i opposisjon, det vil si grupper som ikke er med i regjering, og har to representanter eller flere, får i tillegg et opposisjonstilskudd. Grupper i opposisjon med én representant får ikke tillegg.

Ved regjeringsskifte vil opposisjonstillegget falle bort for partier som går inn i regjering, og komme i tillegg for partier som går over i opposisjon, fra den 1. i måneden etter at regjeringsskiftet har funnet sted.

Representanter som trer ut av sin stortingsgruppe og blir uavhengige, mottar 50 prosent av det til enhver tid gjeldende representantbaserte tilskuddet. Representanter som går over fra én gruppe til en annen, tar med seg 50 prosent av det representantbaserte tilskuddet. Tilskuddet til den stortingsgruppen de har trådt ut av reduseres med 100 prosent av det representantbaserte tilskuddet.

Grupper som reduseres etter et stortingsvalg, opprettholder sitt grunn- og representantbaserte tilskudd ut året. Deretter korrigeres tilskuddet i henhold til det nye antall representanter.

Grupper som faller helt ut av Stortinget etter et stortingsvalg, opprettholder sitt grunn- og representantbaserte tilskudd ut året. Deretter stoppes tilskuddet. Grupper som faller helt ut, skal tilbakebetale til Stortinget de tilskuddsmidlene som står ubrukt etter at alle avviklingskostnader er dekket.

§ 5 Egenkapital

Stortingsgruppene har adgang til å opparbeide seg egenkapital fra gruppetilskuddet, men beholdningen kan per 1. juli året etter et stortingsvalg ikke overstige halvannet års tilskudd, beregnet ut fra siste års tilskudd. Overskytende beløp skal tilbakebetales til Stortinget.

§ 6 Forhold til egen partiorganisasjon

Det skal være et klart skille mellom den offentlige støtten som går til partiorganisasjonene, og det tilskuddet som bevilges over Stortingets budsjett til stortingsgruppene.

Ingen midler skal overføres til partiorganisasjonen sentralt. Gruppene kan likevel kjøpe følgende tjenester fra eget parti:

1. lønnskjøring,
2. regnskapsføring,
3. kommunikasjonstjenester og
4. HR-tjenester.

Honoraret for kjøp av slike tjenester skal kun dekke kostnadene partiet har ved å yte gruppen slike tjenester. Honorarets størrelse skal presiseres i egen note i regnskapsrapporten til presidentskapet.

Ansatte i stortingsgruppene skal i hovedsak ha sitt arbeidsforhold i Stortinget, og ikke i partiorganisasjonen sentralt eller ved partikontorer lokalt i distriktene. Det er likevel anledning til å disponere personell noe friere fra 1. mai i valgår.

§ 7 Reiser og arrangementer

Representantenes utgifter til reiser og arrangementer dekkes over Stortingets driftsbudsjett i samsvar med bestemmelser om stortingsrepresentantenes godtgjørelser.

§ 8 Godtgjørelser og naturalytelser til representanter

Bortsett fra eventuell tilleggsgodtgjørelse til parlamentarisk leder og inntil to nestledere skal tilskuddsmidler ikke utbetales som godtgjørelse eller benyttes til naturalytelser til stortingsrepresentanter. Innberetningspliktige ytelser skal spesifiseres i egen note i regnskapsrapporten, slik at det framgår hva hver enkelt har mottatt. Det legges til grunn at de ytelser det her er snakk om må ha karakter av faste ordninger som kan ses som en form for godtgjørelse til vedkommende representant, og at situasjonsbestemte ytelser, som for eksempel åremålgaver/tilstelninger og lignende, faller utenfor.

Gruppene kan likevel tilby representantene forsikringsordninger. Forsikringsordningens kostnader skal presiseres i egen note i regnskapsrapporten til presidentskapet.

§ 9 Politisk reklame

Gruppetilskuddet skal ikke brukes til kjøp av politisk reklame. Gruppetilskuddet kan likevel brukes til kjøp av stillingsannonser og lignende.

§ 10 Regnskapsføring og revisjon

Stortingsgrupper og uavhengige representanter skal føre regnskap. Årlig regnskapsrapport sendes til presidentskapet innen 15. mai påfølgende år. Antall ansatte i stortingsgruppen skal framgå av regnskapsrapporten. Regnskapsrapporten skal følge kontantprinsippet og vise påløpte utgifter. Presidentskapet gir nærmere bestemmelser om regnskapsrapportens utforming, slik at rapportering kan skje etter en ensartet mal.

Regnskapene til stortingsgruppene og uavhengige representanter skal årlig revideres av en statsautorisert revisor oppnevnt av Stortingets presidentskap. Revisjonsberetningen for hvert grupperegnskap framlegges for presidentskapet sammen med regnskapsrapportene.

Revisor skal kunne bistå stortingsgruppene med nødvendige avklaringer.

Revisor fakturerer hver enkelt gruppe direkte for sine tjenester.

Regnskapsrapporten og revisjonsberetningen gjøres offentlig tilgjengelige når de fremmes for presidentskapet.

§ 11 Innsyn

Alle kan kreve innsyn i stortingsgruppens bilag og regnskaper, med følgende begrensninger:

- a) Opplysninger om noens personlige forhold er unntatt fra innsyn. Det samme gjelder andre opplysninger av personvernmessig karakter samt opplysninger som er underlagt lovbestemt taushetsplikt.
- b) Opplysninger av konkurransemessige karakter, herunder politiske og strategiske disposisjoner, kan unntas fra innsyn.
- c) Opplysninger om sikkerhetsmessige forhold og om tilsettings- og personalsaker kan unntas fra innsyn.

Stortingsgruppen kan også gjøre unntak fra innsyn i andre opplysninger som det av tungtveiende hensyn er viktig å bevare fortrolighet om.

Innsynsretten i opplysninger på bilagsnivå gjelder avsluttede og revisorgodkjente regnskap.

§ 12 Tildeling

Hver enkelt gruppe mottar et tilskuddsbrev en gang i året der beregningen av tilskuddet framkommer.

Tilskuddet utbetales månedlig, med ca. 1/12 av det totale årsbeløpet.

§ 13 Regulering

Gruppetilskuddet reguleres årlig, hvorav 80 prosent følger årslønnsveksten i staten slik den framgår fra Det tekniske beregningsutvalget, og 20 prosent reguleres med konsumprisindeksen slik den framgår av Statistisk sentralbyrås beregninger. Gruppetilskuddet rundes av til nærmeste hele tusen kroner.

§ 14 Arealdisponering

Tildeling av kontorareal i Stortingets bygningsmasse skal skje etter samme modell som beregning av gruppetilskuddet i § 4 første ledd. Tildeling av kontorplasser for stortingsgrupper med kun ett mandat begrenses i utgangspunktet oppad til 6 kontorplasser.

II

Disse retningslinjene trer i kraft 1. oktober 2021, bortsett fra § 11 (innsyn), som trer i kraft 1. januar 2022, og § 5 (egenkapital), som trer i kraft 1. juli 2026. Fra det tidspunktet retningslinjene trer i kraft, oppheves retningslinjer for bruk av tilskudd til partigrupper og uavhengige representanter fra 20. juni 2013.

Presidenten: Det voteres over I § 14.
Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Presidentskapets innstilling ble bifalt med 86 stemmer mot 1 stemme.
(Voteringsutskrift kl. 15.08.05)

Presidenten: Det voteres over resten av I, samt II.
Rødt har nå varslet subsidiær støtte til § 11 og II i tilrådingen.

V o t e r i n g :

Presidentskapets innstilling ble enstemmig bifalt.

Sak nr. 9 [15:08:31]

Referat

1. (132) Statsministerens kontor melder at
 1. lov om revisjon og revisorer (revisorloven) (Lovvedtak 14 (2020–2021))
 2. lov om endringer i lov om Folketrygdfondet (avvikling av varaordningen mv.) (Lovvedtak 15 (2020–2021))
– er sanksjonert under 20. november 2020
2. (133) Meddelelse om forskrifter fastsatt i medhold av smittevernloven § 7–12, jf. beredskapsloven § 3. Datert 23. november 2020
Enst.: Nr. 1 og 2 vedlegges protokollen.

3. (134) Endringer i statsbudsjettet 2020 under Arbeids- og sosialdepartementet (Prop. 41 S (2020–2021))
Enst.: Sendes arbeids- og sosialkomiteen.
4. (135) Endringer i statsbudsjettet 2020 under Klima- og miljødepartementet (Prop. 49 S (2020–2021))
Enst.: Sendes energi- og miljøkomiteen, unntatt kap. 1429, som sendes familie- og kulturkomiteen, og kap. 1473, som sendes næringskomiteen.
5. (136) Endringer i statsbudsjettet under Olje- og energidepartementet (Prop. 50 S (2020–2021))
Enst.: Sendes energi- og miljøkomiteen.
6. (137) Endringer i statsbudsjettet 2020 under Barne- og familiedepartementet (Prop. 40 S (2020–2021))
7. (138) Endringer i statsbudsjettet 2020 under Kulturdepartementet (Prop. 51 S (2020–2021))
8. (139) Lov om kollektiv forvaltning av opphavsrett mv. (Prop. 53 L (2020–2021))
Enst.: Nr. 6–8 sendes familie- og kulturkomiteen.
9. (140) Endringer i statsbudsjettet 2020 under Helse- og omsorgsdepartementet (Prop. 42 S (2020–2021))
Enst.: Sendes helse- og omsorgskomiteen.
10. (141) Endringer i statsbudsjettet 2020 under Justis- og beredskapsdepartementet (Prop. 43 S (2020–2021))
Enst.: Sendes justiskomiteen, unntatt kap. 480, som sendes utenriks- og forsvarskomiteen, og kap. 490, 491 og 3490 samt romertall II kap. 490, som sendes kommunal- og forvaltningskomiteen.
11. (142) Endringer i statsbudsjettet 2020 under Kommunal- og moderniseringsdepartementet (Prop. 48 S (2020–2021))
Enst.: Sendes kommunal- og forvaltningskomiteen, unntatt kap. 541, 542 og 5570, som sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.
12. (143) Midlertidig lov om endringer i sameloven for å avhjelpe konsekvenser av utbruddet av covid-19 (adgang til elektroniske underskrifter på liste-forslag) (Prop. 52 L (2020–2021))
Enst.: Sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.
13. (144) Endringer i statsbudsjettet 2020 under Landbruks- og matdepartementet (Prop. 39 S (2020–2021))
Enst.: Sendes næringskomiteen, unntatt kap. 1137, som sendes utdannings- og forskningskomiteen.
14. (145) Endringer i statsbudsjettet 2020 under Nærings- og fiskeridepartementet (Prop. 45 S (2020–2021))
Enst.: Sendes næringskomiteen, unntatt kap. 923, 926 og 3926 samt romertall III, som sendes utdannings- og forskningskomiteen, og kap. 2540, som sendes arbeids- og sosialkomiteen.

15. (146) Endringer i statsbudsjettet 2020 under Samferdselsdepartementet (Prop. 47 S (2020–2021))
16. (147) Auka finansieringsbehov og revidert framdriftsplan for E39 Rogfast i Rogaland og justering i vedtekne rammer for rv. 13 Ryfast i Rogaland (Prop. 54 S (2020–2021))
Enst.: Nr. 15 og 16 sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.
17. (148) Endringer i statsbudsjettet 2020 under Kunnskapsdepartementet (Prop. 44 S (2020–2021))
Enst.: Sendes utdannings- og forskningskomiteen, unntatt kap. 291, 292, 3291 og 3292 samt romertall III, som sendes kommunal- og forvaltningskomiteen.
18. (149) Endringer i statsbudsjettet 2020 under Forsvarsdepartementet (Prop. 38 S (2020–2021))
19. (150) Endringer i statsbudsjettet 2020 under Utanriksdepartementet (Prop. 46 S (2020–2021))
Enst.: Nr. 18 og 19 sendes utenriks- og forsvarskomiteen.

Man fortsatte behandlingen av

Sak nr. 8 [15:10:37]

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om skole uten profitt (Innst. 90 S (2020–2021), jf. Dokument 8:10 S (2020–2021))

Presidenten: Vi går da tilbake til behandlingen av dagens kart, og debatten fortsetter. Neste taler er Marius Meisfjord Jøsevold.

M arius Meisfjord Jøsevold (SV) [15:11:10]: SV varsler støtte til de tre forslagene som Rødt har fremmet.

SV mener bestemt at universelle velferdstjenester i all hovedsak skal være drevet av det offentlige. Den offentlige fellesskolen er enormt viktig for at barn og unge skal møtes på tvers av bakgrunn. En inkluderende fellesskole er et av de viktigste midlene vi har for å minske forskjellene og øke tilliten mellom folk.

Vi skal ikke komme her og si at hvem som styrer Kunnskapsdepartementet, ikke har noe å si. Siden 2013 har antallet elever på privatskole økt med nesten 50 pst. Det ville aldri ha skjedd med SVs ledelse av det departementet.

Selv om loven slår fast at offentlige midler og skolepenger skal komme elevene til gode, ser vi at dette regelverket blir omgått stadig vekk. Til tross for strenge regler mot privat profitt, er det grunn til bekymring over de gjentatte eksemplene på at private skoler og høyskoleei-

ere klarer å hente ut gevinst fra skoledrift. SV er redd for at dette problemet er større enn det som oppdages. Derfor har vi foreslått at lovverket gjennomgås for å sikre at intensjonen om at all statsstøtte skal komme elevene til gode, ivaretas bedre enn i dag.

I dag ser vi at godkjenningen av en privatskole kan skape utfordringer for det offentlige skoletilbudet i mange kommuner. Fordi de private skolene er gitt godkjenning for et visst antall elevplasser, gir ikke dagens lovverk fylkespolitikere muligheten til å redusere antall elevplasser i de private skolene. I en situasjon der det er nedgang i antall elever som søker på videregående skole, har fylkeskommunene kun mulighet til å kutte i det offentlige tilbudet, ikke i det private. Dette må vi endre. Derfor fremmer vi også forslag om at private grunnskoler og videregående skoler kan inngå i skolebruksplanene.

Ola Elvestuen (V) [15:13:17]: Alle barn har rett på god og motiverende undervisning på skolen. Barn og unge er forskjellige, skoler er forskjellige, og vi vil gi flere muligheten til å ta beslutninger i egen hverdag. Friskoler vil med ulike pedagogiske opplegg gi mer mangfold og valgfrihet for elevene. I tillegg gir det viktig innovasjon og inspirasjon for det offentlige skoleverket.

I Venstre er vi opptatt av at vi skal ha en sterk offentlig fellesskole i Norge. Like fullt mener vi at det skal være rom for friskolen. Friskoleloven ble endret i 2015. En skole som blir godkjent etter dagens friskolelov, er en skole som tilbyr grunnskole og/eller videregående opplæring på særskilt grunnlag. Skoler godkjent etter friskoleloven har rett til statstilskudd. Friskoleloven gir også kommunene og fylkeskommunene en innsigelsesrett når skolen søker om å starte opp eller ønsker å utvide elevtallet.

Mangfold i skoletilbudet er grunnleggende positivt. Det viktige er at barn og unge får kvalitet i skoletilbudet, ikke om skolen drives av private eller det offentlige. Det er ikke noen motsetning mellom god kvalitet og privat drift av skolen. Den politiske debatten om skole og utdanning kan ikke handle om privat eller offentlig eierskap, den må handle om hvordan vi sikrer et godt skoletilbud.

Det er viktig at de offentlige midlene som brukes på friskoler, skal komme barn og unge til gode. Både friskoleloven og universitets- og høyskoleloven regulerer statlige tilskudd til friskoler og private høyskoler. Friskoler eller høyskoler som mottar statstilskudd, har etter loven ikke adgang til å ta utbytte.

Vi mener at friskolene må gis muligheter for en utvikling som gir rom for ulike eiere og aktører, slik at både små og store ideelle og kommersielle og små og store kommunale skoler er en del av tilbudet rundt

omkring i hele landet – at dagens regelverk gir en god balanse mellom hensynet til vertskommune og vertsfylke og muligheten til å skape alternativ for barn og familier som ønsker et annet tilbud enn den offentlige skolen, til beste for barn og unge. Regelverket vi har i dag, gir den balansen.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [15:15:50]: Jeg må starte med å si at jeg blir provosert over hvordan forslagsstilleren generaliserer i sin problembeskrivelse av denne saken. Mitt klare inntrykk er at de frittstående skoler driver sin virksomhet samvittighetsfullt og med god kvalitet. Det finnes ingen dokumenterbare forhold som skulle tilsi at friskolene fortjener et skurkestempel i utdanningssystemet. Tvert imot ser vi at disse skolene gir et tilbud som foreldre og barn ønsker å benytte seg av i en viss grad. Det innebærer ikke noen svekkelse av den offentlige skolen, men det er en kjensgjerning at den offentlige skolen passer ikke for alle.

Rettigheten foreldrene har til å velge skole for sitt barn, er en rett som er nedfelt i menneskerettighetserklæringen, og må derfor bestå. Ja, retten til å drive friskoler ut fra livssyn eller alternativ pedagogikk er en viktig prøvestein på vårt demokrati og vår forståelse av toleranse. Fra forslagsstilleren høres det nærmest ut som om man må anta at det å drive friskole gir gode grunner for mistenkeliggjøring.

Forslagene som er løftet fram i denne saken, er godt ivaretatt i friskoleloven som vi har i dag, gjennom at friskolene bl.a. må organiseres som eget rettssubjekt. Dette ivaretar en tydeliggjøring av ansvar, en oversikt over styrene, forholdet til eier og knytter friskoleloven opp til enhetsregisterloven. Friskoleloven har også et helt klart forbud mot å ta ut enhver form for utbytte, og om noe slikt skulle oppdages, bruker tilsynsmyndighetene tid for å kunne avdekke og følge opp videre sanksjoner knyttet til det.

For Kristelig Folkeparti er friskolenes rammevilkår i vårt samfunn en prøvestein på hvordan mindretallet i samfunnet blir behandlet i vårt demokrati. Det er derfor avgjørende for oss at denne type skoler basert på livssyn og pedagogikk ikke skal bli hindret etablert etter hva den enkelte hjemkommune eller hjemfylke måtte mene, slik vi ser at Arbeiderpartiet tar til orde for.

Universelle menneskerettigheter nedfelt i internasjonale konvensjoner må praktiseres likt, uavhengig av hvilken kommune eller hvilket fylke man befinner seg i. For hva blir igjen av menneskerettighetserklæringen om foreldres rett til å kunne velge undervisning skal være opp til den enkelte kommune eller fylket? Det gir ingen trygghet og forutsigbarhet.

Kristelig Folkepartis friskolepolitikk bygger på den menneskerettsforankrede foreldre retten som gir

foreldre rett til å sikre sine barn en opplæring og oppdragelse som er i samsvar med deres egen overbevisning. Samtidig utgjør friskolene et viktig alternativ og et supplement til den offentlige skolen i Norge.

Seher Aydar (R) [15:19:09]: Rødt stilte forslag om profittfri skole fordi vi vil styrke fellesskolen og hindre at elevers skolegang skal være preget av kommersialisering og profittmotiv. Selv om skolene som mottar offentlig tilskudd, ikke har adgang til å hente ut profitt, har vi sett at det har blitt gjort ved flere anledninger. Kommersielle aktører har profittmotiv også når de slipper inn i en sektor som i utgangspunktet skal være profittfri.

Det har vært en kraftig økning av privatskoler i Norge de siste årene, og det til tross for at tilsyn viser at mange kommersielle selskaper bryter reglene for tilskudd. Hvis vi f.eks. ser på Akademiet, som er det største kommersielle skolekonsernet i Norge, har det flere ganger blitt avdekket at alle midler ikke har kommet elevene til gode. Og Akademiet er ikke alene om det, for det er slik kommersielle opererer.

Det er forskjell mellom ideelt drevne skoler som tilbyr alternativ pedagogikk, og de kommersielle aktørene som har profittmotiv. Den danske loven om privatskoler stadfester at de som mottar offentlig tilskudd, må være selveide institusjoner, dvs. at de ikke kan være eid av eksterne selskaper eller inngå i konserner.

For at skolen skal være profittfri, må den også være fri fra kommersielle selskaper. De rød-grønne stiller seg bak forslagene, som er en forbedring av dagens situasjon, og det er nødvendig, men det mangler noe essensielt: å sikre en profittfri skoledrift. Det stiller vi i dag forslag om. Utdanningsforbundet skrev i høringsuttalelsen sin: «Kommersielle interesser skal ikke styre elevenes utdanningstilbud. Utdanningsforbundet er derfor positive til Rødts forslag om profittfrie skoler.»

Vi trenger mindre kommersialisering og mer lokaldemokrati. Folkevalgte må få mulighet til å gjøre helhetlige vurderinger av hva som gir det beste elevtilbudet. Kommunene og fylkene må få rett til å si nei til etablering av nye privatskoler fordi de er best i stand til å bestemme sin skolestruktur. Dette forslaget handler om å sikre at all statsstøtte kommer elevene og studentene til gode. Det er tross alt det det handler om.

Jeg tar med dette opp Rødts forslag.

Presidenten: Da har representanten Seher Aydar tatt opp det forslaget hun refererte til.

Statsråd Guri Melby [15:22:22]: Regjeringens viktigste jobb er å styrke den offentlige skolen og sette den i stand til å løfte alle elever. Samtidig skal elever som

ønsker å velge noe annet enn den offentlige skolen, ha muligheten til å gjøre nettopp det.

Friskolene utgjør en liten, men viktig del av det samlede opplæringstilbudet i Norge. Det gir både foreldre og elever mulighet til å velge alternative skoler. Disse skolene påtar seg et stort samfunnsansvar ved å oppfylle elevers plikt og rett til grunnopplæring. Det stilles derfor strenge krav for å få godkjenning til en friskole. Godkjente friskoler er også underlagt en streng offentlig regulering og kontroll. Dersom en friskole bryter reglene, gir loven hjemmel for ulike reaksjoner, bl.a. at godkjenningen kan trekkes tilbake.

Friskoleloven har ingen bestemmelser som begrenser bruk av organisasjonsform. Avhengig av selskapsform plikter friskolene å være registrert i Enhetsregisteret. Jeg vil understreke at det er gode grunner til at friskoler har denne organisasjonsfriheten, for det er en uensartet gruppe med virksomheter som har stor variasjon i størrelse og egenart. Jeg ser ikke behov for å utrede forslag til nye organisasjonsformer for friskolene.

Når det gjelder innsyn i skolens drift, vil jeg vise til at det i 2015, etter forslag fra regjeringen, ble innført nye krav til innsyn og økt dokumentasjonsplikt for friskolene. Det følger av loven at tilsynsmyndigheten uten hinder av taushetsplikt skal ha tilgang til skolens anlegg og dokumentasjon.

For at en friskole skal få godkjenning, må det i hver enkelt sak foretas en konkret avveining mellom de hensynene som taler for etablering av en friskole, og f.eks. hensynet til offentlige skoler og driften av disse i vertskommunen eller vertsfylket. Friskoleloven gir vertskommunen eller vertsfylket rett til å uttale seg før det eventuelt blir gitt en godkjenning, og etter loven skal det ikke gis godkjenning dersom etableringen vil ha negative konsekvenser for det offentlige skoletilbudet.

Mitt klare syn er at dagens regelverk legger til grunn en rimelig balanse mellom hensynet til vertskommunen og vertsfylket på den ene siden og muligheten til å velge mellom forskjellige skoler på den andre. Etter min vurdering bør vi ikke gi kommunene og fylkeskommunene vetorett i forbindelse med søknad om godkjenning av nye skoler eller en myndighet til å omgjøre vedtak og redusere elevtallet på allerede godkjente skoler, da det vil svekke forutsigbarheten både for friskoler og, ikke minst, for elever.

Statlige midler skal brukes til det formålet de er bevilget til. Skoler som får en nasjonal godkjenning og tilskudd fra staten for å drive sin virksomhet, skal gjøre det innenfor de vilkårene som lovgivningen fastsetter. Det er et sentralt krav i friskoleloven at statstilskuddet i sin helhet skal komme elevene til gode. Utbytteforbudet for friskoler har ligget fast i loven siden 1970 og er i senere lovarbeider både presisert og utdypet. Dette rammer

også overføringer av verdier ut av skolen i forbindelse med salg.

Etter min vurdering er friskoleloven, med de presiseringer som ble vedtatt etter forslag fra regjeringen i 2015, godt egnet til å sikre at statstilskudd i sin helhet kommer elevene til gode.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torstein Tvedt Solberg (A) [15:25:32]: Jeg er enig med statsråden i at loven vi har i dag, er god og har en god balanse, men jeg synes jo det er litt rart at regjeringa så blankt avviser alle forslag og problemstillinger som i dag løftes av opposisjonen. Er det sånn at statsråden mener at dagens lov fra 2015 er perfekt, og uten smutthull, mangler eller forbedringspotensial?

Statsråd Guri Melby [15:25:59]: Jeg tror ikke det finnes noen lover på noen områder som er perfekte, og jeg tror vi hele tiden må se på hvordan de passer hvis samfunnet endrer seg – om det er behov for å gjøre oppdateringer. Men friskoleloven har vært gjenstand for kontinuerlige oppdateringer bl.a. for nettopp å sikre at pengene kommer elevene til gode, og også for å sikre at vi får et bredt og mangfoldig tilbud. En ting som jeg er stolt av, er bl.a. at vi har åpnet for muligheten til såkalte profilskoler, som gir større mangfold og større valgfrihet, uten at man er nødt til å legge f.eks. et religiøst eller pedagogisk alternativ til grunn.

Jeg må si at jeg blir litt overrasket i denne saken. Jeg skjønner behovet for å sikre at pengene kommer elevene til gode. Det mener jeg vi har gjort i dagens regelverk. Det jeg må si jeg er ganske overrasket over, er at et parti som Arbeiderpartiet, som jeg opplever har vært opptatt av at det faktisk er en grunnleggende rettighet å velge skolegang for barna, nå går inn for en vetorett for kommuner og fylkeskommuner. Det vil i praksis si at vi egentlig avskaffer hele friskoleloven og avskaffer muligheten for et fritt valg. Det må jeg si overrasker meg ganske kraftig.

Torstein Tvedt Solberg (A) [15:27:01]: Jeg tror bare vi skal konstatere at Venstre og Arbeiderpartiet er dypt uenige om privatskoler, og ikke minst uenige om profilskoler. Men det som jeg synes er veldig merkelig med regjeringas tilnærming til dette, er at en holder seg til et laurbær som dette med tilsynet, og at tilsynet liksom er grunnmuren i at en passer på at tilskudd og pengene kommer elevene til gode.

I forbindelse med lovendringen ble det åpnet opp for meldeplikt ved salg, fusjon, fisjon og nedleggelse av privatskoler. Den meldeplikten har ikke regjeringa innført, men tilsynet selv sier at manglende informasjon om slike transaksjoner innebærer en risiko for at lov-

brudd ikke avdekkes – altså vanskeliggjør tilsynet. Hvorfor har ikke regjeringa per nå brukt den muligheten de har, den hjemmelen som ligger i lovverket, til å innføre en slik meldeplikt, sånn at en kan få vekk denne risikoen for at lovbrudd ikke avdekkes?

Statsråd Guri Melby [15:28:02]: Som representanten også var inne på, er det mulighet i dag til å gi forskrift om meldeplikt ved både salg, fusjon, fisjon og nedleggelse av friskoler, og ifølge økonomiforskriften til friskoleloven pålegges friskolen omgående å melde fra til tilsynsmyndigheten dersom det blir vedtatt å legge ned skoledriften. Vår vurdering er at det ikke har vært behov for ytterligere forskriftsfesting utover det som allerede er i loven, men det er selvsagt noe man fortløpende må vurdere. En viktig forutsetning her er jo faktisk at staten driver et godt tilsyn med friskolene og sikrer at det regelverket vi har, følges. Det har vært gjennomført flere omfattende tilsyn i regi av Utdanningsdirektoratet, og en viktig prioritet for oss er å sikre at det tilsynsarbeidet fortsetter også framover. Det er viktig både i de enkeltsakene der forskriften ikke følges, og også for å sikre at andre aktører skjønner at de er nødt til å etterleve det regelverket vi har.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [15:29:12]: Statsråden skriver i svarbrevet at etablering av friskoler ikke skal føre til for store strukturendringer i bl.a. videregående skole. Hvilke likheter er det mellom å pålegge fylkene karakterbasert opptak til videregående og etablering av friskoler som gjør at folkevalgte i fylkene ikke skal få styre dette, men at statlig overstyring er det regjeringen mener må til?

Statsråd Guri Melby [15:29:41]: Det jeg er opptatt av, er valgfriheten til elever og foreldre, og at vi politikere skal blande oss minst mulig bort i ting som folk egentlig kan bestemme selv. Jeg tror en av grunnene til at flere elever har valgt å gå i friskoler, er nettopp at de mener det er et viktig og godt alternativt tilbud til den offentlige skolen. Så er jeg selvsagt opptatt av at den offentlige skolen skal være så god at veldig mange også velger den. Jeg mener at det å skulle gi lokalpolitikere en vetorett mot å etablere en friskole i praksis ville bety at det vil være svært vanskelig for foreldre eller for en minoritet et sted å etablere noe som er på tvers av flertallets interesser. Ofte er det faktisk jobben vår som politikere å beskytte et mindretall som ikke har sjanse til å oppnå et flertall, men det er også sånn at vi ganske ofte hører på lokaldemokratiet. Ganske nylig sa departementet nei til etablering av en ny friskole i Sør-Odal, nettopp på grunn av innvendingene fra lokaldemokratiet, som den gang var såpass vektige at vi mente det var riktig å lytte til.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [15:30:47]: For Senterpartiet er det noe med den langsiktige planleggingen i kommunene og fylkene som er avgjørende. Det er kommunene og fylkene som har det lovpålagte ansvaret for innbyggerne sine, for skoleelever og dermed også for skolegangen og skolene. Likevel får de ikke inkludere friskolene i sine skolebruksplaner for langsiktig planlegging og dimensjonering av elevplasser. Ser ikke statsråden utfordringen ved de framskrivingene SSB har for fødetall og elevtall i mange kommuner og fylker, om lokalt folkevalgte ikke får styre elevplasser ved alle skolene i sine kommuner og fylker?

Statsråd Guri Melby [15:31:28]: Jeg har forståelse for det ønsket, men jeg tror vi også må ha respekt for at aktører som har satsset mye og startet en skole, trenger forutsigbarhet og f.eks. ikke plutselig å risikere å få en halvering av elevtallet og dermed miste grunnlaget for driften sin. Det mener jeg er en uholdbar måte å behandle folk på som har startet opp og drevet en skole. Jeg vil nok en gang peke på at dette handler om at folk tar i bruk valgfriheten sin. Hvis den offentlige skolen i kommunen er så god at folk velger å gå på den, vil ikke dette være et stort problem, men jeg synes også det blir feil å frata folk muligheten til å gjøre nettopp det valget. Den viktige jobben vi er nødt til å gjøre, er å sikre kvaliteten i den offentlige skolen hvis vi ønsker at folk skal velge nettopp den offentlige skolen.

Seher Aydar (R) [15:32:32]: På papiret er det bred enighet om at skoler skal være profittfrie, men virkeligheten ser annerledes ut. Profittmotiverte aktører har ingenting å gjøre i en sektor som i utgangspunktet skal være profittfri. Når vi hører ministeren snakke både om barnehage og om skole, kan det høres ut som at samme prinsipp skal gjelde; pengene skal gå til barna og elevene. Men i skolesektoren er lovverket strengere, allikevel er det utilstrekkelig for å sikre at pengene går til elevenes beste, ikke til eierne.

Spørsmålet mitt er: Hva vil ministeren gjøre for å sikre at fellesskapets midler går til velferd og utdanning, ikke til kommersielle velferdsprofitører?

Statsråd Guri Melby [15:33:21]: Det har over veldig lang tid vært et profittforbud i friskolene. Det mener jeg også er riktig, og vi har vært opptatt av at det skal videreføres. Regelverket med tanke på innsyn har blitt strammet inn ganske kraftig de siste årene, noe som gjør at vi som fellesskap har enda bedre kontroll med hvordan pengene blir brukt. Likevel vil man se eksempler på aktører som ikke følger regelverket vi har. Jeg mener at det at det faktisk er avdekket ting i tilsyn, er et bevis på at tilsyn fungerer, og at regelverket fungerer. Målet må da for det første selvsagt være at de aktørene

som har brutt regelverket, slutter med det, og for det andre at det at staten driver tilsyn, fører til at alle andre aktører følger regelverket vi har. Det er kjempeviktig å sikre prinsippet som representanten er opptatt av, nemlig at pengene vi har satt av til skole, skal gå til kvalitet i skole for alle elever.

Seher Aydar (R) [15:34:19]: Ministeren viste til tilsyn og at det finnes skoler som ikke bruker alle midlene til elever. Når det ble avdekket at ikke alle pengene kommer elevene til gode, som f.eks. skolekonsernet det kommersielle Akademiet, mener statsråden at de skal fortsette med å få tilskudd fra staten selv om de gang på gang bryter loven om at det skal være profittfri skole? Skal de få fortsette med å få godkjenning til å drive skole?

Statsråd Guri Melby [15:34:57]: På generell basis vil jeg si at det er svært alvorlig når det avdekkes at statstilskudd er blitt brukt i strid med utbytteforbudet i

friskoleloven. I tidligere runder, bl.a. i tilsyn i 2011, har også departementet i klagerunden opprettholdt tilsagnsmyndighetens vedtak fullt ut med det resultat at skolene har fått betydelige tilbakebetalingskrav. Her er det rom for å velge sanksjoner, enten at man ikke viderefører godkjenningen til skolen, eller at de får tilbakebetalingskrav. Det vil være avhengig av alvorligheten i det lovbruddet som er avdekket.

Jeg har ikke sett at det er belegg for de påstandene som representanten her ytrer, om at det er mange aktører som ofte begår brudd på regelverket. Jeg tror det er viktig at vi forholder oss til de sakene som har blitt avdekket – at de blir behandlet på en skikkelig og god måte. Det mener jeg både direktorat og departement har gjort fram til nå, og det vil jeg også legge til grunn at vi kommer til å gjøre i framtiden.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Møtet hevet kl. 15.36.

